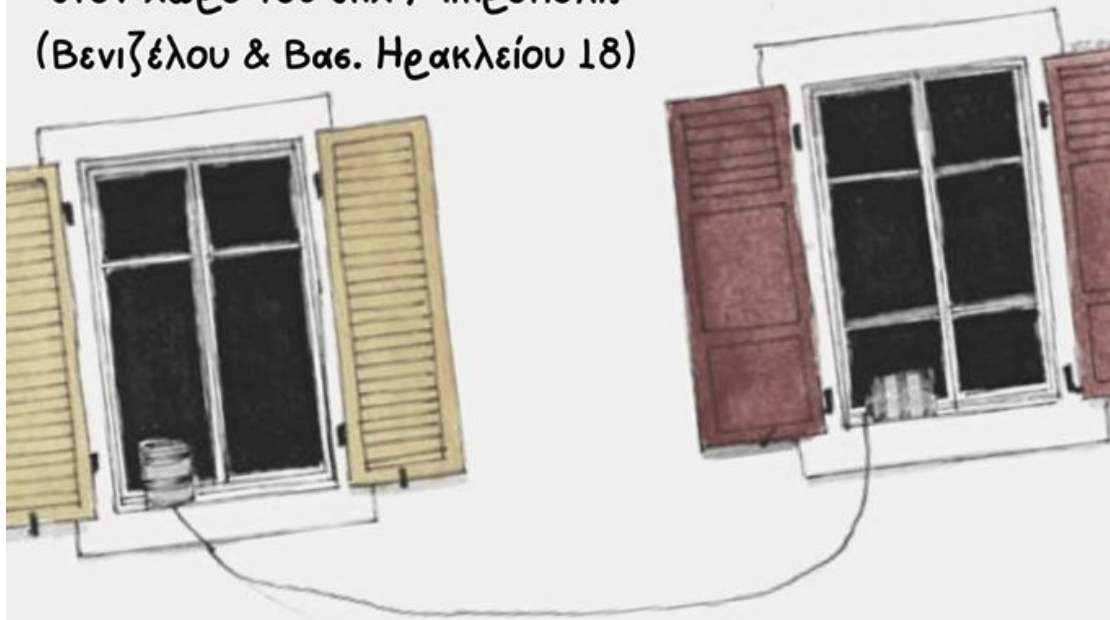

ψυχική υγεία & κοινωνικά κινήματα

εμπειρίες και αναστοχασμοί από, μετά και πέρα από τον γενικευμένο εγκλεισμό

8-9 Ιουλίου

στον χώρο του εκκ Μικρόπολις
(Βενιζέλου & Βασ. Ηρακλείου 18)

Ένας πολυφωνικός διάλογος-κάλεσμα για κινηματικές διεκδικήσεις από τη Θεσσαλονίκη ως τη Λομβαρδία

Συμμετέχουν συλλογικότητες που δραστηριοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του lockdown, καθώς και άνθρωποι με βιώματα εγκλεισμού και κοινωνικού αποκλεισμού

Δελτίο Τύπου

Διήμερο 8 & 9 Ιουλίου - Ψυχική Υγεία & Κοινωνικά Κινήματα: εμπειρίες και αναστοχασμοί από, μετά και πέρα από τον γενικευμένο εγκλεισμό

Η ομάδα Ψυχικής Υγείας του δικτύου Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης, με τη συμμετοχή του Κοινωνικού Χώρου για την Ελευθερία Μικρόπολης και του Δικτύου Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων (Αθήνα), διοργανώνουν διήμερο εκδηλώσεων (8 & 9 Ιουλίου) με κεντρικό θέμα την ψυχική υγεία στην εποχή του COVID-19. Το διήμερο αυτό διεξάγεται σε συνέχεια της προσπάθειάς μας, που ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2020, να θέσουμε στο επίκεντρο του δημόσιου λόγου και των κινηματικών διεκδικήσεων τις βίαιες επιπτώσεις του γενικευμένου εγκλεισμού, ειδικότερα για τους ανθρώπους που διαβιούσαν και πριν την πανδημία σε ανάλογη συνθήκη. Με αφετηρία μας την εναντίωση στην ψυχολογικοποίηση και την ψυχιατροποίηση του κοινωνικού αυτού βιώματος και της ζωής εν γένει, καθώς και στις πολιτικές της βιοεξουσίας, προτάσσουμε τη σωματική, ψυχική και κοινωνική διάσταση της υγείας ως ένα αλληλένδετο όλον. Το διήμερο θα διεξαχθεί 8-9 Ιουλίου στον κοινωνικό χώρο για την ελευθερία «Μικρόπολης» (Βενιζέλου & Βασιλέως Ηρακλείου 18) με εισηγήσεις, συζητήσεις και πολιτιστικό πρόγραμμα. Συμμετέχουν συλλογικότητες που δραστηριοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του lockdown, καθώς και άνθρωποι με βιώματα εγκλεισμού και κοινωνικού αποκλεισμού από Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κρήτη, Μυτιλήνη, Κόρινθο, Γιάννενα και Λομβαρδία (Ιταλία). Στόχος του διημέρου είναι η δημιουργία ενός κοινού τόπου για πολυφωνικό διάλογο επί των πολλαπλών εκφάνσεων και προεκτάσεων του εγκλεισμού και ο συντονισμός μας για κινηματικές διεκδικήσεις.

ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ
Ομάδα Ψυχικής Υγείας - Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Ανοιγμα του διήμερου από την Ομάδα Ψυχικής Υγείας-Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης¹

Δήμητρα Αναγνωστοπούλου, Ηλιάνα Βαλσαμή, Χρυσάφενια Βουδούρη, Κατερίνα Γαστεράτου, Στεφανία Δέδε, Μαριάννα Ζάχου, Άννυ Μηλιαρά, Σοφία Μητρολίδου, Δήμητρα Πουλιοπούλου, Γεωργία Χατζηχρήστου

Αναζητώντας και δημιουργώντας έναν κοινό τόπο για την ψυχική υγεία και τα κοινωνικά κινήματα σε καιρούς εγκλεισμών, αποκλεισμών και περιφράξεων.

Σας καλωσορίζουμε όλες και όλους, όπου κι αν βρίσκεστε, στο διήμερο «Ψυχική Υγεία & Κοινωνικά Κινήματα: εμπειρίες και αναστοχασμοί από, μετά και πέρα από τον γενικευμένο εγκλεισμό». Είμαστε πραγματικά πολύ χαρούμενες και συγκινημένες που καταφέραμε να διοργανώσουμε αυτό το διήμερο με τη συνδρομή του Κοινωνικού Χώρου για την Ελευθερία Μικρόπολης και του Δικτύου Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων (Αθήνα). Η συνεργασία μαζί σας ήταν πραγματικά εξαιρετική και ευχαριστούμε για την έμπρακτη υποστήριξή σας. Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε και τις υπόλοιπες συλλογικότητες καθώς και όλες/ους τις/τους ομιλήτριες/ές για την εξίσου εξαιρετική συνεργασία. Η άμεση ανταπόκριση όλων των συμμετεχόντων στο κάλεσμά μας ανέδειξε την κοινή ανάγκη για αυτή τη συνάντηση, τόσο σε επίπεδο διαλόγου όσο και σε επίπεδο δράσης.

Το διήμερο αυτό, εκφράζει τον πρωταρχικό στόχο της ομάδας μας, ο οποίος είχε τεθεί στις απαρχές της δημιουργίας της και συνοψίζεται στην εξής φράση: **«Ο λόγος των αποκλεισμένων στο δημόσιο χώρο ως κάλεσμα συλλογικής συνείδησης και αλληλοβοήθειας»**. Αυτός λοιπόν είναι και ο σκοπός του διήμερου. Να δημιουργηθεί ένας κοινός τόπος και χρόνος όπου, να επιτρέπεται η ανάδυση ενός πολυφωνικού διαλόγου χωρίς εγκλεισμούς, αποκλεισμούς και περιφράξεις. Ένας κοινός τόπος συνάντησης όλων όσων δραστηριοποιηθήκαμε με κινηματικούς όρους κατά τη διάρκεια του lockdown, αλλά κυρίως και πρωτίστως, ένας τόπος συνάντησης με τους ανθρώπους που έχουν αντιμετωπίσει τη βιαιότητα του εγκλεισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού μαζί με τους ανθρώπους των κοινωνικών κινήματων, μία συνάντηση από τα κάτω. Το διήμερο αυτό αποτελεί, συνεπώς, τον πρώτο σταθμό μιας συμπίεσης που συμπεριλαμβάνει συλλογικότητες που αντιστάθηκαν με έμπρακτη δράση κατά τη διάρκεια του lockdown, συνδέθηκαν και ενδιαφέρθηκαν για το θέμα του εγκλεισμού και της ψυχικής υγείας και δεν υποτάχθηκαν στις επιταγές του φόβου.

Ως ομάδα Ψυχικής Υγείας του δικτύου Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης, από την αρχή της δημιουργίας του δικτύου, πήραμε την απόφαση να αναδείξουμε το θέμα της ψυχικής υγείας σε σύνδεση με το ζήτημα του γενικευμένου εγκλεισμού. Εντοπίσαμε ότι, ενώ η ψυχική υγεία αποτελούσε ένα πεδίο μείζονος σημασίας, θα παρέμενε παραγκωνισμένη. Ας θυμηθούμε ότι, το πρώτο χρονικό διάστημα της επιβολής του lockdown, στον πολιτικό λόγο, στα ΜΜΕ και γενικότερα, κυριαρχούσε το θέμα της σωματικής υγείας παντελώς αποκομμένο από τις επιπτώσεις που θα είχε ο γενικευμένος εγκλεισμός σε ψυχικό και κοινωνικό επίπεδο στη ζωή των ανθρώπων και στο σύνολο του κοινωνικού σώματος. Θέσαμε λοιπόν ως κύριο στόχο της ομάδας μας, πέρα της αυτο-οργάνωσης ενός πλαισίου παροχής δωρεάν ψυχολογικής υποστήριξης, να συμπεριληφθεί στις άμεσες δράσεις μας η ανάδειξη της βιο-ψυχο-πολιτικής διάστασης σε σχέση με όσα διαδραματίζονταν κατά τη διάρκεια του lockdown και σε σύνδεση με τους τομείς της ψυχικής υγείας και της υγείας

¹ Η συλλογή και οι απομαγνητοφωνήσεις των παρουσιάσεων πραγματοποιήθηκαν από τα μέλη της Ομάδας Ψυχικής Υγείας – Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης.

γενικότερα *-της υγείας ως όλων-* ώστε να τεθούν στο επίκεντρο οι κινηματικές διεκδικήσεις των από τα κάτω, στο παρόν και στο άμεσο μέλλον. Διερευνώντας λοιπόν τρόπους ανάδειξης της βιο-ψυχο-πολιτικής διάστασης των καιρών μας, πήραμε την πρωτοβουλία να διοργανώσουμε ένα διήμερο που να συνδέει το πεδίο της ψυχικής υγείας με τον χώρο των κοινωνικών κινημάτων και τα κοινωνικά κινήματα με την ψυχική υγεία, δηλαδή, με τους ανθρώπους που βιώνουν τον εγκλεισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Στην πρόσκληση που απευθύναμε προς τις/τους συμμετέχουσες/οντες (συλλογικότητες και ομιλήτριες/τές) επιδιώξαμε να αποτελέσει ένα πρώτο μοίρασμα των σκέψεων και των ζυμώσεων που έγιναν κατά τη διάρκεια της εμπειρίας του lockdown εντός της ομάδας μας, θέτοντας τους γενικούς άξονες των προβληματισμών μας αλλά και των θέσεών μας, ανοίγοντας χώρο ώστε να συναντηθούν οι φωνές μας. Το λόγο έχει η αυτοοργάνωση και η συλλογικοποίηση των αγώνων. Η δική μας πρόταση είναι αυτή η συνάντηση να έχει συνέχεια, αποτελώντας γόνιμο τόπο συλλογικών διεκδικήσεων.

Ένα διήμερο λοιπόν, ως ένας σταθμός συνάντησης και συμπόρευσης, ένας κοινός τόπος για να περάσουμε άμεσα στο επόμενο βήμα. Σε συλλογικές κινηματικές διεκδικήσεις μαζί με τους ανθρώπους που έχουν βαθιά γνώση του εγκλεισμού και μπορούν να τον αναδείξουν καλύτερα από τον οποιοδήποτε επαγγελματία υγείας ή ψυχικής υγείας. Ταυτόχρονα, σε μία σταθερή πορεία μέσα από την οποία, ο χώρος των κοινωνικών κινημάτων να βρει εκείνο το βηματισμό που θα συμπεριλαμβάνει τους ανθρώπους με βιώματα εγκλεισμού και κοινωνικού αποκλεισμού, ώστε να αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος του. Για αυτόν το λόγο, μετά το διήμερο θα ακολουθήσει ανοιχτή απολογιστική και αναστοχαστική γενική συνέλευση του διημέρου, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός πανελλαδικού δικτύου ψυχικής υγείας & κοινωνικών κινημάτων για τον συντονισμό μας σε κοινές δράσεις και διεκδικήσεις. Την Τετάρτη λοιπόν, 15/7 στις 19.00 ξαναβρισκόμαστε!

Στο σημείο αυτό θέλουμε να υπενθυμίσουμε ότι αύριο ψηφίζεται το νομοσχέδιο για την απαγόρευση των διαδηλώσεων, το οποίο επιχειρεί μία ευθεία επίθεση απέναντι στα κινήματα και στην ελευθερία του λόγου μας. Ο δημόσιος χώρος είναι ο κατεξοχήν χώρος των κινημάτων, τον οποίον προσπαθούμε και οφείλουμε να υπερασπιστούμε. Για το λόγο αυτό, εκφράζουμε τη στήριξή μας και ενώνουμε τις φωνές μας με όσους θα βρεθούν αύριο στο δρόμο. Εμείς, που θα βρισκόμαστε εδώ για το διήμερο, στον κοινωνικό χώρο για την ελευθερία Μικρόπολις, θεωρούμε ότι αποτελούμε αναπόσπαστο μέρος των ανθρώπων που θα είναι αύριο στον δρόμο. Το Μικρόπολις είναι ένας κοινωνικός χώρος που γεννήθηκε μέσα από την εξέγερση του 2008 –γεννήθηκε από, και στον δρόμο. Ταυτόχρονα, είναι ο χώρος που παρέμεινε ανοιχτός κατά τη διάρκεια του lockdown, όπου στεγάστηκαν οι δράσεις του δικτύου Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης, έμπρακτης αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας σε όλα τα επίπεδα, τηρώντας τα μέτρα προστασίας, με όρους αυτο-οργάνωσης και με υπευθυνότητα, ενώ μετά τη λήξη του lockdown στήριξε και φιλοξένησε τις συνελεύσεις της ομάδας μας. Όπως όλοι οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι που παρέμειναν και παραμένουν ενεργοί ως εστίες συλλογικών αντιστάσεων απέναντι σε κάθε μορφής καταστολή και προσπάθειας κατακερματισμού του συλλογικού, συνιστά καθ'εαυτό ένα πεδίο διεκδίκησης του δημόσιου χώρου. Εδώ λοιπόν, σήμερα και αύριο, υπερασπιζόμαστε μαζί το δημόσιο χώρο ακούγοντας προσεκτικά τη φωνή των ανθρώπων που βίωναν ή/και βιώνουν τον εγκλεισμό στις πολλαπλές εκφάνσεις του, επιχειρώντας έναν διάλογο για την επανανοηματοδότηση της ψυχικής υγείας από τα κάτω. Θέτοντας λοιπόν ως βασικό στόχο του διημέρου, ο λόγος των αποκλεισμένων και των αόρατων να μην ξανασωπάσει, χαθεί και τελικά σβήσει μέσα στις μεγάλες

πολιτικές εξελίξεις, στοχεύουμε να μπορέσουμε, όλοι μαζί από εδώ και πέρα, να συναντηθούμε την επόμενη φορά και στο δρόμο για μία νέα κινηματική συνθήκη.

Η «ομάδα Ψυχικής Υγείας» δημιουργήθηκε στις απαρχές της έξαρσης της πανδημίας του Covid-19 και του γενικευμένου lockdown ως μία υπο-ομάδα του δικτύου Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης, σε μία προσπάθεια συντονισμού και αυτο-οργάνωσης για την κατανόηση της νέας συνθήκης που εξελισσόταν και την άμεση απάντηση μέσω συλλογικών μορφών δράσης και αντίστασης. Αντιστεκόμενες/οι, με άλλα λόγια, εξ αρχής, στην επιλογή των εξουσιών παγκοσμίως να θέσουν την ατομική ευθύνη στο επίκεντρο της νέας αυτής κοινωνικοπολιτικής συνθήκης, με κεντρικό παράγγελμα την «κοινωνική αποστασιοποίηση» και το «μένουμε σπίτι», θελήσαμε να μείνουμε κοινωνικά ενεργές/οί και πολιτικά ανυπάκουες/οι. Τόσο στο δίκτυο, όσο και στην υπο-ομάδα Ψυχικής Υγείας, αυτή η αφετηρία ανέδειξε την ανάγκη για μία πολυδιάστατη δραστηριοποίηση με βασικούς άξονες τη δημιουργία δομών αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας για την απόκριση στις άμεσες κοινωνικές ανάγκες, και ειδικότερα για εκείνες/ους που ήδη διαβιούσαν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού και εγκλεισμού, τη συλλογική εναντίωση στην υπονόμευση του δημοσίου συστήματος υγείας, την αλληλοπροστασία και τη συλλογική ευθύνη, την πολιτική αντίσταση απέναντι στις πρακτικές της βιοεξουσίας, που πιο εκκωφαντικά και πιο νομιμοποιημένα ίσως από ποτέ, επιτελείται με αφορμή τον Covid-19 στην Ελλάδα και παγκοσμίως.

Με αυτό σαν γενικότερο πλαίσιο, η ομάδα ψυχικής υγείας που αξίζει να αναφέρουμε ότι συγκέντρωσε από την αρχή μεγάλο αριθμό συμμετοχών και ενδιαφερομένων από την έναρξη της συγκρότησής της, γύρω στα 80 άτομα, με πολλαπλές και σταθερές εβδομαδιαίες συνελεύσεις που τρέχουν έως και σήμερα, έθεσε στο επίκεντρο του προβληματισμού και των δράσεών της ένα θέμα διαχρονικά επίκαιρο στο πεδίο που συνηθίζουμε να ονομάζουμε -ψ: το βίωμα του εγκλεισμού. Ένα θέμα που όλες/οι οι συμμετέχουσες/οντες συμφωνούσαμε ότι αποτελεί ένα βαθιά πολιτικό ζήτημα που όφειλε και του αναλογούσε να συζητηθεί δημόσια και να αναδειχθεί σε όλη του την πολιτική διάσταση. Διαπιστώνοντας ότι η παρούσα συνθήκη μετέτρεψε σε κοινό βίωμα όλων των «υγιών» ανθρώπων αυτό που μέχρι πρότινος νομίζαμε ότι αφορούσε μόνο τους «ψυχικά ασθενείς», τους ανθρώπους που ζουν σε ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας, σε ψυχιατρεία, σε στρατόπεδα προσφύγων, σε φυλακές, ή ακόμη και κατ' οίκον, για ανθρώπους με αναπηρίες, για εκείνες/ους που αποκλίνουν από τις κανονικότητες κάθε μορφής, για όλες/ους όσες/ους «επιβάλλεται» να καταστούν κοινωνικά και πολιτικά αόρατες/οι. Ο εγκλεισμός, μέσα στο καθεστώς της εξαίρεσης, έγινε βίαιη καθημερινότητα όλων μας και προκάλεσε το κοινωνικό σώμα να ξανασκεφτεί τους ανθρώπους που τον βιώνουν καθημερινά ως μόνιμη και επιβεβλημένη συνθήκη, μας κινητοποίησε να τους ξανακούσουμε -αν τους έχουμε ακούσει και ποτέ- αλλά και να συνδεθούμε μαζί τους, όντας πλέον και κατά το μέτρο που μας αναλογεί, φορείς ενός «κοινού» ψυχικού πόνου. Ταυτόχρονα, σκεφτήκαμε ότι, εάν ο εγκλεισμός βιώθηκε από εμάς μέσα στο σπίτι μας και, σε έναν βαθμό, με τη δική μας συναίνεση στο κέλευσμα της κοινωνικής αποστασιοποίησης, μέσα στα ιδρυματικά πλαίσια που τόσοι άνθρωποι διαβιούσαν και πριν από τον Covid19, ο εγκλεισμός απέκτησε νέες διαστάσεις, επιβλήθηκε με ακόμη πιο κατασταλτικές μεθόδους, νομιμοποιήθηκε και εφαρμόστηκε με ακόμα πιο απάνθρωπους όρους.

Κατά τη διάρκεια του lockdown, άνθρωποι που νοσηλεύονταν σε ορισμένες μονάδες ψυχικής υγείας βίωσαν την επιβολή περιοριστικών μέτρων που καταπατούσαν ακόμη περισσότερο από πριν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους και εξαναγκάζονταν σε συνθήκες πλήρους απομόνωσης (κλειδωμένες πόρτες χωρίς ούτε

τη δυνατότητα ατομικού προαυλισμού, στέρηση της πρόσβασης σε μέσα επικοινωνίας και επαφής με τους οικείους, αδυναμία εξυπηρέτησης ζωτικών αναγκών κ.α.). Τα μέτρα αυτά που, χωρίς καμία αποδεδειγμένη επιστημονική βάση, επιβλήθηκαν ως μέτρα πρόληψης της διάδοσης του ιού, συνδέονται άρρηκτα με τις συνθήκες που ήδη επικρατούσαν στον δημόσιο τομέα ψυχικής υγείας, σε ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας και σε ανείσχυνο βαθμό, σε ανάλογες δομές του ιδιωτικού τομέα. Άλλωστε, σε μία συνθήκη έντονης οικονομικής κρίσης και αύξησης των ψυχοπαιστικών συνθηκών για όλους και όλες μας, βλέπουμε, χρόνια τώρα, τη συντήρηση, έως τη σύγχρονη ιστορία, της ιδρυματοποίησης, την υποβάθμιση και υποστελέχωση των δημόσιων υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και την πλήρη εγκατάλειψη των ανθρώπων και των οικογενειών τους στο έλεος της κερδοφορίας του ιδιωτικού τομέα.

Απέναντι στο βίωμα του εγκλεισμού διαχρονικά, αλλά και στο συγκεκριμένο συγκείμενο, επαγγελματίες της ψυχικής υγείας και συναφών κλάδων (ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνικοί λειτουργοί, επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας που εργάζονται σε ανάλογα πλαίσια), βρέθηκαν καθηλωμένες/οι ή μουνδιασμένες/οι στην επιβεβλημένη καραντίνα και στο αναπάντεχα θολό τοπίο της νέας συνθήκης. Είδαμε δημόσιες και ιδιωτικές δομές ψυχοκοινωνικής υποστήριξης να κλείνουν ή να υπολειπώνονται και επαγγελματίες ψυχικής υγείας να σταματούν ή να τους επιβάλλεται να διακόψουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους ως είθισται, σε μία συνθήκη που ένα κοινό τραυματικό βίωμα αναδεικνύοταν και μία βίαιη κοινωνική συνθήκη διερρήγνυε τις σχέσεις και αδρανοποιούσε τις ψυχικές αντιστάσεις. Αναστοχαστικά σήμερα αναρωτιόμαστε, μέσα σε ποιο πλαίσιο και κάτω από ποιες συνθήκες θα μπορούσαν να είχαν εξελιχθεί διαφορετικά τα πράγματα; Σε ποιο βαθμό η απουσία συλλογικών διαδικασιών και συνειδησιακής δέσμευσης σε θεραπευτικά δεοντολογικά πρωτόκολλα, καθώς και οι αμετάκλητες διοικητικές και κρατικές αποφάσεις που διαχρονικά συντελούν στην υπονόμηση του συστήματος υγείας, ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας σε συνδυασμό με την υποστελέχωση των δημόσιων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, παράγουν και αναπαράγουν συνθήκες ιδρυματισμού και κατ' επέκταση εγκλωβισμού έως και στραγγαλισμού και των εργαζομένων; Για πόσο ακόμα θα παραμένουμε καθηλωμένοι μέσα σε όλο αυτό το ζοφερό τοπίο των θεραπευτικών εκπτώσεων, της ανεργίας και της επισφάλειας;

Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν πολλοί συνάδελφοι σε όλο το χώρο της υγείας με τους οποίους συμεριζόμαστε την άποψη ότι, οι πραγματικοί συνομιλητές μας για τις πολιτικές ψυχικής υγείας είναι οι ίδιοι άνθρωποι που απευθύνονται σε εμάς. Οι αόρατοι! Ποιες οι χρόνιες αγκυλώσεις που εμποδίζουν να συμπορευτούμε, να συνομιλήσουμε σε κοινές μαζικές και ανοιχτές συνελεύσεις και να αγωνιστούμε μαζί για πανανθρώπινες αξίες και διεκδικήσεις;

Θεωρούμε λοιπόν ότι, η πανδημία του ιού Covid19 ανέδειξε με εκκωφαντικό και μαζικό τρόπο τα αδιέξοδα της αυθεντίας, της επιστημονικής γνώσης και κλινικής πρακτικής, καθώς και των κρατικών επιλογών στον τομέα της ψυχικής υγείας, αλλά και της υγείας ευρύτερα. Η ψυχολογικοποίηση και ψυχιατροποίηση ενός κοινωνικοπολιτικού βιώματος παρέμεινε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, παραδομένο στις επιταγές της βιοεξουσίας. Με τον τρόπο αυτό, δόθηκε ο χώρος ώστε, η επιστημονική και κλινική πρακτική των επαγγελματιών ψυχικής υγείας να παραμείνει αντανάκλαση και μέσο επιτέλεσης της εξουσίας που επιβάλλεται στα σώματα και τις ψυχές μας.

Όσο λοιπόν οι πολιτικές της βιοεξουσίας επήλυναν, πέρα από κάποιες σοβαρές συλλογικές προσπάθειες έμπρακτης αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας στο χώρο των κινημάτων (εκ των οποίων ορισμένες συμμετέχουν και στο διήμερο) και μαχόμενων

σε εργασιακούς χώρους και κοινωνικούς τομείς, παρατηρήσαμε, παρόλα αυτά, πως δεν συγκροτήθηκαν νέες μορφές σθεναρής συλλογικής δράσης και αντίστασης που να είναι σε θέση να απαντήσουν στο βίωμα του γενικευμένου εγκλεισμού και στις πολιτικές της βιοεξουσίας, ούτε νέα συλλογικά προτάγματα για την υγεία, την ψυχική υγεία και την κοινωνική πρόνοια. Παρατηρήσαμε αντιθέτως, η ψυχική υγεία να εμπορευματοποιείται. Διαδικτυακές υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης και εκπαιδευτικά προγράμματα προβάλλονταν ως αλληλέγγυα, εθελοντικά και διαφημιζόνταν με στόχο την κερδοφορία.

Με αυτά κατά νου, ως ομάδα ψυχικής υγείας του δικτύου Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης θέσαμε δύο βασικούς στόχους για τη δραστηριοποίησή μας: Ο ένας αφορούσε τη συνδιαμόρφωση από τα μέλη της ομάδας ενός πλαισίου παροχής ψυχολογικής υποστήριξης τόσο σε οργανωτικό και δεοντολογικό επίπεδο όσο και επί της κλινικής πρακτικής. Σε αυτό το πλαίσιο συνδημιουργήσαμε μία διαδικτυακή υπηρεσία, στην οποία μπορούσαν να απευθυνθούν για δωρεάν ψυχολογική στήριξη άνθρωποι που αντιμετώπιζαν ή/και αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικές δυσκολίες λόγω των επιπτώσεων από την πρόσφατη συνθήκη του γενικευμένου εγκλεισμού και από τα νέα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα (όπως απώλεια εργασίας και σημαντικών σχέσεων κ.α.). Μέσω αυτού του αυτο-οργανωμένου πλαισίου, επιχειρήσαμε και τη διασύνδεση με άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας με στόχο τη διαμόρφωση του καλύτερου δυνατού πλαισίου εξατομικευμένης υποστήριξης.

Ο δεύτερος άξονας αφορούσε το συντονισμό και την υλοποίηση εξωστρεφών δράσεων διασύνδεσης και δικτύωσης με ανάλογες συλλογικότητες και πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, με εργαζόμενες/ους σε δομές ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, σε κλειστές κοινότητες προσφύγων κ.α., καθώς και με τους ανθρώπους που διαβιούν σε αυτά ή κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους. Η ομάδα μας, προτάσσοντας τη σωματική, ψυχική και κοινωνική διάσταση της υγείας ως ένα αλληλένδετο όλον και αντιτιθέμενη στις επιταγές των πολιτικών της βιοεξουσίας, οι οποίες κατακερματίζουν την ολότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, κατέβαλε προσπάθειες ώστε, οι βίαιες επιπτώσεις του εγκλεισμού και ειδικότερα για τις πιο ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούσαν και πριν την πανδημία σε ανάλογη συνθήκη, να τεθούν στο επίκεντρο του δημόσιου λόγου και των κινηματικών διεκδικήσεων από μία θέση μη ψυχολογικοποίησης και μη ψυχιατρικοποίησης του κοινωνικού αυτού βιώματος και της ζωής εν γένει.

Σε συνέχεια λοιπόν όλων αυτών των προβληματισμών και στόχων συζητήθηκε στις συνελεύσεις μας η δημιουργία ενός διήμερου για πολυφωνικό διάλογο, όπου να μπορέσουν να αναδειχθούν τα παραπάνω ζητήματα, να αναστοχαστούμε συλλογικά επάνω στο βίωμα του γενικευμένου εγκλεισμού και των προεκτάσεων του, αλλά και να συνδιαμορφώσουμε ένα κοινό τόπο νέων κινηματικών δράσεων και μορφών αντίστασης απέναντι στο δίπολο της κρατικής εξουσίας και της αποστασιοποιημένης από την κοινωνική πραγματικότητα επιστημονικής αυθεντίας και επαγγελματικής πρακτικής. Σε μία τέτοια προσπάθεια, αξιολογήσαμε ότι η χρόνια κραυγή των κοινωνικά αποκλεισμένων και εγκλειστών αρμόζει να αποκτήσει κεντρικό λόγο και ενεργητικό ρόλο στη συζήτηση και κατ' επέκταση στο δημόσιο χώρο. Να γίνει κάλεσμα συλλογικής συνείδησης και αλληλοβοήθειας σε όλο το κοινωνικό σώμα με απώτερο στόχο τον επανανοηματοδότηση της ψυχικής υγείας στην πράξη.

Η κοινωνική συμμετοχή στις πολιτικές ψυχικής υγείας ως κοινό αγαθό και κοινωνική προτεραιότητα τίθεται προταγματικά:

Στην εποχή της γενικευμένης ασφυξίας στο μυαλό είναι ο στόχος.
“Παίρνουμε την ψυχική υγεία στα χέρια μας”

.....
Πανδημία και ψυχική υγεία. Βιοπολιτική και κοινωνικές αντιστάσεις,
Κατερίνα Μάτσα, Δίκτυο Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων (Αθήνα)

Η πανδημία στην αλληλεπίδρασή της με την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση αποτελεί μια κρίσιμη τομή στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Τα κρούσματα παγκοσμίως υπερβαίνουν τα 5.000.000 και οι νεκροί από τον κορονοϊό τις 500.000. Μετά το lockdown οι άνεργοι στην Αμερική υπερβαίνουν τα 43.000.000 και οι άνεργοι στην Ευρώπη τα 36.000.000. Η φτώχεια έχει πάρει τρομακτικές διαστάσεις και η επισιτιστική κρίση έχει αρχίσει.

...Η πανδημία ανέδειξε όλες τις κοινωνικές ανισότητες που γεννά το καπιταλιστικό σύστημα, που όσο βαθαίνει η κρίση του, γίνονται όλο και πιο απειλητικές. Στην Αμερική το επίκεντρο της πανδημίας, η πλειοψηφία των θυμάτων του κορονοϊού, ήταν Αφροαμερικανοί και φτωχοί λευκοί. Στην Αφρική ο μαύρος πληθυσμός μολονότι πιο νεανικός από αυτόν των καπιταλιστικών μητροπόλεων, αποδεκατίζεται λόγω της φτώχειας, της πείνας, της απουσίας αποτελεσματικών συστημάτων υγείας και των επιδημιών που έχουν προηγηθεί (AIDS, EMBOLA, κλπ.). Το ίδιο και στις φτωχές χώρες της Ασίας και της λατινικής Αμερικής, με την αυξημένη παιδική θνησιμότητα, λόγω των συνθηκών απερίγραπτης στέρησης. Οι διακρίσεις που αναδείχθηκαν δεν αφορούσαν μόνο την τάξη και τη φυλή, αλλά το φύλο. Οι γυναίκες πλήρωσαν μεγάλο κόστος. Η κοινωνική έκρηξη στην Αμερική, με αφορμή τη ρατσιστική δολοφονία του George Floyd, από τους αστυνομικούς, που πυροδότησε τεράστιες κινητοποιήσεις σε όλο τον κόσμο, ήταν αποτέλεσμα της συσσωρευμένης λαϊκής οργής που κορυφώθηκε τον καιρό της πανδημίας.

...Όπως έχει αποδειχθεί από έγκυρες επιστημονικές έρευνες, η πανδημία δεν προκλήθηκε από τον κορονοϊό που παρήγαγαν κινέζικα εργαστήρια. Ούτε είναι προσχηματική η αναφορά σε αυτήν προκειμένου να ενισχυθούν τα μέτρα της βιοπολιτικής, όπως ισχυρίζονται οι διάφορες θεωρίες της συνωμοσίας, που προέρχονται από αριστερές και δεξιές κατευθύνσεις.

...Η πανδημία προκλήθηκε από τη μαζική καταστροφή οικοσυστημάτων, τη μαζική βιομηχανική εκτροπή άγριων ζώων και τις επακόλουθες ζωνόνσους, την ανεξέλεγκτη ανάμειξη των ειδών στις αγορές, τις γενετικές μονοκαλλιέργειες, την κλιματική αλλαγή και άλλα, που σχετίζονται με την απληστία του παγκοσμιοποιημένου κεφαλαίου να αυξήσει τα κέρδη του. Τα μέτρα που επιβλήθηκαν από τις καπιταλιστικές κυβερνήσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας κινήθηκαν βασικά σε δύο γραμμές. Τη γραμμή της «ανοσίας της αγέλης», που εφαρμόζουν οι Trump, Μπολσονάρο και Μπόρις Τζόνσον και τη γραμμή «της επιπέδωσης της καμπύλης μετάδοσης» του κορονοϊού στον πληθυσμό, μέσα από lockdown και υποχρεωτικό εγκλεισμό στο σπίτι, προκειμένου να αντέξουν τα ήδη αδυνατισμένα από δεκαετίες νεοφιλελευθερισμών συστήματα υγείας.

...Η πρώτη γραμμή εξακολουθεί να προκαλεί μαζικούς θανάτους και μαζικούς ενταφιασμούς στην Αμερική, τη Βραζιλία, τη Βρετανία, τη Σουηδία. Η δεύτερη γραμμή, που εφαρμόζεται στις υπόλοιπες καπιταλιστικές χώρες, μολονότι κατάφερε να περιορίσει, σε ένα βαθμό, την εξάπλωση της πανδημίας, είχε μετά το lockdown σαν συνέπεια την εκτίναξη της ανεργίας στα ύψη, την επιβολή της επισφαλούς εργασίας σε μαζική κλίμακα, τις αυθαίρετες απολύσεις και την καταπάτηση βασικών εργασιακών δικαιωμάτων.

Η πανδημία υπήρξε, αναμφίβολα, μια «κατάσταση εξαίρεσης». Τα μέτρα αντιμετώπισής της, κατά τις υποδείξεις των λοιμωξιολόγων, προκειμένου να περιοριστεί η μετάδοση του κορονοϊού, χρησιμοποιήθηκαν από τον κρατικό κατασταλτικό μηχανισμό με τέτοιο τρόπο που εντάχθηκαν στο πλαίσιο της βιοπολιτικής. Εισήγαγαν κανόνες και ρυθμίσεις που «ήρθαν για να μείνουν» αποβλέποντας στον κοινωνικό έλεγχο, δίνοντας στην κατάσταση εξαίρεσης μόνιμο χαρακτήρα.

...Η βιοπολιτική, κατά τον Μ. Φουκώ, ελέγχει τη ζωή και τις βιολογικές λειτουργίες του ανθρώπου μέσα από τις τεχνολογίες της εξουσίας και τις τεχνολογίες επιμέλειας εαυτού, ρυθμίζοντας τις συμπεριφορές του πληθυσμού στο πνεύμα της επιτήρησης και της πειθάρχησής του. Στόχος της βιοπολιτικής είναι η διαχείριση της ζωής πληθυσμών προς όφελος των αναγκών του κεφαλαίου. Η βιοπολιτική χωρίζει τον πληθυσμό σε κατηγορίες «ευαλωτότητας, μειωμένης ανθεκτικότητας και μειωμένης αποδοτικότητας» σε σχέση με τον «υγιή παραγωγικό πληθυσμό». Σ' αυτές βασικά ανήκουν οι ηλικιωμένοι (που τους θέρισε στους υπερπλήρεις οίκους ευγηρίας ο κορονοϊός) οι άστεγοι, οι φυλακισμένοι, οι εξαρτημένοι από ουσίες, οι άνθρωποι με ψυχικές διαταραχές, τα άτομα με χρόνια νοσήματα, οι μειονοτικοί πληθυσμοί και άλλοι.

...Τα μέτρα που επιβλήθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας, οι αυστηροί, με την απειλή προστίμων περιορισμοί της ελευθερίας και μετακίνησης, η απαγόρευση των τελετουργιών της κηδείας και του πένθους, οι νέες νομικές ρυθμίσεις, με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, των εργασιακών σχέσεων, η ασύδοτη παραβίαση από τους κεφαλαιοκράτες της ισχύουσας, έστω και ισχνής, περιβαλλοντικής νομοθεσίας, στο όνομα της κατάστασης εξαίρεσης, είναι μέτρα βιοπολιτικής που την εφαρμογή τους ανέλαβε ο κρατικός κατασταλτικός μηχανισμός.

...Είναι χαρακτηριστικό ότι η έξοδος της νεολαίας στην πλατεία της Αγίας Παρασκευής και της Κυψέλης, αμέσως μετά την άρση του lockdown, χτυπήθηκε άγρια από τα ΜΑΤ, στο όνομα των υγειονομικών κινδύνων από τον συγχρωτισμό, ενώ η φιέστα των εγκαινίων της νέας πλατείας Ομόνοιας από τον δεξιό Δήμαρχο Μπακογιάννη και ο πραγματικός συνωστισμός των «παρατρεχάμενων» αντιμετωπίστηκε από την εξουσία σαν να μη δημιουργούσε κανένα υγειονομικό κίνδυνο!

...Ο υποχρεωτικός εγκλεισμός στο σπίτι - εκεί, βέβαια, όπου υπήρχε σπίτι, γιατί οι αρμόδιοι αδιαφόρησαν για την τύχη των αστέγων, των εξαρτημένων στις πιάτσες, των προσφύγων και των νομαδικών πληθυσμών - είχε πολύ αρνητικές επιπτώσεις στον ψυχισμό των ανθρώπων.

...Η κοινωνική απομόνωση, η μοναξιά, ο φόβος της μόλυνσης και του θανάτου που μεγάλωνε από τις διαρκείς αναφορές στον αριθμό των νεκρών σε όλα τα δελτία ειδήσεων της τηλεόρασης, το στρες της πανδημίας και οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες στην εργασιακή κατάσταση των ανθρώπων δημιουργούσαν όρους εμφάνισης ψυχοπαθολογίας. Γι' αυτό πήραν μεγάλες διαστάσεις οι αγχώδεις εκδηλώσεις, οι κρίσεις πανικού, οι καταθλίψεις, οι ιδεοψυχαναγκαστικές νευρώσεις, τα παραληρήματα, οι αυτοκτονίες, οι εξαρτήσεις (από ουσίες, βασικά αλκοόλ και ναρκωτικά αλλά και από διαδίκτυο και τζόγο), η ενδοοικογενειακή βία, η παιδική κακοποίηση κλπ.

...Οι κοινωνικές κατηγορίες που αντιμετώπισαν αυτή την περίοδο το μεγαλύτερο κίνδυνο ψυχικής διαταραχής ήταν οι φτωχοί, οι άστεγοι, οι φυλακισμένοι, οι πρόσφυγες, οι ηλικιωμένοι. Επίσης, τα παιδιά που όταν έκλεισαν τα σχολεία βρέθηκαν στο σπίτι χωρίς τα σχολικά γεύματα, μέσα σε ένα συχνά κακοποιητικό και στερητικό, οικογενειακό περιβάλλον. Οι ψυχικά πάσχοντες, που ήρθαν αντιμετώπι

με την υπολειτουργία των δομών ψυχικής υγείας, στις οποίες παρακολουθούνταν και έκθετοι στον κίνδυνο της υποτροπής, καθώς και οι υγειονομικοί της πρώτης γραμμής, που έζησαν έντονα το εργασιακό στρες και το φόβο της μόλυνσης, αφού τα μέτρα ατομικής προστασίας από τον κορονοϊό ήταν από ανεπαρκή έως ανύπαρκτα.

...Η άμεση αντιμετώπιση όλων αυτών των καταστάσεων με τα υποστελεχωμένα και στην πλειοψηφία τους απαρχαιωμένα συστήματα ψυχικής υγείας ήταν εξαιρετικά πλημμελής. Στην πρωτοβάθμια φροντίδα ψυχικής υγείας οι ελλείψεις ήταν τεράστιες, αφού η κυβέρνηση απέσπασε από τα ελάχιστα σε σχέση με τις ανάγκες κέντρα ψυχικής υγείας πολλά υγειονομικά στελέχη για να ενισχύσει τα νοσοκομεία πρώτης γραμμής για τον κορονοϊό.

...Τα ψυχιατρικά νοσοκομεία και οι ψυχιατρικοί τομείς των γενικών νοσοκομείων ανέστειλαν τις εισαγωγές νέων περιστατικών, ως μέτρο προστασίας των ήδη νοσηλευόμενων ψυχικά πασχόντων, ενώ αυξήθηκαν τα κατασταλτικά μέτρα (μηχανικές καθηλώσεις, τεράστιες δόσεις ψυχοφαρμάκων για να είναι «ήσυχου», δηλαδή, κατασταλμένοι ασθενείς). Η παρακολούθηση των τακτικών περιστατικών ήταν ανεπαρκής έως ανύπαρκτη. Πολλές ψυχοθεραπείες διακόπηκαν. Οι ασθενείς είχαν έντονο το αίσθημα της εγκατάλειψης και αυτό επιδείνωνε την ψυχική τους ισορροπία.

...Μέσα σε αυτούς, λοιπόν, τους όρους ο ρόλος των Δικτύων Αλληλεγγύης ήταν καθοριστικός. Εντός αυτών των δικτύων, πήραν συγκεκριμένη μορφή οι κοινωνικές αντιστάσεις απέναντι στη βιοπολιτική της βιοεξουσίας. Τα δίκτυα δημιουργήθηκαν ως αυτοοργανωμένες δομές και λειτούργησαν μέσα από ανοιχτές συνελεύσεις στο πνεύμα της αλληλεγγύης και όχι της φιλανθρωπίας. Κάλυψαν βασικές ανάγκες σε τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, για τον ντόπιο και τον προσφυγικό πληθυσμό, καθώς και ανάγκες στον τομέα της ψυχικής υγείας, μέσα από την ψυχολογική στήριξη και τη ψυχοθεραπευτική φροντίδα και φαρμακευτική κάλυψη, όταν χρειαζόταν γενικότερη αντιμετώπιση των ψυχολογικών διαταραχών.

...Στο Δίκτυο Ψυχικής Υγείας, το οποίο ανήκει στο Δίκτυο Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων [Εξαρχείων, Νέας Σμύρνης, Ιλίου, Βόλου (Αγίου Νεκταρίου)] προσφέρουν έργο περίπου 10 ψυχολόγοι και ψυχίατροι και πολλοί αλληλέγγυοι. Παρεμβαίνουν είτε δια ζώσης, στο χώρο του κοινωνικού ιατρείου Εξαρχείων, είτε διαδικτυακά σε περιπτώσεις που οι άνθρωποι που ζητούν βοήθεια διαμένουν εκτός Αθηνών και απευθύνονται στο Δίκτυο. Η άμεση απόκριση στο αίτημα από μια αυτοοργανωμένη δομή, όπως το κοινωνικό ιατρείο, πολιτικοποιεί το ίδιο το αίτημα και θέτει εκ των πραγμάτων την ανάγκη ριζικής κοινωνικής αλλαγής.

...Όλοι αυτοί οι λειτουργοί της ψυχικής υγείας, λειτουργούν σε κόντρα με το κυρίαρχο πνεύμα ψυχιατρικοποίησης. Διαπνέονται από την κινηματική αντίληψη για μια άλλη υγεία και ψυχική υγεία, σε σύγκρουση με την κλασική ψυχιατρική, το όργανο της βιοεξουσίας. Συμμετέχουν ισότιμα όχι μόνο στις συνελεύσεις αλλά και στις ανοιχτές εκδηλώσεις που διοργανώνει το Δίκτυο Αλληλεγγύης μέσα στην κοινότητα για τη δημιουργία δεσμών με τους κατοίκους της περιοχής. Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η πολύ επιτυχημένη εκδήλωση στην πλατεία Εξαρχείων, για την επανοικειοποίηση της πλατείας, το λεγόμενο άβατο του Χρυσοχοΐδη, με τη συμμετοχή της συνέλευσης Αγωνιζόμενων Ηθοποιών και τη συλλογικότητα Συντονισμού για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες.

...Το Δίκτυο Αλληλεγγύης έχει δώσει έμφαση και σε δύο άλλους τομείς δράσης, στον τομέα του πολιτισμού και στην αντιπληροφόρηση. Έγιναν ήδη δυο διαδικτυακές προβολές και ακολούθησε συζήτηση. Η πρώτη αφορούσε τη θεατρική παράσταση «Αντιγόνη», από την ομάδα Σημείο Μηδέν και η δεύτερη, την ταινία «USSAK» του Κυριάκου Κατζουράκη και της Κάτιας Γέρου. Ταυτόχρονα στη σελίδα του Δικτύου

Αλληλεγγύης δημοσιεύτηκαν άρθρα για την αυτοοργάνωση απέναντι στον κορονοϊό, στις φαβέλες της Βραζιλίας, στους αυτόχθονες του Αμαζονίου κ.α.

...Αγωνιζόμαστε μέσα από τη συλλογική δράση και την κοινωνική αλληλεγγύη. Επιδιώκουμε όλες οι μορφές αυτοοργάνωσης «από τα κάτω» να αλληλοσυνδεθούν ενάντια στους μηχανισμούς της βιοεξουσίας, μαζί με άλλα κινήματα, όπως αυτό των υγειονομικών στη διάρκεια της πανδημίας.

...Μεγάλη σημασία έχουν και οι κοινωνικές αντιστάσεις ενάντια στην καταστροφή των «συλλογικών» αγαθών της κοινότητας, των δασών, των υδάτινων πόρων, και των πολιτιστικών αγαθών. Στηρίζουμε τα κινήματα ενάντια στις εξορύξεις, σε όλη την Ελλάδα, τις κινήσεις για την επανοικειοποίηση πλατειών και άλλων ελεύθερων χώρων, την Πρωτοβουλία για την Υπεράσπιση του χώρου του Ελληνικού ενάντια στα σχέδια οικοδόμησης φαραωνικού τύπου εγκαταστάσεων, τύπου Mall και καζίνο κλπ.

...Όλες αυτές οι μορφές αυτοοργάνωσης πρέπει να ενωθούν και να γίνουν ένα μεγάλο ποτάμι, μια δύναμη ανατροπής του καπιταλιστικού συστήματος, που όπως απέδειξε η πανδημία είναι πλέον ασύμβατο με τις απαιτήσεις της ενεργού διαδικασίας της ζωής.

...Η αλληλεγγύη είναι το όπλο μας!!

ΔΙΚΤΥΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΙΑΤΡΕΙΩΝ (ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ, ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ, ΙΛΙΟΥ, ΒΟΛΟΥ)

ΔΙΚΤΥΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΙΑΤΡΕΙΩΝ

.....

Η ελευθερία είναι θεραπευτική και οι κοινωνικοί χώροι το έδαφός της,
Μικρόπολις Κοινωνικός Χώρος για την Ελευθερία

Ότι η ελευθερία είναι θεραπευτική, αναπτύχθηκε από την εισήγηση της ομάδας ψυχικής υγείας αλλά και από την Κατερίνα Μάτσα. Εγώ θα εστιάσω περισσότερο στο γιατί οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι είναι ένα από τα εδάφη της και μάλιστα σημαντικό έδαφος.

Υπάρχουν τρεις διαστάσεις για τους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους. Η ατομική διάσταση, η κοινωνική και φυσικά, η πολιτική διάσταση που τις συνδέει. Αυτό το οποίο χαρακτηρίζει τους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους είναι τα πεπραγμένα τους πάνω σε πολύ κρίσιμες περιόδους, πέρα από την καθημερινή αναπαραγωγή και το τι μπορεί να συμβαίνει μέσα σε αυτούς τους χώρους. Βάση της προϋπάρχουσας εμπειρίας, μια κρίσιμη περίοδος έναρξης δημιουργίας τέτοιων χώρων ήταν το 2008, με τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου. Μία δεύτερη ήταν με το ξεκίνημα του προσφυγικού το 2015 και μία ακόμη σημαντική είναι αυτή τώρα, του 2020 με τον ιό του covid 19. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια εμφανίζεται στην Ελλάδα, περίπου ανά πενταετία, ένα κρίσιμο σημαντικό θέμα και επάνω σε αυτό έπρεπε οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι να παίξουν σπουδαίο ρόλο.

Για την εμπειρία της Θεσσαλονίκης η αλήθεια είναι ότι ο χώρος αυτός προϋδεάστηκε το 2008 με τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου. Το σχέδιο, δηλαδή, για τη δημιουργία ενός τέτοιου χώρου επεξεργάζονταν κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων του μήνα του Γρηγορόπουλου -που ήταν όλος ο Δεκέμβρης και λίγο ο

Γενάρης- και τελικά δημιουργήθηκε το 2009. Ακολούθησαν κι άλλοι κοινωνικοί χώροι -κι αυτό είναι ευχάριστο- όπου η μόνη διαφοροποίηση θα έλεγα ότι είναι τυπική, δηλαδή, εάν πρόκειται για κατάληψη ή για ένα κτίριο το οποίο νοικιάζεται. Αυτό που μας διαφεύγει μέσα σε αυτούς τους χώρους είναι το τι συμβαίνει με τις κοινωνικές σχέσεις. Εάν αυτές καταλαμβάνουν χώρο, τί χώρο ακριβώς καταλαμβάνουν; Τί περιεχόμενο δίνουν; Το ζήτημα εάν θα είναι κατάληψη ή όχι, είναι περισσότερο τεχνικό παρά ουσιαστικό.

Το έδαφος το οποίο δημιουργήθηκε με την παρουσία του ελεύθερου κοινωνικού χώρου δείχνει μία μονιμότητα, για κάποια χαρακτηριστικά, τα οποία είναι πολύ χρήσιμα και πολύ σπουδαία. Η ανάγκη αυτής της μονιμότητας ξεκίνησε μέσα από μία χρόνια διαδικασία. Για πολλά χρόνια αυτό το οποίο υπήρχε σε όλη την Ελλάδα ήταν κυρίως θεωρητικά στέκια. Ομάδες με πολιτική ταυτότητα, κυρίως από την αριστερά και τον αντιεξουσιαστικό-αναρχικό χώρο, δημιουργούσαν πολιτικά στέκια αλλά εκεί πήγαιναν μόνο αυτοί που ανήκαν σε αυτές τις ομάδες, δεν πήγαινε κανείς άλλος και για να πας έπρεπε να είσαι μνημένος. Το άνοιγμα αυτό προς όλους δημιούργησε, φυσικά, κάποια ζητήματα. Ήταν πρωτόγνωρα τα ζητήματα, αλλά ήταν και μία δοκιμασία αυτών των ιδεών και πώς μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη.

Τα χαρακτηριστικά αυτών των χώρων είναι η αυτοδιαχείριση, η αυτοδιάθεση, η άμεση δημοκρατία, η έσω και η έξω στροφή δράσης και ότι είμαστε όλοι για όλα. Περάσαμε από το στάδιο όλοι για όλους, δηλαδή τα έχουμε όλα και τα δίνουμε στους υπόλοιπους, στο ότι είμαστε όλοι για όλα. Ισηγορία, ισονομία, ισοτιμία απ' όλους και για όλους πέρα από κάθε διάκριση και κάθε τεμαχισμό, είτε αυτό αφορά το φύλο, είτε τη θρησκεία. Διότι η θρησκεία -να το πω, γιατί το ζήσαμε κι αυτό κυρίως με το προσφυγικό- εξοβελίστηκε από το δημόσιο χώρο και έγινε μία ατομική υπόθεση. Αυτή ήταν η καλύτερη λύση όσον αφορά το προσφυγικό. Ο σεβασμός και ένα νέο ήθος, όπου όλοι είναι διαφορετικοί κι αυτό μπορεί να έχει να κάνει και με την ατομική επιλογή. Όλοι είναι ίσοι. Αυτή είναι η δικιά μας μικρή πολιτική σχέση και θεμιτή πολιτική δέσμευση. Κι ένα τελευταίο, η παραγωγή και αναπαραγωγή των απελευθερωτικών κοινωνικών σχέσεων που δημιουργούνται μέσα σε αυτό το χώρο. Αυτό έχει μεγάλη σημασία.

Θα πω λίγα πράγματα για το προσφυγικό, για το οποίο το Μικρόπολις αποτέλεσε έναν από τους σημαντικούς χώρους αλληλεγγύης για τους πρόσφυγες, κυρίως στην Ειδομένη. Διέθετε όλη την γκάμα της αλληλοβοήθειας -και όταν λέω γκάμα εννοώ, νομική, ιατρική και βιοποριστική. Είχαμε χώρους κατειλημμένους, όπως ήταν η Νίκης.. Εκτός από το κτίριο υπήρχαν και άλλα που είχαν συμβεί εκείνη την περίοδο. Το περιορίζω όμως γιατί μιλάμε για ελεύθερους κοινωνικούς χώρους. Ακόμα και σπίτι είχαμε νοικιάσει για να μένουν Αυτό δημιούργησε κι αυτή τη μαγεία της εμπειρίας με το προσφυγικό και άλλαξε τελείως τις σχέσεις μας με αυτούς τους ανθρώπους. Διότι κατάφεραν να φτιάξουν δική τους συνέλευση. Όλοι όσοι είχαν αναφορά στο Μικρόπολις έρχονταν εδώ και έκαναν τις συνελεύσεις τους. Εκεί έλυναν τις διαφορές τους -γιατί υπήρχαν- και σε αυτό υπήρχε μία αρμονική κοινωνική συνύπαρξη. Για το πρόβλημα της θρησκείας -το λέω από προσωπική εμπειρία γιατί έμεινα στη Νίκης- αυτό που τους είπαμε είναι ότι υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι όπου δεν υπάρχει κανένας χώρος για θρησκευτική τελετή. Υπάρχει όμως, εφόσον το θέλετε, δωμάτιο στο οποίο μπορείτε να κάνετε τα θρησκευτικά σας καθήκοντα. Αυτό νομίζω ότι ήταν η πιο αρμονική και σωστή στάση, όσον αναφορά διαφορές που μπορεί να υπάρχουν κυρίως με πρόσφυγες από τη Συρία, όπου υπάρχει έντονο το θρησκευτικό στοιχείο.

Ως προς το τρίτο σημείο που ανέφερα και πιο πριν, που ήταν η πανδημία, λειτουργήσαμε σχεδόν αυτόματα, σαν να ήμασταν έτοιμοι -ενώ δεν ήμασταν- κι αυτό

το προσέφερε το γεγονός ότι υπήρχε αυτό το έδαφος. Ξέραμε που θα βρεθούμε. Αυτό έχει να κάνει με την ιδιομορφία και την συγκρότηση του αντιεξουσιαστικού χώρου και βασικά, της ελληνικής κοινωνίας. Να σας πω ένα παράδειγμα, μία συζήτηση που είχα στην περίοδο του κορονοϊού με έναν αναλυτή ελευθεριακό από την Ουρουγουάη. Αυτό που μας είπε και μας έκανε εντύπωση είναι ότι στην Ευρώπη, το σύνθημα είναι «μένουμε σπίτι», ενώ στην Λατινική Αμερική το σύνθημα είναι «μένουμε στις γειτονιές μας». Αυτό, όπως καταλαβαίνετε, έχει σημαντική διαφορά. Δηλαδή, ο κόσμος στην Λατινική Αμερική είναι οργανωμένος -κι όταν λέμε οργανωμένος εννοούμε και οικονομικά και ιατρικά, τα πάντα- γύρω από τις κοινότητες και τις γειτονιές. Αυτό διευκόλυνε.

Να πάω και λίγο αλλού και να επανέλθω μετά, στις ανακτημένες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές ήταν επιχειρήσεις κάποιων περιοχών, όπου οι γειτονιές είχαν σχέσεις με τις επιχειρήσεις και μόλις κλείσανε, τί έγινε; Μπήκαν οι γειτονιές μέσα. Γι' αυτό έπιασε κιάλας, ενώ εδώ δεν έπιασε παρά μόνο στη ΒΙΟ.ΜΕ, πολύ ριζοσπαστικά και μειοψηφικά και έχει σημασία, γιατί εδώ δεν υπήρχε η γειτονιά. Μόνη γειτονιά, που τη φτιάξαμε εμείς, ήταν ό,τι διαθέταμε από το δικό μας έδαφος. Κοινό έδαφος και όχι ατομικό. Αυτό ήταν ο χώρος του Μικρόπολις.

Όταν δημιουργήθηκε το δίκτυο Covid-19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης, υπήρχαν ξανά όλα τα στοιχεία, δηλαδή, νομική βοήθεια, έμπρακτη αλληλεγγύη, η ομάδα ψυχικής υγείας οι οποίες ακολουθούσαν μία ταυτόχρονη διαδικασία για τη δημιουργία τους. Μετά άρχισε η διασύνδεση και με άλλους χώρους, όχι μόνο τοπικά αλλά έφτασαν μέχρι την Κρήτη, την Αθήνα και τα Γιάννενα. Άρα, λοιπόν, να τι σημαίνει έδαφος σε κρίσιμες περιόδους, Μάλιστα ένα έδαφος στο οποίο διαμορφώθηκε μία πολιτική κατεύθυνση. Κι αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι, αυτό το οποίο μας ενώνει δεν είναι ότι είμαστε γνωστοί -αυτό θα μπορούσε να συμβεί οπουδήποτε, ακόμη και σε μία καφετέρια- αλλά ότι υπάρχει κοινή πολιτική κοινωνική στόχευση κι αυτός είναι ο συνδετικός μας κρίκος.

Τώρα, έχει σημασία να πω δυο πράγματα, γύρω από το νόημα αυτής της κοινής συνύπαρξης, λέγοντας ένα μικρό απόσπασμα από τον Κορνήλιο Καστοριάδη, που λέει ότι : Ο σύγχρονος άνθρωπος συμπεριφέρεται ωςάν η ύπαρξη της κοινωνίας να ήταν μία απαίσια αγγαρεία, που μία μοιραία κακοδαιμονία τον εμποδίζει να την αποφύγει. Σπάσιμο του κοινωνικού δεσμού, αποδέσμευση της ευθύνης αναπαραγωγής ή ακόμα και ανατροπής της κοινωνίας μέσα στην οποία ζει. Δεν θέλει η κοινωνία τον εαυτό της επειδή δεν μπορεί ούτε να διατηρήσει, ούτε να φτιάξει μία παράσταση του εαυτού της, που να μπορεί να την επικροτήσει και να της δώσει αξία. Ούτε παραγάγει ένα πρόταγμα κοινωνικού μετασχηματισμού, που να μπορεί να προσχωρήσει, στο οποίο να κινητοποιηθεί και να παλέψει.

Αυτό είναι γραμμένο το '86, αλλά νομίζω ότι, αυτό το απόσπασμα παραμένει αναλλοίωτο ως έχει. Ακριβώς σε αυτό κι εμείς θελήσαμε να απαντήσουμε και όλη η προσπάθεια εκεί εστιάζει. Ότι το κράτος έληξε να είναι ο κυρίαρχος των κοινωνικών σχέσεων, των διευθετήσεων της υγείας, της ελευθερίας μας και των διευθετήσεων του συνόλου των κοινωνικών μας σχέσεων. Κι αυτό φαινόταν μέσα από τις απαγορεύσεις, δηλαδή τα διατάγματα που έβγαιναν στον καιρό της πανδημίας. Εμφάνιζαν το κράτος ως τη μόνη δύναμη η οποία μπορούσε να εγγυηθεί την ευθύνη αλλά και την υπευθυνότητα. Αυτό που εμείς είπαμε είναι ότι μπορούμε να διαχειριστούμε όλοι μαζί αυτή την ιστορία και όχι μόνοι μας. Δεν χρειαζόμαστε κανένα διάταγμα. Ξέρουμε να παίρνουμε τις προφυλάξεις αλλά ταυτόχρονα, ξέρουμε και να κοινωνικοποιούμαστε μαζί με τις προφυλάξεις κι εκεί, μέσα σε αυτή τη διαδικασία, βγήκε, ας πούμε ένας δημόσιος χώρος, που δεν είναι καινούριος. Είναι πολύ παλιός, περίπου του 18ου αιώνα, αλλά επανήλθε με δύναμη τον τελευταίο

καιρό. Μάλιστα το διαπιστώσαμε σε μια σύνδεση που κάναμε με την Αμερική. Χρησιμοποιούνταν ακριβώς οι ίδιοι λόγοι. Ήταν ο όρος πέραν της αλληλεγγύης. Ο όρος της αλληλοβοήθειας που βάζει τον καθένα μπροστά στον άλλον, ότι μπορούμε δηλαδή, όλοι να αλληλοβοηθήσουμε ο ένας τον άλλο. Αυτό που ανέφερε και η Κατερίνα, αυτό που είπαν στη Χιλή, ότι μόνο «ο λαός σώζει το λαό». Ήταν ακριβώς αυτό το νόημα που δόθηκε μέσα από τον όρο της αλληλοβοήθειας.

Εάν με ρωτάτε αν αυτό το πετύχαμε θα σας πω πως όχι. Δεν είναι εύκολο να βάλεις στη διαδικασία ανθρώπους που ήταν σε απόλυτη άγνοια και μάλιστα, σε περίοδο με τόσο πειστικά χαρακτηριστικά, όπως ήταν αυτή των απαγορεύσεων και των διαταγμάτων. Όμως αυτό δεν μας διαφεύγει, ίσα ίσα εκεί εστιάζουμε, δίνοντας χώρο σε όλους και σε εμάς τους ίδιους, προκειμένου να ανταλλάξουμε ιδέες, προτάσεις και δράσεις. Προκειμένου να αλλάξουμε τα πράγματα προς μία ριζική κατεύθυνση. Αυτά από εμένα, θα κούραζα εάν έλεγα περισσότερα.

.....

Χειραφέτηση και lock down: Μορφές εξουσίας, “Ανθρώπινες ή και όχι”,
μέλος της ομάδας αυτοβοήθειας του δικτύου των ανθρώπων που ακούνε φωνές
(Αθήνα)

Η εισήγηση αυτή είναι συλλογική προσπάθεια των μελών της ομάδας αυτοβοήθειας του Δικτύου των Ανθρώπων που Ακούνε Φωνές.

Το τμήμα του Δικτύου που λειτουργεί στην Αθήνα, έχει επικεντρωθεί, στην ανάδειξη του κεντρικού ρόλου της αυτοβοήθειας. Η πρώτη ομάδα αυτοβοήθειας ξεκίνησε να λειτουργεί τον Απρίλιο του 2010 στη Νέα Φιλαδέλφεια, ενώ από το Μάρτιο του 2011 ξεκίνησε τις συναντήσεις της και μια δεύτερη ομάδα στο Παγκράτι. Από το χειμώνα του 2013 και στην προοπτική της ανάληψης του συντονισμού της ομάδας από ανθρώπους με εμπειρία φωνών αντί των επαγγελματιών, οι δύο ομάδες ενώθηκαν σε μία που συναντιέται κάθε εβδομάδα στο κέντρο της Αθήνας.

Η ομάδα μας, λοιπόν, από τότε απαρτίζεται και συντονίζεται αποκλειστικά από άτομα που μοιράζονται παρόμοιες εμπειρίες, κυρίως φωνών αλλά και οπτικών ή άλλων ασυνήθιστων εμπειριών. Αποτελεί και θα συνεχίσει να αποτελεί έναν ασφαλή χώρο όπου άνθρωποι με παρόμοιες εμπειρίες μπορούν να μιλήσουν για αυτές και να δώσουν δύναμη ο ένας στον άλλο, δίχως το φόβο της κριτικής ή απαξίωσης από τρίτους. Κάτι τέτοιο είναι επιτακτική ανάγκη ειδικά στη σημερινή πραγματικότητα, όπου η κυριότερη αντιμετώπιση όσων από εμάς ακούνε φωνές ή έχουν άλλες ασυνήθιστες εμπειρίες είναι η φαρμακευτική αγωγή με στόχο την εξάλειψη κάθε τι ασυνήθιστου και μη αποδεκτού.

Πολλοί από τους ανθρώπους που συμμετέχουμε στην ομάδα έχουμε πει ότι νιώθουμε αβοήθητοι και συχνά λέμε πως οι ζωές μας έχουν κυριευτεί από τις φωνές. Γιατί οι περισσότεροι δεν είχαμε ποτέ την ευκαιρία να μιλήσουμε για αυτές, για το τι μας λένε, για τη σχέση που έχουν αναπτύξει μαζί τους, για το νόημα που βρίσκουμε ή επιχειρούμε να βρούμε. Συνήθως, η εμπειρία μας έχει ήδη παθολογικοποιηθεί και έχει αντιμετωπιστεί ως σύμπτωμα που χρήζει θεραπείας.

Με αυτήν την αναγωγή, όμως, το βίωμα δε βρίσκει έδαφος να ακουστεί και να κοινωνικοποιηθεί. Η ομάδα λοιπόν έχει ως στόχο να προσφέρει την ευκαιρία σε ανθρώπους να αποδεχτούν τις εμπειρίες αυτές, να “ζήσουν με τις φωνές”, με τρόπο

τέτοιο ώστε να αποκτήσουμε έλεγχο πάνω σ' αυτές και τελικά περισσότερο έλεγχο πάνω στις ζωές μας.

Η αυτοβοήθεια σχετίζεται με την αυτοδιάθεση και το αυτεξούσιο των ανθρώπων που κατακτούν τον έλεγχο της κατάστασης. Οι ομάδες αυτοβοήθειας αν και δεν θεωρούνται θεραπευτικές ομάδες αλλά κοινωνικές, ομάδες όπου κάποιος μπορεί να αναζητήσει ενθάρρυνση, επιβεβαίωση, υποστήριξη και “ένα αυτί να τον ακούσει”, πολλά από τα μέλη των ομάδων βρίσκουν αυτή την κοινωνικοποίηση, την ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών, θεραπευτική.

Κατά την διάρκεια του lockdown, η ομάδα μας δοκιμάστηκε αρκετά σκληρά όσον αφορά την επικοινωνία και την μεταξύ μας επαφή. Σταματήσαμε να συναντιόμαστε και η μοναξιά, μας ξανά επισκέφτηκε όλους μας. Απομονωθήκαμε και η κατάσταση ήταν δύσκολη για όλους μας, μέχρι που τελικά καταφέραμε να κάνουμε συναντήσεις μέσω internet. Φυσικά δεν μπορούσαν όλοι να συμμετέχουν, αφού αρκετοί από εμάς δεν έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία ή άλλοι δεν επιθυμούσαν τέτοιου είδους επαφή και επικοινωνία.

Πολλά μέλη περιέγραψαν τις συνθήκες της απομόνωσης πολύ δύσκολες και άλλοι είπαν ότι έτσι και αλλιώς όσο τραγικό και αν ακούγεται ήμασταν ήδη απομονωμένοι δεν άλλαξαν πολλά στην ζωή τους και τις δραστηριότητες τους.

Το πιο δύσκολο όμως στην όλη κατάσταση για πολλούς από εμάς ήταν η στιγμή που μετά το lock down ξανά βγήκαμε έξω. Υπήρχε φόβος και για κάποιους αυξήθηκαν οι φωνές, οι συνειρμοί και οι ιδέες και τα συναισθήματα για τους γύρω μας και την κοινωνία.

Ο εγκλεισμός σε προσωπικό επίπεδο με επηρέασε όσον αφορά το εργασιακό επίπεδο το οποίο είχε αντίκτυπο στο ψυχολογικό. Κατά τη διάρκεια του lockdown και για ενάμιση μήνα χρειάστηκε να εργάζομαι από το σπίτι. Κάτι που στην αρχή έμοιαζε ιδανικό. Γλύτωσα την απόσταση μετάβασης στο γραφείο και τα πράγματα ήταν πιο χαλαρά. Αργότερα όμως τα πράγματα άρχισαν να δυσκολεύουν καθώς άρχισε να μου λείπει η συνεργασία, η ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία. Οι φωνές αυξήθηκαν και δυσκολεύομαι με τον ύπνο.

Όσον αφορά το κοινωνικό, είδα πολλούς ανθρώπους να φοβούνται ο ένας τον άλλον. Αφού η ανθρώπινη επαφή και οι κοινωνικές σχέσεις δοκιμάστηκαν εφόσον υπήρχε όλη αυτή ο τρόμος που μεταδίδονταν από τα ΜΜΕ και επίσης για να βγεις έξω έπρεπε να στείλεις sms. Ξαφνικά υπήρχε μια σιωπή για όλα τα μέτρα που ερχόντουσαν το ένα μετά το άλλο. Ξαν να ήταν δίκαιο και σωστό όλο αυτό. Και βέβαια πόσα από αυτά τα μέτρα έχουν απομείνει σε ισχύ και θα απομείνουν για πολύ καιρό ακόμα. Οπότε η χειραφέτηση και η αυτονομία μας έπεσε στα τάρταρα που λένε.

Πολλοί άνθρωποι έχασαν την δουλειά τους ή αναγκάστηκαν να υπογράψουν συμβάσεις με ελαστικές σχέσεις εργασίας και μείωση των μισθών τους.

Λόγω της απαγόρευσης των συναθροίσεων λίγα μπορούσαν να γίνουν. Οι περισσότεροι στρέψαμε την δικτύωση μας και δράση μας στο διαδίκτυο, όπου καθηλωμένοι από τα κινητά και τους υπολογιστές προσπαθήσαμε να ακουστεί η φωνή μας. Κάτι βέβαια που δεν έχει καμία σχέση με τις κινητοποιήσεις στον έξω κόσμο.

Η χειραφέτηση είναι μια πολύ δύσκολη διαδικασία και έννοια. Ο κάθε άνθρωπος δίνει τον δικό του/της αγώνα σε σχέση με την χειραφέτηση. Πόσο μάλλον οι άνθρωποι με ψυχιατρική διάγνωση και ψυχολογικές προκλήσεις και εμπειρίες όπως οι φωνές.

Ακούω αρκετές φωνές από το 2008, αν και οι ίδιες ισχυρίζονται ότι είναι μαζί μου από πάντα. Έχω να ανταπεξέλθω απέναντι σε πολλές προκλήσεις ώστε να δικαιώσω

ή να εξηγήσω τον εαυτό μου σε άλλους ώστε να έχω και εγώ μια θέση αυτονομίας και ισορροπίας.

Οι φωνές είναι μια περίεργη μορφή εξουσίας και αυτές.. κάποιες προσπαθούν να με χειραγωγήσουν σε ένα κόσμο πλήρης υπακοής. Κάποιες άλλες ήταν μαγευτικές, σαγηνευτικές, προστατευτικές και απελευθερωτικές. Και που είμαι εγώ και τι είμαι εγώ σε όλο αυτό...είμαι μια από τις φωνές σε αυτό το σώμα και άτομο που το λένε Μαρίνα?

Ακόμα το ψάχνω...το πως μπορώ να ισορροπήσω το πως μπορώ να ακουστεί η δική μου φωνή, κάθε φορά ...χωρίς πολλά μπερδέματα... δεν γίνεται όμως αυτό και μπερδεύομαι και αγωνίζομαι και συγκρούομαι αν θέλετε ακόμα με όλα αυτά.. δεν ξέρω αν υπάρχει και άλλος τρόπος...να διεκδικήσεις δηλαδή χωρίς να συγκρουστείς...

Πολλές φορές υψώνονται τείχη μπροστά μου και ναι το πως τα προσπερνάω ή πως γίνεται η σύγκρουση είναι και κάτι που έχει να κάνει και με αυτό που έχω απέναντί μου ως τείχος ή δυσκολία. Όπως με το lockdown και πως το αντιμετωπίσαμε στην ομάδα.

Κάποιοι λένε ότι δεν πρέπει να μιλάμε με τις φωνές και τα συναισθήματα... τις σκέψεις...γιατί σε κυριεύουν και χάνεις τον εαυτό σου, τότε να μη μιλάω και για τίποτα άλλο το οποίο με δυσκολεύει εγώ πιστεύω ότι όλα αυτά είναι ο εαυτός μου, με αποτελούν αλλά έχω να κρατήσω μια ισορροπία, Βάζω άλλο ένα κομμάτι στο παζλ της αυτονομίας μου όταν βρίσκω πρακτικές λύσεις για τα προβλήματα ή τις δυσκολίες που έχω... με ανθρώπους ή και όχι!

Αυτό που διεκδικώ πάντα σε ότι αφορά τις φωνές είναι ο χώρος έκφρασης των δικών μου επιθυμιών και ιδεών. Σε μια συζήτηση που είχαμε παλιότερα στην ομάδα αυτοβοήθειας όπου συμμετέχω σχετικά με την χειραφέτηση είχε ειπωθεί ότι: η χειραφέτηση έρχεται όταν αγωνίζεσαι για μια καλύτερη κοινωνία.

.....

80 μέρες καραντίνα, ένα κείμενο που λάβαμε μετά το διήμερο από την Κώνστια Κ., που φιλοξενείται σε ξενώνα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης του Δημοσίου, μέλος του Δικτύου Ακούω Φωνές,

Με το ερώτημα, αν οι τρεις αυτές λέξεις (ξενώνας, ψυχοκοινωνική και αποκατάσταση) διατηρούν κάποιο νόημα κι αν καταλύονται ή όχι, βασικά δικαιώματα των ενοίκων (ή μήπως εγκλειστών;).

80 μέρες καραντίνα. Να πάω βόλτα; Απαγορεύεται. Να πάρω ένα καφέ στα γρήγορα; Απαγορεύεται. Να ψωνίσω; Απαγορεύεται. Να αγοράσω τηλεκάρτα; Απαγορεύεται. Να σε αγκαλιάσω; Απαγορεύεται. Να σε φιλήσω; Απαγορεύεται. Να σε κρατήσω απ'το χέρι; Απαγορεύεται. Να περπατήσουμε μέχρι την επόμενη πλατεία; Απαγορεύεται. Να περπατήσω στο γύρο του τετραγώνου; Απαγορεύεται. Να αγοράσω ένα βρώμικο για το δρόμο; Απαγορεύεται. Να πάω για τον δρόμο; Απαγορεύεται. Να πάω σε μια συναυλία που μου αρέσει; Απαγορεύεται. Να πάω σε θέατρο; Απαγορεύεται. Να πάω σε σινεμά; Απαγορεύεται. Πώς σας φαίνεται όλο αυτό; Και χιλιάδες άλλα μικροπράγματα της καθημερινότητας που απαγορεύονται. Για όλα αυτά έχω μία άλλη λέξη. Ε-Γ-Λ-Ε-Ι-Σ-Μ-Ο-Σ. Ωπα; Αυτό πονάει.

Γιατί εγκλεισμός, φυλακή, απομόνωση, γυμνοί τοίχοι, πίσω από τις κλειδωμένες πόρτες, παράθυρα με κάγκελα αποχωρισμός, έλλειψη επικοινωνίας, απελπισία που δεν τη μοιράζεσαι. 80 μέρες εγκλεισμού. Πόσοι από 'σας θα άντεχαν να απομονωθούν με ανθρώπους που δεν επέλεξαν; Μακριά από τους αγαπημένους τους. Πόσοι από σας θα άντεχαν χωρίς απασχόληση; Χωρίς ψυχαγωγία; Χωρίς σωματική άσκηση; Πού είναι η δημοκρατία αν δεν υπάρχουν αυτά;

Αν η τηλεόραση είναι χαλασμένη, το Ντιβι Ντι δεν λειτουργεί και δεν επιτρέπονται οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Ωπα; Τα πράγματα είναι σκούρα και συνεχώς σκουραίνουν. Δεν ξέρω αν με τούς που διαμένω, θα παρεξηγηθώ η όχι. Όμως πίσω από την γνώση του εγκλεισμού που την γνωρίσαμε όλοι εδώ, υπάρχουν αρετές στον κάθε ένα μας χωριστά; που δεν τις συναντάς στους συνηθισμένους ανθρώπους 80 μέρες και δεν έχουν βγει ούτε μαχαίρια, ούτε σφαίρες, ούτε εντάσεις, ούτε παρεξηγήσεις, ούτε τσακωμοί. Εδώ οι ένοικοι, διαχειριζόμαστε ο καθένας με τον τρόπο, με ώριμους τρόπους, την καραντίνα.

Είμαι τυχερή. Όταν θέλω να μην σκέφτομαι δεν σκέφτομαι. Όταν θέλω να κοιμηθώ κοιμάμαι. Έχω όλη την ελευθερία να κλείνω τα μάτια και να τα ανοίγω οπότε θέλω. Έχω όλη την ελευθερία όταν τα πράγματα σκληραίνουν να φαντάζομαι μαλακές δαντέλες, απαλά υφάσματα και χρωματιστά ρούχα. Να φαντάζομαι μηχανές που θα ράψουν ευκολότερα τα ρούχα λοιπόν; θα επιμείνω σ αυτή την ενότητα που έχουμε στον ξενώνα. Ούτε θυμός, ούτε αγανάκτηση, ούτε έξαψη, ούτε κούραση, ούτε οργή. Ωφελείται στα ψυχοφάρμακα; Μπορεί και αυτό, όχι μόνο αυτό. Ποιός κάποιος που δεν γνωρίζει τον εγκλεισμό θα άντεχε; Εδώ έχουμε μια συμμαχία του πόνου. Ξέρουμε ο ένας για τον άλλο ότι μας έχουν πονέσει. Κρατάμε αθλητικές σιωπές μήπως, και είναι στιγμές που νιώθω ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν κάτι δικό μου. Πήγε αργά, έχει νυχτώσει, πρέπει να κοιμηθώ...

.....

Ο φόβος για το άγνωστο, Γιώργος Μαζαράκης - μέλος των Συλλογικών Δράσεων Κοινωνικής Αλληλεγγύης για το 18 Άνω (Αθήνα)

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη πρόσκληση και το βήμα για να ακουστεί η φωνή μας, η φωνή των απεξαρτημένων. Θα ήθελα να πω δύο λόγια για το 18 άνω και συγχρόνως να ευχαριστήσω τη κ. Κατερίνα και το 18 άνω για την ευκαιρία ζωής και γνώσης που μου δώσανε, μέσω της θεραπείας και της κατανόησης των αιτιών που με οδήγησαν στη χρήση, πως αυτό μεταμορφώθηκε και έγινε γνώση για τη ζωή. Με δύο λόγια αυτή η απεξάρτηση του 18 άνω, μια υπερβατική διαδικασία, χωρίς οδηγίες χρήσεις. Εκεί βρίσκεται και η μαγεία. Αυτό που μ' αρέσει στη θεραπεία του 18 άνω είναι αυτή η εσωτερική αναζήτηση και ανακάλυψη.

Τώρα θα μιλήσω λίγο για το φόβο για το άγνωστο. Βιωματικά, από δικά μου βιώματα και άλλων παιδιών γιατί έχουμε πολλά κοινά βιώματα που δεν είναι μόνο βιώματα από τη χρήση, είναι και πολύ πιο πριν. Ο φόβος για το άγνωστο. Είχα διαβάσει πριν αρκετό καιρό ένα γνωμικό. Είχε πει κάποιος πως αυτός που φοβάται για την αρρώστια χωρίς να έχει αρρωστήσει είναι ήδη άρρωστος από φόβο. Τώρα, ο φόβος είναι κυρίαρχο συναίσθημα για τους εξαρτημένους αλλά για ποιό φόβο μιλάμε; Είναι ο φόβος για το γνωστό και το κανονικό, όσο και να ακούγεται έτσι παράδοξο. Πώς ξεκινάει και με ποιές διαδικασίες παίρνει μορφή αυτός ο φόβος; Θα πρέπει να ανατρέξουμε στη παιδική ηλικία γνωρίζοντας ότι οι πιο πολλοί εξαρτημένοι

προέρχονται από προβληματικές οικογένειες, χωρίς να θέλω να πω πως συνειδητά οι γονείς με κάποιες συμπεριφορές κάνουν κακό στα παιδιά τους. Είναι στην ουσία ένας φαύλος κύκλος που πρέπει να πάμε πολύ πίσω και θα βρούμε ότι τα δικά τους τραύματα, τις δικές τους απώλειες και ίσως αν πάμε και πιο πίσω θα καταλήξουμε, δεν θα ήθελα να πω στη κοινωνία, αλλά για μένα στο σύστημα. Όλα αυτά τα προβλήματα μέσα από το οικογενειακό περιβάλλον, εξωτερικά ερεθίσματα από μικρή ηλικία μας δημιουργούν αδιέξοδα. Στο σχολείο συνεχίζονται τα αδιέξοδα, έχουν μπει κάποιες στάσεις απομόνωσης και από εξωτερικά ερεθίσματα και από τη κοινωνία.

Αυτά τα αδιέξοδα μετατρέπονται σε ένα εσωτερικό κενό, θα έλεγα, που κάποια στιγμή όταν πάει να τα διαχειριστεί κάποιος, πλέον τα έχει κάνει δικά του, του ανήκουν χωρίς να ξέρει από που προέρχονται, πόσο μάλλον για τις αιτίες. Κάνουν τη χρήση θα έλεγα σε μια ηλικία γύρω στη προεφηβεία, ειδικά τώρα, να μοιάζει η μοναδική διέξοδος. Είναι ένας φαύλος κύκλος που καλούμαστε να σπάσουμε, είναι κάτι που είναι πολύ δύσκολο. Θα μιλήσω για τη κανονικότητα μετά. Φανταστείτε κάποιον που έχει το στίγμα μια ζωή πάνω του, αν θέλετε να το πούμε και αλλιώς, το μαύρο πρόβατο μιας μικρής κοινωνίας, φανταστείτε αυτό τον άνθρωπο όχι μόνο να απεξαρτηθεί από τις ουσίες και να καταλάβει τις αιτίες, αλλά ενώ έχει το στίγμα να προσπαθήσει να αφήσει το στίγμα του σαν άνθρωπος, ότι έκανα κάτι σε αυτή τη ζωή. Μιλάμε για κάτι που είναι υπερβατική διαδικασία, επαναστατική διαδικασία. Αυτά τα λέω πιο πολύ για να γίνει κατανοητό πως η χρήση ουσιών όχι μόνο δεν είναι συνειδητή επιλογή, στην ουσία δεν είναι επιλογή, είναι μια προασφαλισμένη πορεία.

Τώρα θέλω να μιλήσω για τη κανονικότητα, όπως τη βίωσα πριν από αρκετά χρόνια στη διάρκεια της θεραπείας. Θυμάμαι σε μια περίοδο μια φορά ενώ ήμουν σε θεραπεία να είμαι σε μια αμφιβολία και σε ένα δίλημμα αν θα πάρουμε τη δόση ή δεν θα πάρουμε τη δόση και έλεγα πού βρίσκομαι; Καταλαβαίνετε το συνειρμό. Τι γίνεται εδώ πέρα; Δεν μπορούσα να το επεξεργαστώ, ακόμη και οι λέξεις μπορεί να μην είναι τόσο τυχαίες, στη πορεία ακούσαμε να γίνει κούρεμα να μη γίνει κούρεμα και λέω μα καλά για πρόβατα μας περνάνε. Στη πορεία είδαμε και τα μηνύματα τα νιώσαμε προφανώς είδαμε και πολλά μηνύματα. Θέλω να πω ότι αν αυτό για εμάς, στο καλό σενάριο πως αν δεν υπάρξει δεύτερο κύμα, εντάξει το ξέρουμε πως η οικονομία έχει εκτροχιαστεί, η ανάπτυξη που περιμέναμε κάπου στο δρόμο έπαθε λάστιχο, μάλλον να μη τη περιμένουμε. Στο καλό σενάριο αν μας πείσουν πως αυτό που ζήσαμε δεν θέλω να πω μόνο στην Ελλάδα, μιλάω για την Ελλάδα τώρα αυτή τη στιγμή, τα τελευταία 10 χρόνια ήταν κανονικότητα, πιστεύω έχουνε κερδίσει.

Τα τελευταία 8 χρόνια που είμαι καθαρός έχω αρχίσει, έχω μπει σε διαδικασία να αναρωτιέμαι πάλι τι είναι κανονικό και τι γνωστό βρίσκω απαντήσεις, αλλά μόνο και μόνο ότι έχω μπει σε αυτή τη διαδικασία για μένα κάτι λέει. Έχω την αίσθηση σα να ζούμε στην εποχή του παραλόγου, οπότε πρέπει να δούμε και λίγο τη λογική του παραλόγου. Βρίσκουμε λογική μέσα στο παράλογο; Αυτό που βλέπω εγώ, όχι τώρα τα τελευταία χρόνια, είναι στο όνομα της εξέλιξης που σημαίνει αλλαγή προς το καλύτερο εννοείται, απλώς δεν ξέρω αν εννοείται, τελικά τί εννοεί το σύστημα αλλαγή προς το καλύτερο και τί προσλαμβάνουμε εμείς και έτσι έχω την αίσθηση, θέλω λίγο να βάλω και χιούμορ στη κουβέντα, ότι είναι τόσο δυνατή η τάση της εξέλιξης για αλλαγή προς το καλύτερο που κατάφερε να μεταλλάξει και τους ιούς. Από την άλλη κάνω και κάτι συνειρμούς γιατί ακούμε για νυχτερίδες, κάποια θηλαστικά άλλα ότι από εκεί προήλθε ο ιός. Ευτυχώς δεν μας είπαν για αράχνες ακόμα και λέω λες να είναι η Φάρμα των ζώων, να έχουν επαναστατήσει τα ζώα εναντίον των ανθρώπων; Από την άλλη υπάρχει και το 1984, δεν ξέρω... Τελικά επειδή από τη Κίνα προέρχονται τελικά όλα, μάλλον θα έχει και δράκο στο τέλος και

θα ήθελα να κλείσω με ένα γνωμικό δικό μου, βιωματικό « Το πάθημα αν δεν γίνει μάθημα γίνεται πάθος, μερικές φορές και το μάθημα γίνεται πάθος». Ευχαριστώ!

.....

Η φυλακή εντός μου,

Γιώργος - Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελαιώνα Θηβών
Κ.Α.Τ.Κ.Ε.Θ

16 Μαρτίου αποφυλακίστηκα. 16 Μαρτίου lock down. Δεν πρόλαβα να βγω και ξανακλείστηκα σε 1 δωματιο. Ανάμεικτα συναισθήματα και καταστάσεις χαράς, λύπης, θυμού, φόβου, απόγνωσης και πολλές εικόνες-αναμνήσεις από την παραβατική συμπεριφορά μου. Ένωσα χαρά που αποφυλακίστηκα και τελείωσε αυτός ο τύπος εγκλεισμού, όπου πολύ γρήγορα έγινε λύπη, γιατί συνειδητοποίησα ότι δεν θα μπορούσα να κάνω αυτά που ονειρευόμουν όταν ήμουν στη φυλακή. Αυτά που ονειρεύεται ο κάθε φυλακισμένος, ο κάθε απομονωμένος, δηλαδή, μια αγκαλιά από συγγενικά/φιλικά πρόσωπα. Ένα καφέ σε ένα ριμαδομάγαζο. Εκεί που δεν φοβόμουν για την ζωή μου, ξεκίνησε η ζωή μου να προκαλεί φόβο για την ζωή των άλλων. Εκεί που η μάνα μου κατάφερε στα 84 χρόνια της να δει και να ζήσει καταστάσεις παράνοιας από τον κανακάρη της, να με παρακαλάει να την αγκαλιάσω κι ας πεθάνει. Θυμός και απόγνωση γιατί ξέρω και δεν ξέρω. Είμαι κλεισμένος σε 1 δωμάτιο και σκέφτομαι, "μπαγασάκο πειθαρχικό πολυτελείας βγάζεις" και καπάκι σκέφτομαι, πόσο πολύ μοιάζει αυτή η κατάσταση με την κατάσταση της χρήσης ουσιών. Αυτό το λέω γιατί ξεκίνησε το δωμάτιο να μυρίζει τσιγαρίλα, το κρεβάτι να μοιάζει με τον τάφο μου και το πιο σημαντικό είναι ότι βρισκόμουν σε jetlag. Είχα μετατρέψει την νύχτα σε μέρα και την μέρα σε νύχτα και να αναρωτιέμαι, "μήπως έπινα τσάμπα τόσα χρόνια ?" Οι μετακινήσεις με το ποδήλατο δεν ήταν και το καλύτερο μου, αλλά δεν μπορούσα να κάνω και αλλιώς, αφού η μάσκα με έπνιγε στο λεωφορείο, όπως και στο ταξί, που μου κόστιζε για να είμαι φρικαρισμένος. Έβγαινα να περπατήσω και ήταν για γέλια και για κλάματα. Περπάταγα και στην προσπάθεια τους να με αποφύγουν σκόνταφταν, γλίστρησαν, παραμίλαγαν. Αυτός ο εγκλεισμός είχε και τα καλά του, γιατί έκανα οικονομία και πλημμύρισα από αίσθημα δικαίου. Αφού δεν μπορώ να πάω στα μπουζούκια εγώ δεν θα πάει κανείς!

.....

Το βίωμα του εγκλεισμού και οι νέες συνθήκες που έφερε η πανδημία - Κρατούμενος ελληνικών φυλακών

Με το που ξεκίνησε το lockdown και επεκτάθηκε στις φυλακές, απαγορεύτηκαν τα επισκεπτήρια στους κρατούμενους και από συγγενείς και από συνηγόρους. Ούτως ή άλλως, είναι μια δύσκολη κατάσταση αυτή που βιώνει κάποιος όταν είναι έγκλειστος σε ένα σωφρονιστικό κατάστημα και η επαφή του με την οικογένειά του, με τους δικούς του ανθρώπους, με τα παιδιά του, με τους γονείς του, με τα αδέρφια του είναι αυτό που τον κρατάει σε μια επαφή με την κοινωνία κι αυτή η επαφή είναι που τον γλιτώνει από μία αντικειμενικότητα, η οποία ούτως ή άλλως δημιουργείται μέσα στα

καταστήματα κράτησης. Όταν, λοιπόν, αυτό απαγορεύτηκε, αυτή η επαφή, με τη δικαιολογία του ότι μπορεί να μεταφερθεί ο ιός μέσα στις φυλακές, ο κάθε κρατούμενος αυτό που βίωσε ήταν ο εγκλεισμός επί πέντε, ο αποκλεισμός από την κοινωνία επί δέκα. Αυτό είχε άμεση επίδραση και στη ψυχολογία μας σαν κρατούμενοι. Έβλεπες παντού πρόσωπα θλιμμένα, έβλεπες παντού μία μαυρίλα, υπήρχαν πολλοί οι οποίοι απευθύνθηκαν στον γιατρό της φυλακής, στον ψυχίατρο συγκεκριμένα, για να λάβουν μία φαρμακευτική αγωγή γιατί δεν μπορούσαν να το αντιμετωπίσουν, υπήρχαν άλλοι οι οποίοι προσπάθησαν να έρθουν σε επαφή με τον ψυχολόγο της φυλακής για να μπορέσει να τους βοηθήσει να ξεπεράσουν αυτή τη δύσκολη κατάσταση. Και βέβαια αυτό είχε άμεση επίδραση και στις οικογένειές μας έξω που, επειδή η μόνη επαφή που μπορούσαμε να έχουμε ήταν η τηλεφωνική, καταλάβαιναν την ψυχολογική κατάσταση που είχαμε εμείς κάθε μέρα εδώ μέσα και εννοείται ότι επηρέαζε και τη δική τους ζωή και καθημερινότητα.

Η κατάσταση σε όλες τις φυλακές της χώρας, και μιλάω και από προσωπική εμπειρία γιατί έχω περάσει από δεκατέσσερα καταστήματα κράτησης τα χρόνια που βρίσκομαι εγκλειστος, είναι άθλια, είναι ελεεινά από τις συνθήκες διαβίωσης μέσα στα κελιά, μέχρι την ανύπαρκτη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Όταν, από την τηλεόραση που είναι ο μόνος τρόπος που μπορούμε να ενημερωθούμε για το τι γίνεται έξω στην κοινωνία, βλέπαμε μία κυβέρνηση η οποία έδινε πάρα πολύ μεγάλη έμφαση στην ατομική ευθύνη που έχει ο καθένας στο πως μπορεί να προστατέψει τον εαυτό του, την οικογένειά του και να προστατευτεί παράλληλα από τους άλλους σε περίπτωση που νοσεί ο ίδιος ή οι υπόλοιποι γύρω του. Σε όλα αυτά τα υποχρεωτικά μέτρα προστασίας το οποία είχαν φτάσει να έχουν και πρόστιμο, το αν βγεις ας πούμε από το σπίτι σου χωρίς μάσκα ή το αν βρεθείς με πολλούς ανθρώπους σε ένα κλειστό χώρο. Αυτό, λοιπόν, που η κυβέρνηση ζήτηγε από κάθε πολίτη να μην κάνει, για τις φυλακές δεν έκανε απολύτως τίποτα. Και όταν κάποια στιγμή αρχίσαμε σαν κρατούμενοι να ξεσηκωνόμαστε γι' αυτόν τον λόγο, ζητούσαμε να γίνει κάτι και για εμάς, να μας αντιμετωπίσουν ισότιμα όπως και τους υπόλοιπους πολίτες αυτής της χώρας, να ενδιαφερθεί το κράτος για τη δικιά μας τη ζωή, για τη δικιά μας την υγεία, να μας δώσει τη δυνατότητα να την προστατέψουμε. Όταν, λοιπόν, φτάσαμε στο σημείο να απαιτήσουμε να κοιτάξουν λίγο τα δικά μας τα προβλήματα, η κυβέρνηση περιορίστηκε στο να στείλει την κυρία Σοφία Νικολάου, γραμματέας της αντεγκληματικής πολιτικής του Υπουργείου, να μας τάξει δηλαδή με πετραχήλια, έφτασε ας πούμε να τάξει. Στο Κορυδαλλό, για παράδειγμα, έταξε μέχρι και ότι με φροντίδα και μέριμνα του Υπουργείου θα φέρει πλυντήρια για να μπορούν να πλένουν οι κρατούμενοι τα ρούχα τους και να μπορεί να είναι λιγότερος ο κίνδυνος. Έφτασε στο σημείο να τάξει τηλεκάρτες για να μπορεί ο κρατούμενος να επικοινωνεί με την οικογένειά του τηλεφωνικά γιατί δε θα μπορούσε να τη δει σε επισκεπτήριο. Το πιο απλό, μάσκες! Πέρασε σχεδόν όλη η διάρκεια της καραντίνας χωρίς να προμηθευτεί κανένας κρατούμενος μάσκες από αυτές που είχε τάξει το Υπουργείο ότι θα δώσει, και ούτως ή άλλως δεν τηρούνται τα τετραγωνικά που πρέπει να έχει ένας κρατούμενος στη φυλακή. Υπάρχει συνωστισμός έτσι κι αλλιώς. Κάθε χρόνο η Ελλάδα τιμωρείται από τα ευρωπαϊκά δικαστήρια γιατί υπάρχει υπερπληθυσμός στις ελληνικές φυλακές γιατί σε ένα δωμάτιο που θα έμεναν ένας και δύο κρατούμενοι, μπορεί να συνωστίζονται μέχρι και πέντε και έξι άτομα. Γιατί σε άλλες φυλακές που υπάρχουν θάλαμοι που θα έπρεπε να βρίσκονται τέσσερα άτομα, υπάρχουν δέκα και έντεκα και δώδεκα. Γιατί υπάρχουν κρατούμενοι οι οποίοι κοιμούνται στο πάτωμα, στους διαδρόμους, πίσω από τουαλέτες.

Αυτά είναι πράγματα γνωστά, δε συνέβησαν τώρα ξαφνικά. Το θέμα είναι όμως ότι η κυβέρνηση, το κράτος, δεν έκανε το παραμικρό και το ότι, αυτή τη στιγμή που

μιλάμε, δεν έχουμε θρηνήσει θύματα μέχρι στιγμής, τουλάχιστον έτσι ξέρουμε γιατί έχουν συμβεί κάποιοι θάνατοι οι οποίοι αποδόθηκαν σε παθολογικά αίτια, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν ήταν απλά παθολογικά αίτια και δεν ήταν ο covid υπεύθυνος γι' αυτούς τους θανάτους. Έτσι κι αλλιώς, γνωρίζουμε όλοι ότι δεν γινόντουσαν νεκροψίες, άρα δεν θα μπορούσε να διαπιστωθεί. Το γεγονός, λοιπόν, ότι δεν έχουμε θρηνήσει μαζικά θύματα, γιατί εάν υπάρξει ένα κρούσμα μέσα σε μια φυλακή, μέσα σε μία πτέρυγα η οποία μπορεί να έχει, ανάλογα για το ποια φυλακή μιλάμε, από εξήντα, εβδομήντα μέχρι και διακόσια πενήντα άτομα ή τετρακόσια, αν υπάρξει ένα κρούσμα είμαστε όλοι υποψήφιοι θανατοποινίτες. Και ότι την ηθική αυτουργία σε όλο αυτό την έχει εξ ολοκλήρου το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ο υπουργός, η γραμματέας του Υπουργείου και βεβαίως ο υπουργός της προστασίας του πολίτη, ο οποίος έχει τη γενική εποπτεία για τις φυλακές.

Ένα άλλο θέμα το οποίο έχει κάνει τη ζωή μας ακόμα πιο δύσκολη μέσα στα καταστήματα κράτησης από την ημέρα που ανέλαβε η κυβέρνηση και υλοποιεί το σχέδιό της για τις φυλακές. Καταρχήν, το σχέδιό τους ήταν η φυλακή του Δομοκού να γίνει η πρώτη πειθαρχική φυλακή και με δήλωση του υπουργού προστασίας του πολίτη είναι ότι θα ακολουθήσουν κι άλλες. Εγκαινιάσαν τη φυλακή της Δράμας πολύ βιαστικά,. Ήταν να ανοίξει στις 4 Ιουνίου και άνοιξε δεκαπέντε μέρες αργότερα μόνο και μόνο για να κάνουν τα εγκαινία, για να παρουσιάσουν στον κόσμο ότι επιτελούν έργο, που υποτίθεται ότι σε εκείνη τη φυλακή θα μεταφερόντουσαν άτομα από άλλες φυλακές, οι οποίες έχουν πρόβλημα χώρου και έχουν παραπάνω κρατούμενους από τη δυνατότητα που έχουν κτιριακά. Η φυλακή έχει ανοίξει και έχουν πέντε σωφρονιστικούς υπαλλήλους μέσα, οι οποίοι κάθονται απλά και φυλάνε το κτήριο. Δεν υπάρχει ούτε το διοικητικό προσωπικό, ούτε το προσωπικό φύλαξης για να λειτουργήσει. Παρόλα αυτά και εφόσον δεν έχει λειτουργήσει και δεν μπορεί να λειτουργήσει άμεσα -ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι στη φυλακή του Δομοκού, που είναι η πρώτη φυλακή που θα ανοίξει και θα λειτουργήσει ως πειθαρχική, αυτό που έλεγαν παλιότερα Γ' τύπου απλά τώρα το έχουν αλλάξει λιγάκι- υπάρχει πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα. Έχουν αλλάξει, να ενημερώσω εδώ, τον αρχιφύλακα της φυλακής,. Από την ημέρα του lockdown έχει αλλάξει δύο φορές ο διευθυντής μέχρι να βάλουν τον κατάλληλο, ο οποίος θα είναι σε άριστη συνεργασία και με το υπουργείο δικαιοσύνης και με το προστασίας του πολίτη και έχουν δυσκολέψει τη ζωή των κρατούμενων όσο περισσότερο μπορούσαν. Έχουν κόψει τα περισσότερα πράγματα από τα επισκεπτήρια, έχουν απαγορευτεί τα περισσότερα πράγματα από τα επισκεπτήρια, δεν εγκρίνονται πια τα επισκεπτήρια όπως παλαιότερα, ζητάνε ένα σωρό χαρτιά, δικαιολογητικά και το ότι η φυλακή αυτή έχει καθίσει από τα Χριστούγεννα και μετά. Δυόμισι μήνες δεν έχει έρθει η εισαγγελέας για να περνάει τακτικές επαναλαμβανόμενες άδειες ή πρώτες άδειες, άλλους δυόμισι μήνες κατά τη διάρκεια του lockdown υπήρχαν άνθρωποι οι οποίοι είχαν μπει στη διαδικασία των αδειών και περίμεναν πως και πως πότε θα επιστρέψουν τα πράγματα σε μία κανονικότητα για να μπορέσουν να βγουν να πάνε πάλι στις οικογένειές τους. Μόλις πριν από μία εβδομάδα ξεκίνησαν να φεύγουν οι πρώτοι αδειούχοι και από ενημέρωση που είχαμε σε κάθε συμβούλιο το οποίο γίνεται μια φορά τη βδομάδα ή τις δέκα μέρες, θα περνάνε 25-25 άτομα γιατί έχει πέσει πάρα πολλή δουλειά και δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν.

Αυτό που βλέπουμε είναι το πως έχει αντιμετωπίσει η πολιτεία τους κρατούμενους. Μας έχουν αντιμετωπίσει σαν πολίτες β κατηγορίας, δεν έχουν ενδιαφερθεί καθόλου για το θέμα της υγείας μας, της ζωής μας, και σε όποιες περιπτώσεις είχαμε κινητοποιήσεις από πλευράς κρατουμένων, τα άτομα τα οποία συμμετείχαν στις επιστροφές οι οποίες ήρθαν σε συνομιλία με το Υπουργείο για κάποιες

κινητοποιήσεις, οι οποίες ξεκίνησαν ειρηνικές -σε καμία μα καμία φυλακή δεν έγινε καμία κινητοποίηση που να υπάρχει η οποιαδήποτε ζημιά, να υπάρχει καθόλου βία- η απάντηση του κράτους ήταν βία και καταστολή, έκτακτες έρευνες σε κελιά από δυνάμεις των ΕΚΑΜ στις 10, στις 11, στις 12, στις 2 η ώρα το βράδυ, παρουσία ή μη εισαγγελέα, πράγμα το οποίο είναι παράνομο. Χωρίς να συμμετέχουν σωφρονιστικοί υπάλληλοι, ένοπλοι, πάνοπλοι άντρες των ΕΚΑΜ έμπαιναν μέσα στις φυλακές και συνεχίζουν να μπαίνουν μέσα. Δεν έκαναν απλά μία έρευνα. Χτύπαγαν, έδερναν και όλα αυτά σε ένα κλίμα τρομοκρατίας προκειμένου να κάμψουν και το ηθικό το δικό μας και οποιαδήποτε διάθεση για αντίδραση. Εδώ επίσης θέλω να πω ότι, ένα επιπλέον μέτρο το οποίο πήρε η κυβέρνηση, είναι να παίρνει κρατούμενους οι οποίοι έκαναν τέτοιου είδους κινητοποιήσεις και ερχόντουσαν σε συνεννόηση με τους υπόλοιπους και να τους αλλάζουν καταστάματα κράτησης. Πήραν πέντε συγκρατούμενους μας από την Πάτρα και τους διασκόρπισαν σε άλλες φυλακές της Ελλάδας, το ίδιο έγινε και στα Χανιά, το ίδιο έγινε και στο Δομοκό.

Η κυβέρνηση έχει ακολουθήσει μία πολύ συγκεκριμένη τακτική. Έχει αλλάξει σχεδόν όλους τους διευθυντές και όλους τους αρχιφύλακες από όλες τις φυλακές προκειμένου να έχει δικούς της ανθρώπους εκεί, που να έρχονται σε άριστη συνεννόηση και συνεργασία με το Υπουργείο και παράλληλα δεν έχει κάνει το παραμικρό για να καλυτερέψει στο ελάχιστο τις συνθήκες κράτησης. Η ίδια αυτή κυβέρνηση, όταν βρισκόταν ένα χρόνο πριν στην αντιπολίτευση, έλεγε ότι οι φυλακές είναι στο έλεος του θεού. Η ίδια αυτή κυβέρνηση, όχι απλά δεν έκανε κάτι για να καλυτερέψει τις συνθήκες κράτησης, αλλά τις έκανε πολύ χειρότερες. Και με το ενδεχόμενο ότι μπορεί να υπάρξει ένα δεύτερο lockdown, είναι κάτι που εμάς μας απασχολεί πάρα πολύ, δεν θέλω να γίνω μάντης κακών αλλά θεωρώ ότι επειδή τα όρια μας σαν άνθρωποι τα έχουμε εξαντλήσει και υπομονή δεν υπάρχει άλλη, σε μια περίπτωση που θα υπάρξει το ίδιο καθεστώς μέσα στις φυλακές χωρίς να εφαρμοστεί κάποιο από τα μέτρα αποσυμφόρησης, τα οποία μας τάξανε και τελικά δεν υλοποιήθηκαν ποτέ, η κυβέρνηση, το κράτος, θα μας βρει μπροστά της με μία στάση όχι τόσο χαλαρή και ειρηνική, όπως ήταν την προηγούμενη φορά, γιατί επί της ουσίας είναι πολύ λίγα τα πράγματα τα οποία έχουμε να χάσουμε ενώ από την άλλη, αυτά που έχουμε να κερδίσουμε είναι η ζωή μας και η αξιοπρέπειά μας.

Να ξέρουν όλοι ότι, το ότι κάποια στιγμή καθέννας από μας για διαφορετικούς λόγους έκανε μια παρανομία και βρέθηκε μέσα στο χώρο της φυλακής, αυτό όλοι μας το πληρώνουμε με την έλλειψη της ελευθερίας μας κι αυτή θα πρέπει να είναι η μοναδική τιμωρία. Ούτως ή άλλως, οι φυλακές της χώρας δεν λειτουργούν ως σωφρονιστικά καταστήματα. Ο σωφρονισμός υπάρχει μόνο σαν λέξη, σαν έννοια και επί της ουσίας δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ. Είναι τιμωρητικά τα καταστήματα κράτησης της χώρας, είναι τιμωρητικό το καθεστώς και όχι σωφρονιστικό. Αν μη τι άλλο έχουμε την απαίτηση να μας αντιμετωπίζει το κράτος και η υπάρχουσα κυβέρνηση και η οποιαδήποτε άλλη κυβέρνηση με ισονομία. Ίσος πολίτης εγώ που είμαι κρατούμενος και ο άλλος που είναι ένας νόμιμος άνθρωπος και διάγει έναν νόμιμο βίο. Το ότι βρίσκομαι εδώ πέρα μέσα δε σημαίνει ότι έχω λιγότερα δικαιώματα στη ζωή από ότι οποιοσδήποτε άλλος και είμαστε αποφασισμένοι, το δικαίωμα αυτό στη ζωή, να το διεκδικήσουμε με οποιοδήποτε κόστος.

Όλους αυτούς που στάθηκαν αλληλέγγυοι στον αγώνα μας τόσο καιρό, την προσφορά που έχουν κάνει, γιατί οι περισσότερες φυλακές έχουν προμηθευτεί μάσκες από συλλογικότητες, από ομάδες αλληλεγγύης που έγιναν μέσα στη διάρκεια της καραντίνας και μας έχουν στηρίξει με πάρα πολλούς τρόπους, θα ήθελα να τους ευχαριστήσω πάρα πολύ και να ευχαριστήσω επίσης και για το βήμα που μας δίνετε

να ενημερωθεί ο κόσμος για τα θέματα που έχουμε, για τα προβλήματά μας και για τον αγώνα μας.

.....

**ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
(ΚΑΗ) 'ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ'
Προσανατολισμός, οργάνωση και δράσεις
σχετικά με τις ευπαθείς ομάδες, τον
κοινωνικό αποκλεισμό και την προάσπιση
της ψυχικής υγείας μέσα από το βλέμμα της
μάδας Ψυχολογικής Ενδυνάμωσης της ΚΑΗ.**

Ευχαριστούμε πολύ για το κάλεσμα συμμετοχής σε αυτή την εξαιρετική πρωτοβουλία για αυτό το διήμερο που καλλιεργεί και τον κοινωνικό δεσμό και δίνει τον απαραίτητο χώρο για επεξεργασία, νοσηματοδότηση και οραματισμό και ευχόμαστε να είναι ιδιαίτερα δημιουργικό και διαφωτιστικό. Η παρούσα εισήγηση είναι προϊόν ζύμωσης και πρόκειται για ένα συλλογικό κείμενο.

1.ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΣ

Εν μέσω καραντίνας, ο αποκλεισμός ήταν μεγάλος και δεν αφορούσε μόνο τις ευπαθείς ομάδες, αλλά όλη την κοινωνία, και παρέμεινε αυξημένος μετά την άρση των μέτρων της καραντίνας καθώς πολλοί άνθρωποι στερήθηκαν απότομα τη δυνατότητα να επιστρέψουν στον οργανικό ιστό της κοινωνίας.

Η ΚΑΗ δημιουργήθηκε στις αρχές της καραντίνας σε μια προσπάθεια να κάνει πράξη τις αξίες όπως η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια, ο σεβασμός η συλλογική ζωή μέσα σε αυτές τις νέες δύσκολες και πρωτόγνωρες συνθήκες. Λειτουργεί με μορφή οριζόντιας οργάνωσης/αυτοοργάνωσης και παίρνει αποφάσεις μέσω συνελεύσεων που επιτρέπουν την πολυφωνία. Στην ΚΑΗ συμμετέχουν άνθρωποι που ήταν ήδη πολιτικά ενεργοί αλλά και άλλοι που για πρώτη φορά συμμετείχαν σε τέτοιες διαδικασίες. Σε πρώτη φάση βρεθήκαμε μέσω γνωστών και φίλων, ενώ σε δεύτερο χρόνο η ΚΑΗ πλαισιώθηκε και από κόσμο που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα στη σελίδα μας στο facebook για συμμετοχή στο εγχείρημα. Την ομάδα από την αρχή την χαρακτήριζε ένα δυνατό δέσιμο, μια μεγάλη διάθεση να συνεννοηθούμε και να συναντηθούμε. Κάθε φορά που οι λέξεις έβγαιναν από το στόμα κάποιου ατόμου, δίνανε μορφή στις σκέψεις κάποιου άλλου και αυτό το βίωμα της συντροφικότητας είναι που μας έδινε και συνεχίζει να δίνει τη δύναμη να συνεχίζουμε.

Βασική μας αρχή είναι η ισότιμη αντιμετώπιση όσων έχουν ανάγκη, ανεξαρτήτως καταγωγής, θρησκευματος, φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού ενώ ρατσιστικές και σεξιστικές απόψεις δεν έχουν θέση σε μας. Η ανεπάρκεια του συστήματος, αποτέλεσμα των πολιτικών λιτότητας και της νεοφιλελεύθερης αποδόμησης του κοινωνικού κράτους που ωθεί ανθρώπους στον κοινωνικό αποκλεισμό, καθιστά την ύπαρξη κοινοτήτων σαν κι αυτή ζωτικής σημασίας στην κρίσιμη συγκυρία που βιώνουμε. Η αλληλεγγύη για μας είναι κοινωνικό πρόταγμα και όχι δεκανίκι ενός χρεωκοπημένου συστήματος.

Εν μέσω καραντίνας όπου ήμασταν σχεδόν όλα τα άτομα κοινωνικά αποκλεισμένα, κινητοποιηθήκαμε στο σύνολο στους παρακάτω άξονες.

1. Στο να συσπειρωθούμε μεταξύ μας, να κινητοποιήσουμε και άλλους ανθρώπους, να έρθουμε σε επαφή με άλλες ομάδες ή φορείς, να βοηθήσουμε στην οργάνωση αντίστοιχων πρωτοβουλιών.
2. Στο να βοηθήσουμε ανθρώπους/ευπαθείς ομάδες που δεν έχουν πρόσβαση σε τροφή και σε άλλα αγαθά.
3. Στο να φτιάξουμε μια σταθερά στο διαδίκτυο όπου θα μπορούσαμε να έρθουμε σε επαφή με άλλους ανθρώπους, να αρθρώσουμε λόγο, να αντισταθούμε, να συμβάλλουμε στη σωστή ενημέρωση και κυρίως να προάγουμε την έννοια της αλληλεγγύης.
4. Στο να καταγράψουμε και να αναδείξουμε περιστατικά αισχροκέρδειας, εργασιακής αυθαιρεσίας, έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.
5. Στο να βρούμε τους τρόπους να συμμετάσχουμε σε κοινωνικούς αγώνες και διεκδικήσεις στο δρόμο εν μέσω καραντίνας.
6. Στο να προάγουμε την ψυχική υγεία μέσα από την διασφάλιση της δυνατότητας έκφρασης, νοηματοδότησης και μέσα από τις διάφορες δράσεις κοινωνικής εμπύχωσης και ενδυνάμωσης, λαμβάνοντας υπόψη πως βρισκόμαστε σε μια εν δυνάμει τραυματική εποχή που μπορεί να επιφέρει μακροχρόνια ψυχικά τραύματα σε ατομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο.

Για να κάνουμε το στόχο μας πράξη δημιουργήσαμε τους παρακάτω άξονες/ομάδες εργασίας:

- Ομάδα επικοινωνίας-πληροφόρησης
- Ομάδα διανομών,
- Ομάδα ψυχολογικής ενδυνάμωσης
- Ομάδα για την υγεία,
- Ομάδα βάσης δεδομένων καταγραφής αναγκών/προσφοράς
- Ομάδα επαφής με δημόσιους φορείς,
- Ομάδα μελέτης-συγγραφής κειμένων, μεταφράσεων,
- Ομάδα ενημέρωσης για τα εργατικά ζητήματα-επιδόματα,
- Ομάδα ψυχοεκπαιδευτικού υλικού

Σήμερα και έπειτα την άρση των μέτρων, το διήμερο αυτό μας βρίσκει σε μια περίοδο επαναξιολόγησης της στοχοθεσίας μας και των ομάδων εργασίας. Η ομάδα που επωμίζεται στο σήμερα το μεγαλύτερο φορτίο της κοινότητας είναι αυτή των διανομών. Κάποιες ομάδες συνεχίζουν να είναι ενεργές, κάποιες άλλες είναι πια ανενεργές ενώ κάποιες άλλες από την αρχή δεν λειτούργησαν σχεδόν καθόλου.

Όσον αφορά στο αντικείμενο δράσης μας στο σήμερα, πολύ συνοπτικά μπορούμε να πούμε πως πέρα από τις διανομές στις ευπαθείς ομάδες προσπαθούμε να κάνουμε δράσεις στη πόλη, να έχουμε λόγο σε ζητήματα που προκύπτουν και να συμμετέχουμε σε άλλες πρωτοβουλίες από άλλες ομάδες που έχουν προκύψει, όπως ο αντιφασιστικός συντονισμός στον οποίο συμμετέχουμε ενεργά, η νεοσύστατη ομάδα 'ΦΥΣΗτΗΡες', που ασχολείται με το περιβαλλοντολογικό, και την καλλιτεχνική ομάδα 'Πιερότοι', που γέμισε την πόλη θλιμμένους κλόουν, σε μια εξαιρετική performance που διαμαρτύρονταν για την εμφάνιση φασιστικών πρακτικών στην πόλη μας.

2. ΜΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΜΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ.

Η ΟΜΑΔΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗΣ

Η ΟΨΕ της ΚΑΗ γεννήθηκε από την ανάγκη μας ως άνθρωποι να μείνουμε 'ακέρατοι και κοντά' τώρα που καλούμαστε να απομακρυνθούμε κοινωνικά'. Επεξεργαζόμενοι

το πώς και το τι θα κάνουμε το 'μένουμε ακέραιοι και κοντά' αυτό πήρε τρεις άξονες κατεύθυνσης.

Ο πρώτος άξονας ήταν να δημιουργήσουμε εκείνους τους χώρους, συμβολικούς ή πραγματικούς ώστε να μπορούμε να αφομοιώσουμε και να επεξεργαστούμε τη νέα πραγματικότητα και τις αλλαγές που συμβαίνουν στη ζωή μας. Να δώσουμε χώρο στην έκφραση και τη νοηματοδότηση, λαμβάνοντας υπόψη πως εντός ενός πλαισίου είναι εφικτή η μετουσίωση σε κάτι δημιουργικό, που θα εξελίξει τον άνθρωπο αντί να τον καθλώνει σε μια δίνη σύγχυσης και αποπροσανατολισμού από το ανθρώπινο μέσα στον άνθρωπο.

Ο δεύτερος άξονας αφορούσε το πώς θα στηρίζουμε τον ίδιο τον κοινωνικό δεσμό μέσα στη κοινωνία αλλά και μέσα στη ΚΑΗ. Το πρώτο που όλοι οι άνθρωποι κληθήκαμε να κάνουμε λόγω Κορωνοϊού ήταν να κρατηθούμε ο μακριά ο ένας από τον άλλον για να διασφαλίσουμε τη σωματική μας υγεία. Αυτό είχε μια ακραία και βίαιη απομόνωση και διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού και ιστού. Μέσα από αυτό το πρίσμα η καλλιέργεια σχέσεων τέθηκε υψηλά στην ατζέντα της ομάδας και έτσι ο δεύτερος άξονας περιλάμβανε τη προσπάθεια για δημιουργία τόπων συνάντησης, αλληλεπίδρασης και ζύμωσης, δίνοντας έτσι μια ώθηση στην ανθρώπινη διάδραση.

Ο τρίτος άξονας αφορούσε τη δημιουργία ενός ασφαλούς πλαισίου μέσα από το 'κράτημα'. Εστιάσαμε σε δύο 'κρατήματα', αυτό της ΟΨΕ και αυτό της ΚΑΗ.

Στην ΟΨΕ πέρα από όσα προσπαθήσαμε να κάνουμε, που άλλα τα καταφέραμε και άλλα όχι, είχαμε ως ένα βασικό μας μέλημα να είμαστε πρωτίστως μια δυνατή σταθερά για εμάς τους ίδιους. Η ομάδα εξαρχής απαρτιζόταν από επαγγελματίες στο χώρο της ψυχικής υγείας αλλά και μη που οι

περισσότεροι γνωριζόμασταν για πρώτη φορά. Θεωρήσαμε πως είναι σημαντικό να μην αφορά μια τέτοια ομάδα μόνο 'εξειδικευμένα άτομα', καθώς όλοι μπορούμε να συμβάλλουμε στην κατεύθυνση

της ψυχολογικής ενδυνάμωσης. Έτσι, αφιερώσαμε και αφιερώνουμε ακόμα πολύ χρόνο στις μεταξύ μας σχέσεις και μέσα από αυτό το πλαίσιο καταφέραμε να καλλιεργήσουμε νέες υγιείς και ουσιαστικές σχέσεις εν μέσω καραντίνας και να κοινωνικοποιηθούμε, όπως επίσης και να αντέξουμε μέσα από το κράτημα της ομάδας, αν όχι όλους, τους περισσότερους κραδασμούς.

Το δεύτερο 'κράτημα' που βάλαμε σα στόχο ήταν της ίδιας της ΚΑΗ και κυρίως της ομάδας διανομών. Αυτό που θέλαμε ήταν να μπορεί να συνεχίσει η ομάδα διανομών την τόσο σημαντική δουλειά της και να καταφέρει να ανταπεξέλθει στις πιέσεις που έρχονται απ' έξω και να μην επηρεάσει αυτό τη συνοχή και τη δυναμική της. Έτσι φτιάξαμε την υποομάδα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ΚΑΗ όπου καλούσαμε όποια μέλη της ΚΑΗ νοιώθουν την ανάγκη να μοιραστούν και να επεξεργαστούν αυτό που τους συμβαίνει να επικοινωνήσει μαζί μας. Η υποομάδα ΨΚΥ παράλληλα έδωσε τη διαθεσιμότητα στο να βοηθήσει στη δικτύωση των ωφελούμενων της ΚΑΗ με δομές και φορείς. Αν και υπήρχαν λίγα αιτήματα για στήριξη ή δικτύωση η υποομάδα ως δομή συνεχίζει να υπάρχει ακόμα και η ομάδα διανομών καταφέρει και συνεχίζει το έργο της αντέχοντας τους πολύ δύσκολους κραδασμούς. Πέρα από την ψυχοκοινωνική υποστήριξη η ΟΨΕ δημιούργησε και τις παρακάτω υποομάδες:

1. Διαδικτυακές ομάδες ψυχολογικής ενδυνάμωσης εν μέσω καραντίνας (από επαγγελματίες ψυχικής υγείας). Αν και δεν έγιναν μιας και δεν είχαν ιδιαίτερη ανταπόκριση, η προετοιμασία τους βοήθησε πάρα πολύ στη μεταξύ μας ζύμωση.

2. Κοινωνικό αποτύπωμα. Ο στόχος αυτής της ομάδας ήταν να κάνει παρεμβάσεις στην πόλη που θα μπορούσαν να βάλουν τον κόσμο σε μια διαδικασία σκέψης ή ακόμα και να του χαρίσουν ένα χαμόγελο. Στα πλαίσια αυτής της δράσης μπήκαν μάσκες σε αγάλματα και αυτό σε δεύτερο χρόνο πλαισιώθηκε από κείμενο όπου τα

αγάλματα μιλούσαν και έλεγαν πως βλέπουν στον κόσμο των ανθρώπων. Παράλληλα κολλήθηκαν διάφορα χαρτάκια στην πόλη που προέτρεπαν τον κόσμο να σκεφτεί το τι θα μπορούσε να κάνει μετά την καραντίνα σε μια προσπάθεια να ανοίξει δρόμο στην 'προοπτική'.

3. Παράθυρα καραντίνας. Ήταν η πρώτη δράση της ομάδας, σε μια σελίδα στο fb καλούσαμε κόσμο να καταθέσει σκέψεις ιδέες βιώματα με όποιο τρόπο θέλει προωθώντας έτσι τη έκφραση και ανοίγοντας το δρόμο στη νοηματοδότηση. Από εκεί προέκυψε ένα βίντεο με χέρια που εκφράζονται και που ήταν συρραφή μικρότερων βίντεο που μας έστειλε ο κόσμος ανταποκρινόμενος στο κάλεσμα μας.

Η ομάδα ΟΨΕ συνεχίζει να υπάρχει, να βάζει στόχους, μικρότερους από την εποχή της καραντίνας καθώς μετά την άρση των μέτρων και την επιστροφή του καθένα στους προηγούμενους ρυθμούς ζωής ήταν αδύνατο να συνεχίσουμε με την προηγούμενη ταχύτητα. Στην παρούσα φάση εστιάζει σε ανοιχτές δράσεις όπως βιντεοπροβολή και συζήτηση σε μια προσπάθεια δημιουργίας χώρων συνάντησης και ζύμωσης στην ευρύτερη κοινωνία.

Είχαμε κάποιες αποχωρήσεις μελών (λόγω προσωπικών ζητημάτων) όμως το πιο συγκινητικό είναι πως δεν έχουμε πια μόνο μέλη στο Ηράκλειο αλλά έχουμε και στη Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη και κάθε φορά αγωνιούμε να συναντηθούμε μέσω Jitsy.

Η ΟΜΑΔΑ ΔΙΑΝΟΜΩΝ

Η πρακτική ενασχόληση της κοινότητας πάνω στο θέμα του κοινωνικού αποκλεισμού και τις ευπαθείς ομάδες εν μέσω καραντίνας βασίστηκε πολύ στη δράση της ομάδας διανομών με τα υπόλοιπες ομάδες να πλαισιώνουν και να βοηθάνε σε αυτή την κατεύθυνση. Οι διανομές ήταν χωρισμένες σε δυο υποομάδες.

Η πρώτη ήταν αυτή που στήριξε τα συσσίτια του ιδρύματος καλοκαιρινού που συνεργαζόταν με το δήμο. Κρατώντας τις αρχές και αξίες μας, θεωρήσαμε πως στην προκειμένη περίπτωση ήταν απαραίτητο να συνεργαστούμε ώστε να παραδώσουμε τις μερίδες των συσσιτίων στα σπίτια των ωφελούμενων καθώς δε μπορούσαν να βγουν από τα σπίτια τους. Το συσσίτιο εξυπηρετούσε 210- 250 μερίδες τη βδομάδα. Παράλληλα βοηθήσαμε να ενταχθούν νέα ωφελούμενα άτομα στο συσσίτιο. Με την άρση των μέτρων και εφόσον οι άνθρωποι αυτοί μπορούσαν να πάνε να παραλάβουν την τροφή τους, η υποομάδα σταμάτησε τη δράση της.

Η δεύτερη υποομάδα, που την ονομάσαμε 'διανομών από τα κάτω' έχτισε ένα δίκτυο με ανθρώπους που είχαν ελλείψεις σε βασικές ανάγκες και δε λαμβάνανε κάποια βοήθεια από το δήμο, και προσπάθησε να συμβάλει σε αυτή την κατεύθυνση. Η υποομάδα υπάρχει ακόμα, κάνει συλλογή αγαθών και τα μοιράζει στα σπίτια που εξυπηρετεί. Έχει ανοίξει ένα θέμα προς συζήτηση στην ΚΑΗ σχετικό με την τροφή και την εμπλοκή των παραγωγών σε ένα δίκτυο για την τροφή.

Σχεδόν οι περισσότερες ομάδες της κοινότητας συμβάλλανε σε αυτό το δρόμο που άνοιγε η ομάδα διανομών. Για παράδειγμα, η επικοινωνίας εξόπλισε την ομάδα με αφίσες που κολλήθηκαν στην πόλη καθώς και με ανακοινώσεις και ανταποκρίσεις από τι δράσεις στο διαδίκτυο. Η ομάδα για την υγεία και η ομάδα ψυχολογικής ενδυνάμωσης ήταν δίπλα σε μια προσπάθεια να διασφαλιστούν και άλλες ανάγκες όπως φάρμακα, επαφή με κοινωνικούς λειτουργούς του δήμου.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης ήρθαμε σε επαφή με αρκετούς ανθρώπους. Οι εμπειρίες μας ήταν έντονες, γρήγορα εναλλασσόμενες σε ποιότητα συναισθήματος και μας έδιναν πλήρωση και χαρά. Αντιμετωπίσαμε αυτούς τους ανθρώπους ισότιμα και εστίασαμε στο γεγονός πως δεν έχουν ανάγκη μόνο από τροφή αλλά και από ανθρώπινη επαφή. Συλλέξαμε και μοιράσαμε 71 πακέτα με παιχνίδια, βιβλία για παιδιά, κυρίως προσφυγάκια ηλικίας 1-16 ετών, και μια μέρα προσφέραμε και

λουλούδια. Την Πρωτομαγιά φροντίσαμε να απευθυνθούμε σε παιδιά αλληλέγγυων που ζωγράφισαν για ηλικιωμένα, άστεγα και μόνα άτομα την χαρά της άνοιξης συνοδεύοντας τη ζωγραφιά με ένα μήνυμα. Αυτό είχε ιδιαίτερη ανταπόκριση, μάλιστα ένας ωφελούμενος έγραψε γράμμα στο παιδί που του έστειλε τη ζωγραφιά. Πρόσφατα, η ομάδα διανομών διαπιστώνοντας πως τα ωφελούμενα άτομα είναι περισσότερα από αυτά που μπορεί να υποστηρίξει, 'έκλεισε' το εύρος και περιορίστηκε στα ήδη υπάρχοντα. Οι προβληματισμοί για το αύριο είναι εδώ, κι έχουμε θέσει διάφορους μεσο/μακροπρόθεσμους στόχους.

Η ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Η Ομάδα Υγείας της ΚΑΗ ξεκίνησε με παρεμβάσεις και συμμετοχή στις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των σωματείων της υγείας. Στόχο έθεσε τη διεκδίκηση της υγείας ως ένα κοινό αγαθό, που δεν αφορά για μας μόνο τη διάγνωση και φαρμακευτική αγωγή ή νοσηλεία των ασθενών αλλά είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη συλλογική μνήμη της ανθρωπότητας και πλήρως αποχωρισμένο από τις επιταγές της αγοράς.

Η ομάδα συμμετείχε υποστηρίζοντας την ομάδα διανομών στην επαφή με τους ανθρώπους που απευθύνθηκαν στην ΚΑΗ για φάρμακα. Με δεδομένο ότι εμείς δεν διαθέτουμε φάρμακα, αποφασίσαμε ότι θα διερευνούμε τις συνθήκες αποκλεισμού για κάθε άνθρωπο και θα ενημερώνουμε και θα παραπέμπουμε στις θεσμικές δομές, ελέγχοντας κάθε φορά την αποτελεσματικότητά τους.

Πολλοί λίγοι άνθρωποι απευθύνθηκαν τελικά σ' εμάς. Από τη διερεύνηση των αναγκών τους, φάνηκε ότι μόνο σε μια περίπτωση ήταν άμεση ανάγκη. Στις υπόλοιπες ο λόγος ήταν η αγωνία, είτε μήπως μείνουν χωρίς φάρμακο αν και ήταν καλυμμένοι, είτε γιατί δεν είχαν κατανοήσει τις ιατρικές οδηγίες, είτε γιατί έψαχναν κάποιο συγκεκριμένο ή εξαντλημένο πρωτότυπο.

Το συμπέρασμα από αυτή την εμπλοκή μας είναι αφ' ενός ότι πρέπει να αναδεικνύονται ή και να πιέζονται όποτε χρειάζεται οι θεσμικοί φορείς, δημοτικά κοινωνικά φαρμακεία, κοινωνικές υπηρεσίες του δήμων και φορείς προγραμμάτων μεταναστών.

Αφ' ετέρου θα θέλαμε να καταθέσουμε την παρατήρηση, πόσο ψυχικά εξαρτημένοι και μερικές φορές επιθετικοί -σαν στερημένοι καταναλωτές- μπορεί να γίνουν οι άνθρωποι που αναζητούν αυτό που θεωρούν ότι είναι η θεραπεία τους, ακόμη και για μια πολύ ήπια νόσο, ειδικά σε συνθήκες ανέχειας και εγκλεισμού.

Η ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Στόχος της ομάδας είναι να βρίσκεται σε διαρκή επαφή με τις διεργασίες εντός της Κοινότητας και με την εξωτερική πραγματικότητα όσον αφορά την ενημέρωση, έκφραση στα ΜΜΕ, επαφή με άλλες αντίστοιχες πρωτοβουλίες. Προσλαμβάνει και επεξεργάζεται τις τάσεις, τις αποφάσεις και τις δράσεις της Κοινότητας έτσι ώστε να εκφράζονται με επάρκεια και σαφήνεια προς τα έξω το πνεύμα και οι αξίες της.

Την περίοδο της καραντίνας η ομάδα ερχόταν σε επαφή μέσω μηνυμάτων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με όλη τη δυσκολία που εμπεριέχει αυτή η κατάσταση της ελλειμματικής επικοινωνίας. Ήταν παραλήπτης όλου του φάσματος από την ντροπή που εξέφραζαν κάποιοι άνθρωποι στην αρχή, την απαίτηση, το θυμό αλλά και την ευχαρίστηση και την ευγνωμοσύνη. Ήταν πολύ όμορφο το πόσο ο κόσμος ήθελε να συμμετέχει και να βοηθήσει.

3.ΚΑΠΟΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΘΕΛΑΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΜΕ

Ένα μεγάλο ζήτημα που προβληματίσε το σύνολο της κοινότητας μας και που προσδοκάμε να απαντηθεί στο διήμερο, είναι αυτό της διάκρισης της φιλανθρωπίας από την αλληλεγγύη στην πράξη. Στον αγώνα για την ανθρώπινη χειραφέτηση τα ωφελούμενα άτομα πρέπει να γίνονται και τα ίδια υποκείμενα διεκδίκησης, κι όχι μόνο να περιμένουν από μας να τα βοηθήσουμε. Όμως, με τον πληθυσμό των ευάλωτων ομάδων είναι ένα λεπτό σημείο και δύσκολο εγχείρημα μιας και είναι άνθρωποι εγκαταλελειμμένοι και στερούνται δυνατότητας η ακόμα και επιθυμίας να προσφέρουν κάτι στο κοινωνικό σύνολο. Το κύριο ερώτημα, λοιπόν, είναι το πώς θα μπορούσε να υπάρξει χειραφέτηση των ωφελούμενων. Πώς κινητοποιούμε και πώς βοηθάμε τον κόσμο να καταλάβει ότι πρέπει να διεκδικεί τους όρους ζωής του, και έτσι να δημιουργεί τις συνθήκες ώστε να βελτιωθεί η κατάστασή του. Και κυρίως, πώς σπάμε τη λογική της ανάθεσης στην πράξη και βάζουμε φρένο στον κίνδυνο εργαλειοποίησης των αλληλεγγύων?

Η εμπειρία του κοινωνικού ιατρού, που υπήρχε στο παρελθόν στην πόλη μας, ήταν πως τα ωφελούμενα άτομα δεν καταλάβαιναν τι ήταν αυτό που γινόταν, κι ίσως ούτε και όσα άτομα συμμετείχαν να αντιλαμβάνονταν. Τα ωφελούμενα άτομα παρέμεναν σε μία παθητική αναμονή υποστήριξης όπου ζητούσαν κάτι, κι αν δεν έπαιρναν αυτό που ζητούσαν, θύμωναν. Η ΚΑΗ ήρθε κάποιες στιγμές αντιμέτωπη με αυτή τη στάση που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη λογική της ανάθεσης. Ήρθε, όμως, παράλληλα σε επαφή με μικρές κινήσεις, από ένα χαμόγελο έως γράμμα από ωφελούμενο, που έρχονται να συμβολίσουν μια σχέση που βασίζεται σε μια ισότιμη ανθρώπινη αλληλεπίδραση, την ουσία της αλληλεγγύης.

Σε μια πρώτη προσπάθεια απάντησης αυτών των ερωτημάτων, και σε μια προσπάθεια να ανοίξουμε εδώ στο διήμερο ένα διάλογο για αυτό το τόσο σημαντικό θέμα, αναδείξαμε τον κίνδυνο υπερφόρτωσης των ομάδων αλληλεγγύης. Σκεφτόμαστε πως υπάρχει μια λεπτή διαχωριστική γραμμή που αν τη διαβούμε μας στερεί τη δυνατότητα να δώσουμε τον απαραίτητο χρόνο να χτίσουμε τη σχέση με αφορμή την προσφορά μας. Εκεί που χάνεται ο ποιοτικός χρόνος αρχίζουν να γίνονται όλα διεκπεραιωτικά. Αυτός είναι και ο λόγος που περιορίσαμε τον κύκλο των ωφελούμενων.

Σε αυτή τη κατεύθυνση της υπερφόρτωσης μπορεί να οδηγήσει και η έντονη διάθεση για προσφορά βοήθειας και ικανοποίησης των αιτημάτων των ωφελούμενων από τους αλληλέγγυους. Η προσφορά είναι τόσο ευεργετική για τον ψυχισμό των αλληλέγγυων, καθώς πέρα από όλα τα άλλα, διαμορφώνει κοινωνική ταυτότητα σε μια εποχή που προωθείται η αποκοπή του ατόμου από το σύνολο. Ο κίνδυνος να χαθούν τα όρια και το μέτρο μπορεί να οδηγήσει τους αλληλέγγυους σε μονοπάτια που δυσκολεύονται να διαχειριστούν και να μην αντιλαμβάνονται πως ενδεχομένως χρειάζονται και οι ίδιοι υποστήριξη και έτσι να τη ζητήσουν. Παράλληλα, ενδέχεται να έχουν ήδη ή να έχουν στο μέλλον και τα ίδια ανάγκη από βοήθεια αλλά να μην το ζητάνε. Μέσω του ρόλου του αλληλέγγυου, υπάρχει ένας διαχωρισμός από τους ωφελούμενους. Μπαίνει στην θέση εκείνου που παρέχει βοήθεια κι έτσι δεν καταλαβαίνει ότι έχει κι εκείνος ανάγκη στήριξης και βοήθειας. Αυτό με τη σειρά του εμπεριέχει έναν άλλο κίνδυνο, ειδικά σε ομάδες σαν τη δική μας, οι αλληλέγγυοι να είναι σε στάση αναμονής, περιμένοντας βοήθεια σε κρίσιμες στιγμές όπως ομάδες διαμεσολάβησης ή ψυχολογική υποστήριξη που θα έρθει χωρίς να διατυπωθεί αίτημα.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να πούμε δυο λόγια για το όνομα της κοινότητας. Εν μέσω καραντίνας χάσαμε ένα μέλος της κοινότητας μας, τον Δημήτρη Κορνάρο. Καθώς ακόμα και το πένθος εκείνη την περίοδο ήταν εξαιρετικά δύσκολο να επιτελεσθεί και δεν μπορούσαμε καν να παρευρεθούμε στη κηδεία, κρίναμε πως το λιγότερο που

μπορούσαμε να κάνουμε εκείνη την περίοδο ήταν να δώσουμε στην κοινότητα το όνομα του, ως φόρο τιμής στην πλούσια και ιδιαίτερα δραστήρια πολιτικά προσωπικότητα του.

Συντροφικά
Κοινότητα Αλληλεγγύης Ηρακλείου Δημήτρης Κορνάρος
Ιούλιος 2020

ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

e-mail: kah@riseup.net

Σελίδα Facebook: Κοινότητα Αλληλεγγύης Ηρακλείου Covid-19

Ομάδες Facebook: Κοινότητα Αλληλεγγύης Ηρακλείου "Δημήτρης Κορνάρος"

Παράθυρα Καραντίνας **twitter:** https://twitter.com/kah_covid

.....

Οι ομοιοτήτες μας σε μία κοινωνία με κοινές δυσκολίες,

Ηλιάννα Βαλσάμη, άτομο με αναπηρία και ψυχολόγος στην ειδική αγωγή, ομάδα Ψυχικής Υγείας του δικτύου Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Γεια σε όλους. Καλησπερίζω αυτό το διήμερο και είναι τιμή μου που βρίσκομαι σε αυτό και που συμμετέχω στην διοργάνωση του και που μιλάω στην Θεσσαλονίκη, την πόλη στην οποία σπούδασα. Είμαι λίγο πιο άνετα, γιατί είμαι εδώ σήμερα και με την ιδιότητα ΑμεΑ οπότε, υπάρχει μια κατανόηση στο άκουσμα μου από εσάς.

Εγώ θέλω να μιλήσω και ως άτομο με αναπηρία αλλά και με την ιδιότητα του ψυχολόγου. Αυτό που θέλω να τονίσω είναι ακριβώς αυτό που λέει ο τίτλος της εισήγησής μου. Τί θέλω να πω με αυτό; Όλοι ξέρουμε ή αν δεν ξέρουμε μπορούμε να ακούσουμε τώρα ότι τα άτομα με αναπηρία είτε νοητική είτε κινητική, είτε τα άτομα με ψυχικά νοσήματα, που φαντάζομαι ήδη έχουν αναφερθεί κάποιο σε αυτά, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους καλώς η κακώς το περνάνε εντός του σπιτιού τους, κάτι που θεωρώ ότι ζήσαμε όλοι εν μέσω καραντίνας. Ως ψυχολόγος, επίσης, που δουλεύω στην γενική αγωγή το πρώτο μου μέλημα είναι να μπαίνουμε στη θέση του άλλου, άρα θεωρώ ότι μέσω του βιώματος μας στην καραντίνα μπορούμε να μπούμε στην θέση αυτών των παιδιών που λόγω κακών κοινωνικών συνθηκών δεν μπορούν να κινηθούν μέσα στην δική μας κοινωνία, και νομίζω ήταν μια καλή ευκαιρία να το νιώσουμε όλοι αυτό, όχι με την κακή έννοια, αλλά με την καλή έννοια, την έννοια του αγώνα. Δηλαδή, πρακτικά, πως είναι όταν είμαστε άνεργοι και πολεμάμε γι' αυτό μπορούμε να μπούμε εύκολα στην θέση αυτών των ανθρώπων και να καταλάβουμε το πόσο ανάγκη έχουν, όχι την προσοχή μας, αλλά την ομαλή ένταξη τους μέσα σε αυτήν την κοινωνία, κάτι το οποίο πρέπει να είναι αυτονόητο για όλους μας,

Το δεύτερο κοινό σημείο που θεωρώ ότι (έχετε - έχουμε) με τα άτομα με ιδιαιτερότητες κατά την διάρκεια της καραντίνας είναι η ψυχική ανθεκτικότητα γιατί και μέσα από προσωπικό βίωμα αλλά και από την δουλειά μου, αυτό που θέλω να παρουσιάσω είναι ότι ένα άτομο με ειδικές ανάγκες ή με ιδιαιτερότητες, αναπτύσσει δυνάμεις ψυχικής ανθεκτικότητας μέσα από την ματαιότητα, μέσα από την αποτυχία αλλά και μέσα από την ανάγκη για να ζήσει. Πως το παρουσιάζω αυτό με την καραντίνα και με ένα κοινό βίωμα θα μου πείτε, το παρομοιάζω με αυτόν ακριβώς τον τρόπο δηλαδή ότι όλοι μας περάσαμε μια περίοδο που δεν μπορούμε να κάνουμε αυτό που θέλουμε που είδαμε τον εαυτό μας, τον παρατηρήσαμε συνδεθήκαμε δε συνδεθήκαμε, περάσαμε από διάφορα στάδια για να αναπτύξουμε τη δύναμη όχι μόνο

για να μπορούμε να κάνουμε κάτι άλλα και την ψυχική δύναμη πόσο μπορούμε να αντέξουμε μέσα σε αυτό. Άρα, θέλω να δούμε και τον τρόπο λίγο μέσα σε όλη την διάρκεια της ζωής ενός ατόμου με ειδικές ανάγκες το οποίο είναι ακόμα όρθιο εντός εισαγωγικών μέσα από όλα τα στάδια που έχει περάσει βλέποντας το βιωματικά μέσα από την φάση της καραντίνας και πώς συνεχίζει.

Επίσης, θέλω να αναφερθώ σε άλλα δυο κομμάτια για τα οποία αύριο θα μιλήσουν δύο πιο κατάλληλα άτομα από εμένα, γιατί εγώ καλώς ή κακώς, είμαι ένα άτομο αρτιμελές, μιλάω κινούμαι, δουλεύω, οπότε αύριο θα μιλήσει ένα άτομο με πιο βαριά κινητικά θέματα στο παρόν και όχι στο παρελθόν και, δεύτερον, θα μας κάνει την τιμή και θα μιλήσει ένας γονιός αυτιστικού παιδιού και έτσι θα δούμε και εμείς μέσα από τα μάτια ενός γονιού, πως διαχειρίστηκε όλη η κοινωνία την ένταξη των παιδιών μέσα στην καραντίνα, την απορρύθμιση την δική τους, αλλά και των παιδιών τους, το τι τους προσέφερε το κράτος μέσα στην καραντίνα. Γιατί τα άτομα αυτά όπως και εμείς έχουν μια πολύ συγκεκριμένη καθημερινότητα και όταν τα βγάζεις από αυτή είναι και για αυτά αλλά και για τους φροντιστές τους πολύ δύσκολο.

Για να κλείσω, εμένα ο στόχος μου, αλλά και ο στόχος της ομάδας στην Θεσσαλονίκη είναι να τονιστούν όλα αυτά τα προβλήματα και επειδή ακριβώς τα βιώνουμε όλοι μας, να προσπαθήσουμε πιο ενεργά να τα τονίσουμε μέσα σε ένα κίνημα γιατί όταν βιώνεις κάτι μπορείς να παλεύεις πολύ πιο ενεργά για αυτό.

.....

Οι αόρατοι που έγιναν ορατοί, Support Art Workers

Θοδωρής Σκυφτούλης - μέλος του πανελλαδικού δικτύου Support Art Workers (Αθήνα)

Θα προσπαθήσω να κάνω ένα ιστορικό του πως δημιουργήθηκε το Support Art Workers. Όλα ξεκίνησαν από το διάγγελμα του Μητσοτάκη για τα πρώτα μέτρα ενάντια του κορωνοϊού, αυτά τα γνωστά μέτρα, όπου αμέσως καταλάβαμε ότι οι εργαζόμενοι στις τέχνες είναι αόρατοι. Δεν αναφέρθηκε πουθενά και ποτέ στο λόγο του στους εργαζόμενους όλων των κλάδων και το μόνο που είπε είναι ότι «δυστυχώς δεν θα υπάρχουν συναυλίες και παραστάσεις», απευθυνόμενος, δηλαδή μόνο στον κόσμο, αλλά στους εργαζόμενους καθόλου, σαν μην υπήρχαμε δηλαδή. Όχι σαν να μην υπήρχαμε, για αυτόν, ναι, δεν υπήρχαμε.

Έτσι, με αφορμή ένα κείμενο της Κατερίνας Φώτη, που αναρτήθηκε από το The Press Project, ξαφνικά ξεκίνησε μία, θα έλεγα, κινητοποίηση του μέλλοντος. Κάποιοι άνθρωποι δημιούργησαν μία σελίδα, τους Support Art Workers, ανοιχτή, και αμέσως, μετά από δύο μέρες, αυτή η σελίδα είχε περίπου στους εικοσιδύο χιλιάδες ανθρώπους, κυρίως ανθρώπους εργαζόμενους στις τέχνες. Για πρώτη φορά, οι εργαζόμενοι κατάφεραν να συσπειρωθούν και δημιούργησαν με έναν τρόπο μία γενιά αντίστασης, η οποία ήταν μη κομματική και δεν ήταν υποκινούμενη. Κατά κάποιο τρόπο, θα έλεγα, ότι μέχρι τότε υπήρχαν άνθρωποι που ήταν οργανωμένοι σε σωματεία, όμως ο λόγος και η ύπαρξη του Support Art Workers δημιούργησε νέα δεδομένα τα οποία δεν μπορούσε να διαχειριστεί κανένας, ούτε το κράτος αλλά ούτε και [xxx]. Και έτσι δημιουργήθηκε μία πλατφόρμα ιντερνετική, μετά από αυτό το διάγγελμα και μετά από αυτή τη συσπείρωση των είκοσι δύο χιλιάδων ανθρώπων και σε αυτό σίγουρα βοήθησε σε εισαγωγικά ο εγκλεισμός, μία πλατφόρμα ανοιχτή,

πολύμορφη και αμεσοδημοκρατική. Ο καθένας μπορούσε να γράψει και να εκφέρει γνώμη και να γράψει διάφορα αιτήματα, σκέψεις, και, και, και. Αμέσως δημιουργήθηκε η συντονιστική ομάδα η οποία απαρτιζόταν σχεδόν από όλους τους κλάδους της τέχνης, προσπαθήσαμε, δηλαδή, να μπουν όλοι, κυρίως για να συλλέξει τα αιτήματα των ατόμων που γράφονταν στη μεγάλη σελίδα, να τα συγκεκριμενοποιήσει και να τα στείλει στο Υπουργείο Πολιτισμού, για να διεκδικήσουν με τη σειρά τους και οι εργαζόμενοι αυτά που είχαν χάσει, πράγματα που ως εκείνη τη στιγμή δεν υπήρχαν για κανέναν. Αμέσως, δημιουργήθηκαν ομάδες, ομάδα δράσης, ομάδα επικοινωνίας, ομάδα αλληλεγγύης και ένα πανελλαδικό δίκτυο, όπου μετείχαν όλες οι μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, η Ξάνθη, η Θεσσαλονίκη, τα Γιάννενα, η Πάτρα, η Κοζάνη, ο Βόλος, η Κρήτη, η Κύπρος, η Λάρισα, όπου υπήρχε ένας συντονισμός δράσεων αλλά και αιτημάτων, και πολλές φορές κάναμε είτε κοινές δράσεις μαζί, είτε ο καθένας ξεχωριστά, είχε η κάθε πόλη την αυτονομία της. Αλλά μας βοήθησε, πάλι το λέω σε εισαγωγικά, η καραντίνα γιατί είχαμε άμεση επικοινωνία και μπορούσαμε να λειτουργήσουμε πολύ γρήγορα, να παίρνουμε αποφάσεις και να κάνουμε πολλές δράσεις.

Δυστυχώς, όμως, λόγω των περιοριστικών μέτρων, οι δράσεις μας ήταν και εμάς περιορισμένες, δηλαδή οι δράσεις που αποφασίζαμε να κάνουμε ήταν πάντα στο όριο της νομιμότητας, φοβούμενοι ειδικά στην αρχή οποιαδήποτε δημοσιογραφικά προβοκάτσια, μη τηρώντας μέτρα, μη, μη, μη διάφορα, όλοι αυτοί οι περιορισμοί που είχαμε τότε. Τώρα δε χρειάζεται να αναφέρω τις δράσεις που κάναμε· η πιο ενδεχομένως δυνατή δράση που κάναμε ήταν μία δράση κάτω από την Ακρόπολη με γύρω στους τριακόσιους εργαζόμενους της τέχνης που σήκωσαν τα χαρτόνια “Support Art Workers, Support All Workers”, που ήταν στον καιρό των μέτρων κάτι το οποίο έμεινε με έναν τρόπο. Επίσης, όσο περνούσε και ο καιρός, κάναμε μία πολύ καλή και ενδεδειγμένη δουλειά στα αιτήματα, ήταν η πρώτη φορά που συνέβαινε αυτό, υπήρχαν απαντήσεις απέναντι στο κράτος και από την άλλη πλευρά προσπαθήσαμε να είμαστε και πολυθεματικοί σιγά σιγά. Και τι εννοώ με αυτό; Εννοώ ότι συμμετείχαμε στην πορεία για τον Δημάκη, στην πορεία για την κατάργηση των καλλιτεχνικών στα σχολεία και στην μεγάλη πορεία για το περιβάλλον. Το άλλο το μεγάλο, μια έτσι προοπτική που έδωσε το Support ήταν ότι κατάφερε να συσπειρώσει κόσμο αλλά και να εμπνεύσει. Μέσα από το Support δημιουργήθηκαν, αν δεν κάνω λάθος, δύο καινούργια σωματεία μη κομματικά. Το ένα είναι «Σωματείο κάτω από τη σκηνή», όπου όλοι όσοι ασχολούνται, όλοι όσοι εργαζόμενοι της τέχνης που δεν είναι στη σκηνή, δηλαδή πχ. σκηνοθέτης, σκηνογράφος, φωτιστής, όλοι αυτοί δεν είχαν σωματεία ή και να είχαν σωματεία ήταν τελείως εκφυλισμένα, δεν είχαν καμία υπόσταση. Όλοι αυτοί, λοιπόν, με έναν τρόπο μέσα από το Support, κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα σωματείο συνολικό. Όπως επίσης δημιουργήθηκε και σωματείο queer καλλιτεχνών. Επίσης, στις εκλογές του Σ.Ε.Η. (Σύλλογος Ελλήνων Ηθοποιών), που έγιναν τον Ιούνιο, για πρώτη φορά ψήφισε πάρα πάρα πολύς κόσμος, η συμμετοχή δηλαδή ανέδειξε καινούργια δεδομένα.

Αυτό που ξέχασα είναι ότι καταφέραμε και κάναμε την πρώτη ανοιχτή συνέλευση όπου μαζεύτηκαν γύρω στα τριακόσια άτομα και σιγά σιγά ετοιμαζόμαστε τώρα για τον Σεπτέμβριο, γιατί θεωρούμε ότι ο Σεπτέμβρης θα είναι ένα δεύτερο κύμα αντίστασης και αντίδρασης και νομίζω ότι ο χειμώνας θα είναι πάρα πάρα πολύ δύσκολος για όλους τους εργαζομένους και γενικότερα σίγουρα και της τέχνης. Νομίζω ότι δε θα μπορέσει να βρεθεί λύση στο κομμάτι το εργασιακό, οπότε νομίζω ότι η απάντηση είναι αυτή, ότι τώρα που έχουμε γίνει ορατοί θα έχουμε κακά ξεμπερδέματα, έτσι φαίνεται. Δημιουργείται ένα καινούργιο υποκείμενο το οποίο αυτή τη στιγμή δεν ξέρουμε τι είναι. Σίγουρα είναι αυτεξούσιο αλλά δεν ξέρουμε

προς τα πού θα πάει. Και ένα τελευταίο που θα ήθελα να πω είναι για τον εγκλεισμό, για την περίοδο του εγκλεισμού, ότι οι καλλιτέχνες προσπάθησαν να είναι κοντά στην κοινωνία ανεβάζοντας παραστάσεις στο youtube, είτε από τα μεγάλα ιδρύματα, είτε από ομάδες ή ατομικά, πρόσφεραν δωρεάν τις παραστάσεις στο ίντερνετ ανακουφίζοντας έτσι λίγο τον κόσμο από τον εγκλεισμό, δίνοντας μία άλλη προοπτική και για πρώτη φορά κατάφερε ο κόσμος να δει παραστάσεις τις οποίες δεν θα μπορούσε ποτέ να δει, είτε από το εξωτερικό, είτε λόγω μη οικονομικής δυνατότητας. Νομίζω ότι υπήρχαν πολύ συγκινητικές στιγμές, εγώ κρατάω δύο τρεις από έναν χορευτή στην Ισπανία που κατέβηκε στο δρόμο και χόρευε ένα σόλο χορευτικό, κινησιολογικό, και ο κόσμος γύρω γύρω να τον κοιτάζει από τα μπαλκόνια, όπως επίσης και οι τραγουδιστές που βγαίνανε στα μπαλκόνια και τραγουδούσαν. Έτσι δημιουργήθηκε ένα αίσθημα αντίστασης. Όμως, θέλω να κλείσω με αυτό, όλο αυτό το ηλεκτρονικό, δηλαδή η προσφορά των παραστάσεων στο ίντερνετ και στο youtube, τώρα εδώ πρέπει να αγωνιστούμε κι εμείς για τα πνευματικά δικαιώματα, όχι μόνο εμείς οι ηθοποιοί, ακόμα και οι μουσικοί.

Ιάκωβος Μηνδρινός – μέλος της ομάδας αλληλεγγύης Support Art Workers (Αθήνα)

Καλησπέρα. Θα μιλήσουμε για την Ομάδα Αλληλεγγύης των Support Art Workers η οποία δημιουργήθηκε άμεσα και σχεδόν αυθόρμητα από όλους όσους συμμετείχαν και συμμετέχουν ακόμη στη πρωτοβουλία. Υπήρχε μια ανάγκη η οποία προέκυψε από τις δικές μας προσωπικές ανάγκες και εμπειρίες, βγαίνοντας από μια καραντίνα και από μια τρομοκρατία που συνέβαινε δύο ολόκληρους μήνες στη ζωή μας και θεωρώ ότι μας έχει αγγίξει πολύ βαθιά και ας μη το έχουμε καταλάβει ακόμα. Θα αφήσει στίγμα και αυτό θα φανεί στη πορεία.

Οι εργαζόμενοι στις τέχνες είναι ένας ιδιαίτερος κλάδος, έχει συνηθίσει σχεδόν αποκλειστικά να δουλεύει μόνος του, πράγμα που δημιουργεί κάποια θέματα στην ανάγνωση της λέξης αλληλεγγύη. Ειπώθηκε και πιο πριν διαφορά αλληλεγγύης και φιλανθρωπίας. Από τις πρώτες μέρες υπήρξαν μέχρι και κάποιες αντιδράσεις από συναδέλφους ότι ζητάμε, απαιτούμε και τέτοια πράγματα. Εμάς η θέση μας είναι ξεκάθαρη, η αλληλεγγύη και η φιλανθρωπία είναι δύο τελείως διαφορετικά πράγματα. Στην φιλανθρωπία, η απαρχή της έχει μια σχέση εξουσίας μέσα, είναι κάποιος πάνω που βοηθάει κάποιον χαμηλότερα, αυτό δεν μας αφορά προφανώς, το έχουμε ξεπεράσει πάρα πολύ καιρό τώρα. Η αλληλεγγύη είναι κάτι μεταξύ συναδέλφων, συντρόφων, είναι οι ανάγκες που έχουμε και οι μεν και οι δε. Τυγχάνει αυτή τη στιγμή εμείς να έχουμε φτιάξει μια ομάδα που μπορούμε να λειτουργήσουμε με έναν τρόπο. Αύριο οι ρόλοι μπορεί να έχουν ανατραπεί τελείως και κάποιοι από μας εκμεταλλευόμαστε μέσα σε εισαγωγικά τις δυνατότητες που έχει δώσει αυτή η ομάδα τις οποίες θα αναφέρω σε λίγο. Στο κλάδο μας η ανεργία είναι πάντα πάρα πολύ μεγάλη, ήταν πάντα και ξαφνικά ήρθε η καραντίνα και η πανδημία και ολοκλήρωσε το κακό. Πολλοί από εμάς είμαστε άνεργοι από τις αρχές Μαρτίου, και το χειρότερο δεν είναι τόσο αυτό, όσο ότι δεν υπάρχει καμία μέριμνα για το αύριο. Ακόμα και τώρα που μιλάμε κοντεύουμε μέσα Ιουλίου και δεν γνωρίζουμε τον Σεπτέμβρη ή τον Οκτώβρη υπό ποιές συνθήκες θα μπορούμε και αν θα μπορούμε να δουλέψουμε. Όλο αυτό όπως καταλαβαίνετε δημιουργεί ένα κλίμα και εξωτερικά αλλά και εσωτερικά στον καθένα το οποίο είναι απίστευτα αβέβαιο, δημιουργεί ανάγκες οι οποίες ίσως δεν υπήρχαν κι ακόμη κι αν υπήρχαν ήταν καλυμμένες κάτω από ένα πλαίσιο τέχνης και εργασίας. Οπότε αποφασίσαμε μετά από συζητήσεις και

ζυμώσεις και το πως θα μπορούσαμε να κινηθούμε, να ξεκινήσουμε τη δράση μας από τη ψυχική υγεία.

Το πρώτο πρόβλημα το οποίο είχαμε να αντιμετωπίσουμε ήταν το πώς θα απενοχοποιηθεί λίγο ο όρος γιατί είμαστε συνάδελφοι, γνωριζόμαστε μεταξύ μας, δημιουργούνται κάποιες σχέσεις περιέργες που ο άλλος δεν αφήνεται εύκολα, οπότε δημιουργήσαμε ένα δίκτυο ομάδων οι οποίες ξεκίνησαν διαδικτυακές συναντήσεις από διαλογισμό μέχρι yoga, μέχρι γυμναστική, που λειαίνουν λίγο το έδαφος για να φτάσουν σε ατομικές συνεδρίες που σε αυτό το σημείο θα ήθελα να πω ότι υπάρχει ένα δίκτυο ψυχολόγων, ψυχιάτρων, ψυχαναλυτών, οι οποίοι παρόλο που είναι από άλλο κλάδο, δικτυώθηκαν μόνοι τους, έφτιαξαν μια ομάδα και ήρθαν οι ίδιοι σε επαφή μαζί μας για να προσφέρουν υπηρεσίες και να συμμετέχουν στη πρωτοβουλία και αυτό είναι απίστευτα αξιόλογο και αξιέπαινο και κάνουν πάρα πολύ καλή δουλειά. Οπότε, δημιουργήθηκε ένα δίκτυο πολύπλευρο, το οποίο δειλά δειλά άρχισε να δουλεύει. Στην αρχή είχαμε λιγότερη συμμετοχή, όσο περνάει ο καιρός ευτυχώς ή δυστυχώς έρχεται περισσότερος κόσμος και πλησιάζει, λαμβάνουμε περισσότερα email και πάνω στο πολύπλευρο του πράγματος γιατί η ανεργία από μόνη της είναι ένα τεράστιο θέμα, η καραντίνα από μόνη της είναι ένα άλλο τεράστιο θέμα και μια δυνατή δουλειά που έχουμε είναι κάπως να μελετάμε όσο μπορούμε γιατί και εμείς εργαζόμενοι στις τέχνες είμαστε, δεν έχουμε τέτοια επαγγελματική ιδιότητα. Μελετάμε λοιπόν τις ανάγκες του κόσμου και πώς αυτές εκδηλώνονται παράπλευρα. Για παράδειγμα, εκτός από τη ψυχική υγεία, έχουμε φτιάξει υπο-ομάδες για ιατροφαρμακευτικά, τρόφιμα, νομική στήριξη, λογιστική στήριξη. Για τη λογιστική υποστήριξη τα email που δεχθήκαμε είναι συγκλονιστικά πολλά, κι αυτό από μόνο του μας λέει κάποια πράγματα και για τη ψυχολογική κατάσταση του καθενός. Δηλαδή αν βρίσκεται κάποιος σε ένα χάος ανακοινώσεων που αλλάζουν καθημερινά τα πράγματα, από το ποιός θα πάρει ένα επίδομα υποτυπώδες μέχρι ότι ανοίγουν οι φορολογικές δηλώσεις, όλα μαζί ακι κάθε μέρα αυτά αλλάζουν κιόλας, δημιουργείται ένα χάος το οποίο δεν μπορεί να το διαχειριστεί ο άλλος. Και ξαναλέω πέρα από τους ανθρώπους που μιλάμε και συναντάμε καθημερινά, το βιώνουμε και εμείς οι ίδιοι.

Η θέση μας και ο στόχος μας είναι ότι η δουλειά που κάνουμε αυτή τη στιγμή και, δεν το λέω καθόλου αρνητικά, χαιρόμαστε που έχουμε να δίνουμε και να παίρνουμε σε καθημερινή βάση. Η δουλειά αυτή όμως δεν είναι δική μας. Θα έπρεπε το κράτος να έχει μεριμνήσει για όλα αυτά. Είναι τα ελάχιστα, τα βασικά. Από τη στιγμή που το κράτος δεν το κάνει, εμείς καλούμαστε να καλύψουμε κάποια κενά τα οποία υπάρχουν και είναι τεράστια. Στόχος μας λοιπόν είναι, παράλληλα με τη δουλειά μας, να πιέζουμε και το κράτος για τα αυτονόητα και μέχρι να συμβεί αυτό θα υπάρχουμε. Καλό είναι να μη ξεχνάμε ότι δουλειά μας δεν είναι μόνο να τρέχουμε την αλληλεγγύη, να είμαστε αλληλέγγυοι αλλά να πιέζουμε ταυτόχρονα για να μην υπάρχει αυτή η ανάγκη και θα είμαστε εδώ να κάνουμε αυτή τη δουλειά μέχρι να καταφέρουμε να μην υπάρχει αυτή η ανάγκη και να έχουμε όλοι τα ελάχιστα που πρέπει να έχουμε για να υπάρξει μια ζωή κάπως καλύτερη. Αυτά είχα να πω κι εγώ. Σας ευχαριστώ και πάλι.

.....

Δράση κουζίνας Philoxenia – διανομή φαγητού σε άστεγους χωρίς χαρτιά (Θεσσαλονίκη)²

Christina

Γεια σας, το όνομά μου είναι Christina. Οργανώνω το Wave Thessaloniki, η οποία είναι κουζίνα για άπορους. Καθημερινά, στηρίζουμε διακόσους πενήντα 250 μετανάστες που ζουν στον δρόμο και θα απαντήσω κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το lockdown και την γενικότερη κατάσταση αυτού του πληθυσμού.

-Πώς θα περιγράφατε της απαγόρευσης κυκλοφορίας (lockdown) για τους ανθρώπους με τους οποίους δουλεύετε μαζί;

Αρχικά, πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι οι άστεγοι δεν έχουν ένα σπίτι για να μπορούν να τηρήσουν το μέτρο απαγόρευσης της κυκλοφορίας και εκεί είναι όπου ξεκινάει το πρόβλημα. Οι λόγοι για τους οποίους μπορείς να φύγεις από το σπίτι, τί έγγραφα έχεις να πάρεις μαζί σου, τί χρειάζεται να κουβαλάς, αν για παράδειγμα πρέπει να στείλεις μήνυμα (ήταν δύσκολο) καθώς οι ξένοι αριθμοί δεν μπορούσαν να στείλουν μήνυμα (στον αριθμό 13033). Προσωπικά αντιμετώπισα το ίδιο πρόβλημα, γιατί είχα έναν γερμανικό αριθμό. Δεν ήμουν σε θέση να στείλω μήνυμα στον αριθμό αυτό. Έπρεπε να γράφω σε χαρτί κάθε μέρα – αλλά αυτό ήταν ένα ακόμα πρόβλημα. Οι άστεγοι δεν έχουν ούτε χαρτί. Όσο περίεργο κι αν ακούγεται, οι άστεγοι δεν έχουν καν ένα φύλλο χαρτί και προφανώς δεν έχουν ούτε στυλό, ούτε μπορούν να προμηθευτούν έναν. Μιλάμε για έναν φαύλο κύκλο. Δεν μπορούν να τον προμηθευτούν (τον στυλό) γιατί δεν μπορούν να βγουν από το σπίτι. Είδα πολύ κόσμο που τους είχε σταματήσει η αστυνομία και τους είτε να χρησιμοποιήσουν, τουλάχιστον, ένα κομμάτι χαρτί υγείας για να συμπληρώσουν την άδεια εξόδου. Καταλαβαίνουμε όλοι πως αυτό το χαρτί (υγείας) είναι πολύτιμο. Εν κατακλείδι, δεν μπορεί να εφαρμοστεί απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) σε άτομα που δεν έχουν σπίτι.

- Πώς άλλαξαν οι ζωές αυτών των ανθρώπων, τί δυσάρεστες αλλαγές είδατε, και τί επιπτώσεις διακρίνετε αναφορικά με την ψυχική υγεία αυτού του πληθυσμού;

Πιστεύω ότι οι άνθρωποι είναι υπερβολικά στρεσαρισμένοι, σχετικά με όλη την απαγόρευση κυκλοφορίας, της παρουσίας της αστυνομίας αλλά βασικά για τις μέρες που περνούσαν σε εγκαταλελειμένα κτήρια ή βαγόνια τρένων, που σημαίνει ότι έμεναν σε πολύ βρώμικα περιβάλλοντα.

Οι άνθρωποι απλά κοιμόντουσαν σ'αυτά τα μέρη, ένιωθαν ανασφάλεια, είχαν πολλές πληγές, υπήρχαν πολλά κουνούπια και μολύνσεις. Γνωρίζω ανθρώπους που ήταν πολύ στρεσαρισμένοι και τρομοκρατημένοι λόγω και της παρουσίας της αστυνομίας στην αρχή της κρίσης του κορωνοϊού. Η δομή ήταν ήδη κλειστή και η αστυνομία είχε αρχίσει να συλλαμβάνει πολύ κόσμο στα Διαβατά, με την υπόσχεση να τους δώσει χαρτιά, αλλά μετά τους απέλασαν, οπότε οι άνθρωποι κοιμόντουσαν (ή και όχι κάποια βράδια λόγω του στρες) φοβούμενοι μήπως η αστυνομία εμφανιστεί και τους συλλάβει. Στην διάρκεια της απαγόρευσης, δεν μπορούσαν να βγουν και να είναι παρόντες έξω, δεν ήταν καν ασφαλείς στα μέρη στα οποία κοιμόντουσαν. Γενικά, πιστεύω ότι ήταν μία πολύ στρεσογόνα περίοδος και επίσης, ξέρω πως μετά από κάποιες επισκέψεις της αστυνομίας σε εμάς, και μετά από τα πρόστιμα που δώθηκαν,

² Μετάφραση από τα αγγλικά: Κατερίνα Γαστεράτου, μέλος της Ομάδας Ψυχικής Υγείας Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

οι άνθρωποι δεν ερχόντουσαν για φαγητό πια, κάτι το οποίο ήταν πολύ δυσάρεστο για εμάς, επειδή ήταν κάτι που το χρειαζότουσαν. Έστειλαν φίλους και ήταν ακόμα πιο στρεσαρισμένοι για να καλύψουν μία βασική τους ανάγκη.

-Αν υπάρξει ένα δεύτερο κύμα της πανδημίας και υπάρξει ένα δεύτερο lockdown, πως πιστεύετε ότι θα διαφέρει από το πρώτο;

Σε σχέση με το σύστημα το οποίο ακολουθήσαμε, πιστεύω ότι βρήκαμε τον τρόπο για να δουλέψουμε, κρατώντας όλες τις αποστάσεις και τις προδιαγραφές υγείας, στον καλύτερο βαθμό που μπορούσαμε. Κάναμε μια γρήγορη διανομή και βρήκαμε με τον χρόνο, πως να δουλέψουμε και πως θα προσεγγίσουμε τους ανθρώπους. Αν υπάρξει δεύτερο κύμα, δεν ξέρω πως θα στηρίξουμε την κινητή μονάδα ενημέρωσης, που έγραφε κείμενα για κάθε άτομα και επεξηγούσαν γιατί αυτοί οι άνθρωποι πρέπει να βγουν έξω για να πάρω φαρμακευτική φροντίδα ή φαγητό, για ποιον λόγο δεν μπορούν να στείλουν sms κλπ.

-Έχεις να προσθέσεις κάτι ακόμα;

Ελπίζω να υπάρξει μία διαφορετική λύση και συμφωνία με την αστυνομία, ή τις δημοτικές αρχές, ειδικά σ' αυτές τις στιγμές δεν πρέπει να ξεχνάμε τους ανθρώπους στις πιο δύσκολες καταστάσεις, που δεν έχουν πρόσβαση σε νερό, φαγητό και ιατροφαρμακευτική αγωγή. Εννοώ, θα μπορούσε να είναι κάποιος από εμάς θα μπορούσε να είναι σ' αυτή την θέση. Ένα ακόμα στοιχείο που θέλω να προσθέσω είναι πώς οι άνθρωποι ήταν τρομοκρατημένοι μήπως κολλήσουν έναν ιό, έχοντας εμπειρίες και φοβούμενοι πως δεν θα λάβουν περίθαλψη. Μην ξεχνάμε ότι είναι άνθρωποι χωρίς χαρτιά και στέλνονται πίσω (στις δομές).

Ρεγγίνα

Το όνομά μου είναι Ρεγγίνα και έκανα εθελοντισμό με το Wave Θεσσαλονίκη κατά την διάρκεια του lockdown, εδώ στην Θεσσαλονίκη. Σε καθημερινή βάση βλέπαμε περίπου διακόσιους (200) ανθρώπους, που έρχονταν στην διανομή του φαγητού. Πολλοί από αυτούς τους ανθρώπου ήταν βασικά φοβισμένοι στο να έρθουν στην διανομή ή να βγουν έξω για να ψωνίσουν φαγητό, εξαιτίας της υψηλής αστυνομικής παρουσίας στην πόλη και ειδικότερα γύρω από την περιοχή του σιδηροδρομικού σταθμού, όπου διαμένουν οι περισσότεροι.

Συχνά συναντούσαμε άτομα τα οποία είχαν λάβει πρόστιμα από την αστυνομία, με την αιτιολογία ότι παραβίαζαν το lockdown. Προφανώς, είναι πολύ δύσκολο για τους ανθρώπους με τους οποίους δουλεύουμε, επειδή στην πλειοψηφία τους είναι άστεγοι και περνούν τον περισσότερο χρόνο τους στον δρόμο, σε εγκαταλελειμμένα κτήρια και κανείς δεν γνωρίζει ότι δεν έχουν πρόσβαση σε κινητό τηλέφωνο, ούτε για να στείλουν μηνύματα. Συναντήσαμε άτομα που είχαν λάβει πάνω από μία φορά πρόστιμα από την αστυνομία, παρά την συνθήκη της αστεγείας τους. Αυτή η κοινωνική κατάσταση τους άφησε ακόμα πιο εκτεθειμένους στον ιό και επίσης στην αστυνομική παρενόχληση. Προφανώς, αυτές ήταν δύσκολες μέρες για όλους αλλά η ανασφάλεια βιώνονταν ακόμα πιο έντονα από αυτές τις κοινότητες επειδή βρίσκονταν μακριά από την πατρίδα τους, χωρίς έγγραφα και χωρίς ένα ξεκάθαρο δρόμο για το μέλλον.

Πολλοί από τους ανθρώπους με τους οποίους δουλεύουμε θέλουν να φύγουν από την Ελλάδα, δεν νιώθουν ασφαλείς, νιώθουν φοβισμένοι, νιώθουν καταδιωκόμενοι, χωρίς ελπίδα και παγιδευμένοι.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το εξής. Συναντήσαμε ανθρώπους που δεν είχαν λάβει πρόστιμο, παρόλο που ήταν άστεγοι, δεν είχαν να πληρώσουν το αντίτιμο του προστίμου που ήταν εκατό πενήντα ευρώ (150 ευρώ) και τους προφυλάκισαν για 15 ημέρες, ενημερώνοντάς τους ότι για κάθε μέρα φυλάκισης αποπλήρωναν δέκα (10 ευρώ) από το πρόστιμο. Γι' αυτό οι άνθρωποι φοβόντουσαν.

.....

Η οργάνωση των προσφύγων στον δρόμο της αυτοδιαχείρισης και της ελευθερίας.³

Αυτοδιαχειριζόμενος καταυλισμός προσφύγων στο Λαύριο

Μέλβιν

Είμαι Κούρδισα και στο camp του Λαυρίου και έχουμε μία ολιγομελή ομάδα που δραστηριοποιείται εδώ. Είμαι εθελόντρια και έχω δουλέψει με γυναίκες και παιδιά. Έχουμε ένα κέντρο κοινότητας, στο οποίο κάνουμε δραστηριότητες και το οποίο άνοιξε μόλις πριν από 3 εβδομάδες, το οποίο το διαχειριζόμαστε μόνοι μας.

Είμαι στην Ελλάδα δύο χρόνια, στο camp με την οικογένειά μου, που είναι καθαρά κουρδικό, με πολιτικό χαρακτήρα. Τα τελευταία χρόνια έρχεται κόσμος από το Κουρδιστάν και από άλλα μέρη της Ινδίας. Το camp είναι καθαρά αυτοδιαχειριζόμενο και αυτοοργανωμένο, δεν παίρνει βοήθεια από άλλες οργανώσεις και κάνουμε τα πάντα μόνοι μας με την βοήθεια κάποιες φορές άλλων αυτοοργανωμένων οργανώσεων. Μέσα στην καραντίνα προσπαθήσαμε και την προστασία να την κάνουμε μόνοι μας. Κάθε οικογένεια είχε το δικό της δωμάτιο και υπάρχουν κάποιοι που μένουν μόνοι/μόνες τους και ακόμα φτιάξαμε ένα δικό μας πρόγραμμα, μέσα στην καραντίνα, κατά το οποίο ένα άτομο από κάθε δωμάτιο μπορούσε να βγαίνει έξω και να προμηθεύεται τρόφιμα για τον ίδιο και την οικογένεια του ή τους υπόλοιπους του δωματίου του. Αποφασίσαμε να μην βγαίνουμε καθόλου έξω ή όταν βγαίνουμε να το κάνουμε μόνο με γάντια και μάσκα, γιατί το Λαύριο είναι μικρή πόλη και δεν θέλαμε να κολλήσουμε κι άλλους στο δωμάτιο. Φτιάξαμε μόνοι μας και μάσκες. Η κατάσταση ήταν δύσκολη γιατί το camp είναι στο κέντρο του Λαυρίου και δεν είναι εκτός και είχαμε άμεση επαφή με τον κόσμο της κοινότητας και αυτό που μας δυσαρέστησε είναι ότι πολλές φορές ακουγόταν ότι ο ιός προερχόταν από τους πρόσφυγες, ότι μεταφέρθηκε εκεί από εμάς και έτσι θελήσαμε να τηρήσουμε όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και ενώ εμείς προσπαθούσαμε να κάνουμε τα πάντα, πάλι ακουγόταν ότι έρχεται ο ιός από τους πρόσφυγες. Επειδή στο camp είχαμε φοβηθεί και οι ίδιοι, φτιάχναμε τα δικά μας καθαριστικά, κάναμε μείγμα με χλωρίνη και καθαρίζαμε τα πάντα κάθε μία ώρα, ειδικά πόμολα, πόρτες κλπ. Εφαρμόζαμε συγκεκριμένα καθαριστικά μέσα, γιατί φοβηθήκαμε την εισβολή του ιού στο camp και το τί θα ακολουθούσε. Φτιάξαμε κι ένα δωμάτιο στο οποίο εάν κάποιος χρειαζόταν να πάει στην Αθήνα, έπρεπε να μείνει μόλις γυρνούσε για 7 ημέρες, είτε μόνος είτε ακόμα και μία γυναίκα με το μωρό της. Τους πηγαίναμε φαγητό και αποφασίσαμε να μην ερχόμαστε σε επαφή με κόσμο

³ Μετάφραση από τα αγγλικά: Κατερίνα Γαστεράτου, μέλος της Ομάδας Ψυχικής Υγείας Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

μέχρι το πέρας των 7 ημερών, οπότε και δεν θα κολλούσαμε κάποιον άλλον. Δεν επιτρεπόταν να βγαίνουμε έξω. Κάναμε μαθήματα αγγλικών καθημερινά, δύο ώρες για τα μεγαλύτερα παιδιά, 4 ώρες για τα μικρότερα. Παίζαμε βόλει στον εξωτερικό χώρο και κάναμε κι άλλες δραστηριότητες, για να γεμίζουμε και οι ίδιοι το χρόνο μας, γιατί δεν θέλαμε να βγαίνουν έξω. Έχουμε μεγάλη αυλή και μια μεγάλη πόρτα που ήταν κλειστή στο lockdown και μπορούσαμε να κάνουμε δραστηριότητες εντός του camp.

.....

Εγκλεισμός στο τετράγωνο: πρόσφυγες και καραντίνα στη Λέσβο

Γιώργος Νικολακόπουλος - Μέλος της συνέλευσης βάσης εργαζομένων σε ΜΚΟ, Λέσβος

Καλησπέρα και από μένα από τη Μυτιλήνη. Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος καταγράφοντας όσο πιο λεπτομερώς γίνεται το τι συνέβη στη Λέσβο τους τελευταίους τέσσερις μήνες και το πώς η έννοια της καραντίνας σε αυτό το χωροχρόνο άλλαξε πολλές φορές νόημα και σημασία.

Καταρχάς, όπως σε όλη την Ελλάδα όταν ξεκίνησαν τα μέτρα περιορισμού και social distancing αυτό αναγκαστικά ίσχυσε και για τους πρόσφυγες οι οποίοι διαμένουν στο νησί είτε στο κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης στη Μόρια, είτε στο camp φιλοξενίας στο Καρά Τεπέ, είτε σε διαμερίσματα και ξενοδοχεία με μία πολύ ουσιαστική και μεγάλη διαφορά του τί σημαίνει στη πραγματικότητα το «Μένουμε Σπίτι» όταν το σπίτι δεν είναι και ακριβώς σπίτι. Φαντάζομαι, λίγο πολύ όλοι και όλες έχουμε μια σχετική εικόνα των συνθηκών διαβίωσης, ειδικά στη Μόρια που εκείνη τη περίοδο βρισκόταν σε ένα πικ φιλοξενίας προσφύγων των τελευταίων 5 χρόνων είχε ξεπεράσει τις 20.000 πρόσφυγες, σε μια δομή που θεωρητικά δεν χωράει παραπάνω από 3.000-3.500, με αποτέλεσμα η Μόρια προφανώς να έχει ξεχειλίσει να έχει εξαπλωθεί και στις γύρω περιοχές και σε ένα τόσο τρομακτικά μεγάλο νούμερο ανθρώπων με πραγματικά απειροελάχιστες υποδομές, όχι για περίοδο καραντίνας και πανδημίας αλλά και για τη «φυσιολογική» ζωή, το μένουμε σπίτι ήταν οριακά καταστροφικό. Δηλαδή, όταν μια τουαλέτα αναλογεί σε περίπου 200-250 άτομα, η τήρηση των μέτρων υγιεινής και των αποστάσεων είναι πολλές φορές μάλλον αστείο. Και αν μπορούμε να κρίνουμε ως ελλιπή την αντίδραση των κρατικών μηχανισμών στην αντιμετώπιση της πανδημίας γενικά, στο επίπεδο του προσφυγικού και πόσο μάλλον στη Μυτιλήνη ήταν τραγελαφική. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι λόγω των μέτρων για τη πανδημία, πάρα πολλές οργανώσεις, υπηρεσίες και ακόμη και το νοσοκομείο το ίδιο είτε ανέστειλλαν τη λειτουργία τους είτε υπολειτούργουσαν, που σημαίνει πως οι επωφελούμενοι αυτοί ήταν αναγκασμένοι να μένουν στο «σπίτι», στο κολαστήριο της Μόριας, αλλά και στα υπόλοιπα, βρέθηκαν παγωμένοι στο χρόνο σε ένα σημείο στο οποίο δεν είχαν απολύτως τίποτα. Οι υποθέσεις τους πάγωσαν γιατί οι υπηρεσίες ασύλου και καταγραφής σταμάτησαν να λειτουργούν, η ιατρική τους περιθαλψη δεν σταμάτησε εντελώς να υπάρχει αλλά υποβαθμίστηκε ακόμη περισσότερο που ήταν ούτως ή άλλως σε κακή κατάσταση.

Χαρακτηριστικά και το νοσοκομείο, επειδή έδινε προτεραιότητα στο κορονοϊό σταμάτησε να δέχεται τα ραντεβού που ήταν προγραμματισμένα ή να ανανεώνει άλλα, μόνο τα πολύ πολύ έκτακτα περιστατικά είχαν το δικαίωμα να μεταφερθούν στο νοσοκομείο. Πρόσφυγες οι οποίοι ήταν πολύ πιεσμένοι και από τις συνθήκες από

τις οποίες ζουν και λάμβαναν υπηρεσίες ψυχολόγων και ψυχιάτρων, βρέθηκαν εντελώς εκτεθειμένοι, καθώς δεν υπήρχε η δυνατότητα να παρακολουθηθούν περαιτέρω, ούτε σε πάρα πολλές περιπτώσεις να συνεχίσουν τις αγωγές τους, αναγκάστηκαν για περίπου 3 μήνες τουλάχιστον να παραμείνουν μέσα σε αυτή τη συνθήκη, χωρίς σχεδόν καμία βοήθεια να διαχειριστούν όλο αυτό που βίωνανε, προφανώς και με ένα πάρα πολύ μεγάλο άγχος για το τι σημαίνει κορονοϊός, με μια πολύ μεγάλη ανησυχία που εξέφραζαν για το «τώρα τι θα γίνει», «θα πεθάνουμε όλοι», «που θα καταλήξει αυτή η κατάσταση» κλπ, και όπως καταλαβαίνετε σε μια πάρα πολύ ήδη δύσκολη συνθήκη, ο κορονοϊός ήρθε σαν κερασάκι στη τούρτα να το απογειώσει.

Μέσα σε όλα αυτά υπήρχε και ένα πολύ μεγάλο ζήτημα και εδώ μπαίνει και αυτό που είπα στην αρχή, το πώς η καραντίνα στη Λέσβο επανανοηματοδοτήθηκε πάρα πολλές φορές μέχρι σήμερα και συνεχίζει να το κάνει, ότι παρότι μειωμένες υπήρχαν ακόμη ροές, που σημαίνει ότι υπήρχαν ακόμη άνθρωποι που έφταναν με βάρκες στις ακτές της Λέσβου και άλλων νησιών από τη Τουρκία. Για αυτούς τους ανθρώπους, για το πώς θα περνούσαν τη «καραντίνα» ήταν κάτι για το οποίο δεν υπήρχε καμία απολύτως πρόβλεψη, ειδικά στην αρχή και ήταν το πρώτο καιρό ένα πολύ συχνό θέαμα να βλέπουμε και να διαβάζουμε για ανθρώπους που βρέθηκαν σε μια παραλία, στις ακτές του νησιού, αμέσως θα πήγαινε εκεί πέρα το λιμενικό ή η αστυνομία για να διασφαλίσει ότι δεν θα μετακινηθούν από εκεί και περνούσαν 14 ημέρες κάτω από τις βάρκες από τις οποίες έφτασαν σε μια παραλία, στο κρύο, στον αέρα, στη βροχή, στον ήλιο, στο οτιδήποτε με απειροελάχιστες παροχές είτε σε επίπεδο φαγητών, είτε σε υγειονομικό επίπεδο, είτε σε επίπεδο απαραίτητων αντικειμένων, ρούχων κλπ που θα χρειάζονται για αυτό το διάστημα. Οι αρχές έκανα δυσκολότερο και το έργο κάποιων γιατρών που έκαναν το αγροτικό τους στο νησί και προσπαθούσαν να πηγαίνουν σε αυτές τις παραλίες για να βλέπουν τον κόσμο και να βλέπουν τι ανάγκες υπάρχουν. Η αστυνομία κατάφερε να τους κάνει πάλι τη ζωή τους ακόμη πιο δύσκολη σε αυτό και έτσι πέρασε περίπου το πρώτο διάστημα, ο πρώτος 1,5 μήνας -2 μήνες για τους ανθρώπους που έφταναν στο νησί και έπρεπε να περάσουν τη καραντίνα πριν ταυτοποιηθούν και πριν καν γίνει η σύλληψη στη πραγματικότητα για να κάνουν την αίτηση για άσυλο.

Στο δεύτερο σκέλος που ξεκίνησε να υπάρχει σχεδόν μια υποτυπώδης οργάνωση, τα πράγματα συνέχισαν να είναι τραγελαφικά και είχαμε σκηνές που άνθρωποι πέρασαν τη καραντίνα τους μέσα σε λεωφορεία στο λιμάνι της Μυτιλήνης, δηλαδή τους μάζευαν από τις παραλίες και τους έκλειναν σε κανονικά αστικά λεωφορεία 15-20 άτομα τη φορά στο λιμάνι της Μυτιλήνης. Καταλαβαίνετε σε τι συνθήκες περνούσαν αυτές τις μέρες αυτοί οι άνθρωποι υγειονομικά, από άποψη παροχών, από άποψη αξιοπρέπειας στη πραγματικότητα. Αυτό το αστείο κάποια στιγμή αργότερα τελείωσε και τώρα έχουμε περάσει στη τρίτη διαφορετική καραντίνα στη Λέσβο, η οποία ανάλογα το πού θα γίνει άφιξη της βάρκας έχει δύο διαφορετικά ενδεχόμενα, το ένα είναι ότι τους παίρνουν και τους πηγαίνουν σε ένα οικόπεδο στο βόρειο κομμάτι του νησιού και τους αφήνουν εκεί με πάρα πολύ λίγες παροχές για 14 μέρες και οι άλλοι που είναι λίγο πιο τυχεροί και φτάνουν στο ανατολικό κομμάτι του νησιού έχει στηθεί μια υποτυπώδης δομή καραντίνας στο Καρά Τεπέ και έρχονται εκεί. Όλο αυτό το πράγμα προφανώς σκηνογραφεί μια ξεκάθαρη τάση των ελληνικών αρχών και του ελληνικού κράτους στο πώς θα γίνει η διαχείριση του προσφυγικού αυτή τη στιγμή και δεν είναι το μόνο παράδειγμα. Φαντάζομαι θα έχετε ακούσει και εσείς και τις ιστορίες για τις επαναπροωθήσεις και για τις ιστορίες απ' όταν ξεκίνησαν οι υπηρεσίες ασύλου να λειτουργούν, τα επίπεδα απορριπτικών αποφάσεων έφτασαν πάλι σε ένα πικ. Αυτό γενικά μπαίνει σε ένα τρυπάκι της γενικότερης γραμμής της

κυβέρνησης για το μεταναστευτικό, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της οποίας είναι και το γεγονός ότι όλα τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, όχι μόνο στη Λέσβο αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα συνεχίζουν ακόμη και σήμερα να είναι σε καραντίνα. Δηλαδή μέχρι τις 19 Ιουλίου είναι η τελευταία παράταση, τα ΚΥΤ βρίσκονται κανονικά σε καραντίνα με πολύ συγκεκριμένες ώρες στις οποίες μπορούν οι άνθρωποι να βγαίνουν από τα camp με πολύ συγκεκριμένους τρόπους, προφανώς αν κάποιος βγει χωρίς άδεια θα φάει και το πρόστιμο και όλο αυτό στη περίπτωση της Μυτιλήνης τουλάχιστον στήνεται πάνω σε ένα αρκετά ρατσιστικό πλαίσιο λόγου γιατί στη πραγματικότητα εν μέσω κορονοϊού που δεν τους επιτρεπόταν τόσο η κυκλοφορία και η επαφή με τη πόλη της Μυτιλήνης, αυτό κατεύνασε κάπως τα ρατσιστικά αντανάκλαστα που είχαν προκύψει στο νησί το προηγούμενο διάστημα και σε μια προσπάθεια να συνεχιστεί αυτό, η Μόρια αυτή τη στιγμή βρίσκεται ακόμη σε καραντίνα. Προφανώς είναι αστείο όλο αυτό από τη στιγμή που τα charter με τους Ολλανδούς τουρίστες έρχονται στο νησί και αυτοί δεν περνάνε καραντίνα, αλλά προφανώς είναι ακόμη περισσότερο αστείο από το γεγονός ότι κρούσματα στη Μόρια δεν υπάρχουν και ο κόσμος που είναι εκεί δεν ήρθε τώρα, αλλά αυτή είναι η διαχείριση που γίνεται στο νησί σε επίπεδο χαϊδέματος των ακροδεξιών αυτών. Μέσα σε όλο αυτό λοιπόν το πλαίσιο είναι πραγματικά εξαιρετικά δύσκολο και το να κάνεις μια πολύ πλήρη καταγραφή, ψύχραιμη και αποστασιοποιημένη και για εμάς που τυγχάνει να δουλεύουμε σε αυτές τις δομές το να κάνουμε εν τέλει τη δουλειά μας, οι άνθρωποι είναι πάρα πολύ πιεσμένοι και ζορισμένοι και είναι και πάρα πολύ απογοητευμένοι από την όλη κατάσταση. Αισθάνονται πολύ ανεπαρκώς ενημερωμένοι για την όλη συνθήκη της πανδημίας, αισθάνονται πάρα πολύ απροστάτευτοι απέναντι σε όλο αυτό και με το δίκιο τους. Όλη αυτή η αφήγηση προφανώς έχει πυροδοτήσει και στη Λέσβο ρατσιστικά αντανάκλαστα όπως προαναφέρθηκε, ότι το κορονοϊό θα μας τον φέρουν οι πρόσφυγες, ακόμη και όταν βγαίνουν να κάνουν ψώνια είναι πραγματικά αμέτρητα τα περιστατικά ρατσιστικών σχολίων και ακόμη και προφυλακισμών από σεκιούριτι σε σούπερ μάρκετ κλπ. Και όλα αυτά μέσα σε μια συνθήκη που είναι έτσι κι αλλιώς πάρα πάρα πολύ δύσκολη. Αυτά σε μια πρώτη γενική αφήγηση αν και μπορούν να αναφερθούν πολλά παραπάνω. Ελπίζω να γίνει μια ωραία συζήτηση και αυτό το διήμερο να πετύχει το στόχο του.

.....

Τοποθέτηση Βαρβάρας Χατζηκοσμά, μέλος του δικτύου Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης/Ομάδα Έμπρακτης Αλληλεγγύης

Καλησπέρα κι από εμένα, εγώ τώρα έχω πάρα πολλές σκόρπιες σκέψεις στο μυαλό μου κι από χθες σκεφτόμουν να τοποθετηθώ για κάποια πράγματα τα οποία ακούστηκαν και να αναφέρω τη δική μου εμπειρία μέσα από την καραντίνα ως εργαζόμενη για κάποια πράγματα που συνέβησαν μέσα στο προσφυγικό, τα οποία ούτε σε αυτό το διήμερο ούτε και γενικότερα δεν έχουν αναδειχτεί καθόλου. Η καραντίνα για εμάς που δουλεύουμε σε προσφυγικά camp ήταν πάρα πολύ αντιφατική, για να πάρω το λόγο από τον ομιλητή που μίλησε από τη Μυτιλήνη, γιατί από τη μία είναι μία πολύ πιεστική συνθήκη και στο camp που δουλεύω εγώ αυξήθηκε ο πληθυσμός μέσα στην καραντίνα επί δύο. Δηλαδή ενώ εμείς μέναμε στα σπίτια μας, το Υπουργείο αποφάσισε να μεταφέρει άλλα 800 άτομα σε ένα camp ήδη

800 ατόμων με μαζικές μεταφορές, 100 και 200 ατόμων τη φορά. Οπότε αυξήθηκε η δουλειά των εργαζομένων επί δύο, αλλά γυρνώντας πίσω δεν μπορούσες αυτήν την πίεση που ένιωθες στην δουλειά κάπως-κάπου να την εκτονώσεις, έπρεπε να γυρίσεις σε ένα σπίτι και να κλειστείς σε έναν χώρο, να κάτσεις σε έναν καναπέ, το οποίο ίσχυε και εν ώρα εργασίας για αυτούς που δουλεύανε από το σπίτι.

Οπότε βγήκαν πολύ αντιφατικά συναισθήματα για τους εργαζόμενους που δουλεύουν στο camp που, τουλάχιστον από τη δική μου εμπειρία, για τους ίδιους τους κατοίκους εκεί ήταν ένας πάρα πολύ άσχημος χώρος για να ζήσουν, γιατί είναι που είναι τα camp τελείως αποκομμένα από τον αστικό ιστό, ξαφνικά μπήκαν και σε μία καραντίνα. Ήταν διπλά απομονωμένοι, διπλά αποκλεισμένοι, διπλά ευάλωτοι. Στο χώρο που δούλευα εγώ το ΚΤΕΛ αποφάσισε από τη στιγμή που ξεκίνησε η καραντίνα, επειδή φοβήθηκε μάλλον να μην διαδοθεί ο ιός μέσω του προσφυγικού camp ή δεν ξέρω, να κόψει όλα τα δρομολόγια που συνέδεαν το camp με το Κιλκίς, τα οποία φυσικά ήταν το μόνο μέσο που έχουν οι πρόσφυγες για να πάνε σε μια άλλη πόλη, στην οποία είναι και το κοντινότερο νοσοκομείο που σημαίνει ότι αποκλείστηκαν τελείως από την πρόσβαση στην υγεία. Δεν είχαν κανένα μέσο να πάνε και μιλάμε για ένα camp στο οποίο δεν έχει γιατρό ούτως ή άλλως. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να σου λένε ότι πρέπει να εξεταστείς, να βρεις έναν γιατρό, αλλά δεν έχεις μέσα στο camp γιατρό. Και όταν δεν έχεις και μέσο να φτάσεις στο νοσοκομείο, είσαι εντελώς αποκλεισμένος. Παράλληλα, ξεκίνησε μέσα στην καραντίνα και η συζήτηση των εξώσεων, η οποία μπήκε λιγάκι στον πάγο, αλλά με το που λήξει η καραντίνα θα πρέπει όλοι αυτοί οι άνθρωποι κάπου να φύγουν και θα πρέπει να βρεθούν σε μία μετά-covid εποχή στον δρόμο. Αυτή είναι μία συζήτηση που δεν έχει λήξει. Τώρα ξεκινάνε οι συζητήσεις και μέσα στα camp και στα διαμερίσματα που μένουν οι πρόσφυγες για το ποια θα είναι η επόμενη μέρα γι' αυτούς. Κι άλλα ήθελα να πω, αλλά τα έχω ξεχάσει.

Υπήρχε πάρα πολύ και ο κοινωνικός στιγματισμός και αυξήθηκαν και οι ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους πρόσφυγες. Υπήρχαν περιπτώσεις που δεν μπορούσαν να πάρουν λεωφορείο, ενώ υπήρχαν λεωφορεία και είχαν όλα τα νομιμοποιητικά χαρτιά πάνω τους, ταυτότητες, και το κλασικό χαρτί μετακίνησης και πάλι δεν τους άφηναν να πάρουν το λεωφορείο και χρειάστηκε άτομα να μείνουν τελείως εκτός του χώρου κατοικίας τους για μέρες. Οι αστυνομικοί ήταν μόνιμα εκτός του χώρου του camp. Με μία βόλτα στο Πολύκαστρο και μία βόλτα στο Κιλκίς θα μπορούσε να δει κανείς ότι δεν υπήρχε πουθενά αστυνομία που π.χ. να ελέγχει τον κόσμο που βγαίνει έξω και αν έχει μαζί του έγγραφα και αν έχει στείλει μήνυμα. Αλλά υπήρχε σε μόνιμη βάση, από το πρωί μέχρι το απόγευμα, έξω από το camp και οποιοσδήποτε έβγαινε για να πάει στο σούπερ μάρκετ ή για να πάει στο φαρμακείο τον ελέγχανε και αυτό φαίνεται και από το πόσα πρόστιμα έχουν να πληρώσουν οι άνθρωποι του camp αυτή τη στιγμή, τα οποία δεν μπορούν να διαγράψουν και οι περισσότεροι τα έχουν πληρώσει ήδη, γιατί υπήρχαν πολλές φορές απειλές από την ίδια την αστυνομία ότι «αν δεν πληρώσετε τα πρόστιμα σας, θα έχετε πρόβλημα με το άσυλό σας», το οποίο φυσικά δεν έχει καμία λογική. Κι όμως, ο φόβος αυτός κυριάρχησε, γιατί π.χ. φοβούνταν πάρα πολύ να μην τους δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα με το άσυλό τους όλο αυτό, τον κοινωνικό στιγματισμό, αυτό που ανέφεραν και από την Αθήνα, από το Λαύριο, ότι έβγαιναν έξω και έλεγαν «οι πρόσφυγες που μας έχουν φέρει τον ιό» ή «θα μας φέρουν τον ιό». Όταν είχαμε και εν τέλει το «θετικό κρούσμα» στο camp, το οποίο δεν ήταν θετικό κρούσμα, αλλά αρνητικό, σε όλον τον νομό υπήρχε μία αποστασιοποίηση από το camp. Βλέπανε πρόσφυγα στον δρόμο και αλλάζανε δρόμο. Τώρα τελευταία έχει ακουστεί πάρα πολύ στο Πολύκαστρο, και το επιβεβαίωσα προχθές από μία φίλη δημοσιογράφο, το γεγονός ότι έχει ξεκινήσει από κάποιες

ακροδεξιές ομάδες -δεν ξέρω πώς να το χαρακτηρίσω-μία αντίδραση στην αύξηση του πληθυσμού του camp και στο ότι εργαζόμενοι από το Πολύκαστρο δουλεύουν εκεί. Την προηγούμενη εβδομάδα αυτό που άκουσα και μου επιβεβαίωσε η φίλη μου δημοσιογράφος είναι ότι πηγαίνουν στα σπίτια εργαζομένων από το Πολύκαστρο και γράφουν από κάτω «να φύγετε όλοι από το camp και να μην βοηθάτε κανέναν στο camp». Έχουν γίνει ήδη πορείες στην πόλη, στο δημαρχείο, και ασκούν πάρα πολλές πιέσεις, ώστε να μην γίνει ένα έργο το οποίο έχει εγκριθεί, να γίνει ένα κτίριο στο camp, και να μένουν οι κάτοικοι σε σκηνές μέχρι να δεχτούν να φύγουν. Αυτό νομίζω ότι και για τους ίδιους έκανε την καραντίνα τους ακόμη πιο δύσκολη, δηλαδή πέρα από τις δικές τους δυσκολίες και τις συνθήκες υγιεινής τις άθλιες που είχαν να αντιμετωπίσουν μέσα στο camp, είχαν να αντιμετωπίσουν και μία πάρα πολύ εχθρική τοπική κοινωνία. Ήταν δακτυλοδεικτούμενοι ακόμη και στο σούπερ μάρκετ δίπλα να πήγαιναν.

Οπότε θα συμφωνήσω πάρα πολύ σε κάτι που ειπώθηκε πριν ότι η κοινωνία φαίνεται στο πώς συμπεριφέρεται στις ευάλωτες ομάδες της και μέσα στην καραντίνα νομίζω ότι στις ευάλωτες ομάδες το κράτος και η κοινωνία, όχι σε μεγάλο βαθμό εδώ στη Θεσσαλονίκη, αλλά οι μικρές κοινωνίες, συμπεριφέρθηκαν στις ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες με τον χειρότερο τρόπο και νομίζω ότι αυτό είναι κάτι το οποίο φαίνεται στη μετά-covid εποχή και είναι πάρα πολύ καλό που συζητάμε σήμερα και μιλάμε για αντιστάσεις και μιλάμε για τρόπους με τους οποίους μπορούμε να έρθουμε μαζί και να δημιουργήσουμε από τα κάτω συλλογικότητες, κινήματα, όπως και να το πούμε, που να μπορέσουμε μαζί με τις ευάλωτες ομάδες, και όχι προς αυτές, να αλλάξουμε τις καταστάσεις.

.....

Τοποθέτηση Εύης Χατζή, μέλος του κοινωνικού χώρου για την ελευθερία Μικρόπολης και του Δικτύου Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Εγώ ήθελα να πω κάτι και έχω και μία ερώτηση κάπως στο μυαλό μου. Από την εμπειρία μου και στη διάρκεια του lockdown, εδώ που είχαμε το «Δίκτυο Covid-19 Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης» ένα πολυεπίπεδο δίκτυο, αυτό που μου φάνταζε πάρα πολύ δύσκολο μέσα στη διάρκεια του lockdown ήταν να σπάσουμε αποκλεισμούς. Και προσπαθήσαμε, προσπαθήσαμε, προσπαθούσαμε και πάλι λίγοι μας φαινόμασταν, δηλαδή πάντα, όταν κάναμε τις απολογιστικές μας, λέγαμε ότι κι αυτό δεν το κάναμε καλά κι αυτό δεν το κάναμε καλά. Όταν σταμάτησε όμως το lockdown, αυτό που εμένα μου φάνηκε ακόμη πιο δύσκολο είναι ότι μέσα σε ένα ιδιότυπο εγκλεισμό πλέον, γιατί έχουμε μία κατάσταση, η οποία ήρθε για να μείνει κι αυτό φάνηκε και από τις τοποθετήσεις. Εκεί που είχαμε την ελπίδα ότι εκεί που δεν τα κάναμε καλά μήπως όταν έσπασε το lockdown τελικά πήραμε και την εμπειρία και θα τα κάνουμε καλά, σε έναν ιδιότυπο εγκλεισμό μάλλον -αυτό εμένα μου φαντάζει ακόμη πιο δύσκολο και ένα μεγάλο στοίχημα- γιατί εκεί φάνηκε ότι και αυτό που είχαμε εμείς ως καλά στο μυαλό μας, δεν ήταν και τόσο «καλά». Οπότε από τη σημερινή εκδήλωση ένα πράγμα που κρατάω ως πάρα πολύ σημαντικό είναι ότι πρέπει να ξανασυστηθούμε σε όλα τα επίπεδα και να ξαναβρεθούμε. Να βρεθούμε και να πούμε ποιες είναι αυτές οι νέες συνθήκες και ποιοι είναι αυτοί οι νέοι όροι που πρέπει να βρεθούμε. Αλλά πρέπει να βρεθούμε.

Ερώτηση στο live streaming: «Τί πιστεύετε ότι ακολουθεί στο κοινωνικοπολιτικό τοπίο από εδώ και πέρα; Υπάρχει ελπίδα αλλαγής από τη στιγμή που η εξουσία πάντα θα βρίσκει τρόπους καταστολής των ελευθεριών;»

Απάντηση 1, Κατερίνα Μάτσα, μέλος του Δικτύου Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων (Αθήνας)

Η βιοεξουσία πάντα θα επιχειρεί να μας φिमώσει και να καταστείλει τις αντιδράσεις, όμως υπάρχει ένα συσσωρευμένο αίσθημα οργής στον κόσμο που καταστρέφεται η ζωή του και αυτό δεν μπορεί να το συγκρατήσει. Νομίζω το καλύτερο παράδειγμα της δυνατότητας να υπερβούμε κάποια στιγμή τα ασφυκτικά όρια που βάζει η βιοεξουσία είναι αυτό της Αμερικής. Αυτό που έγινε, η εξέγερση μετά τη ρατσιστική δολοφονία του George Floyd. Κάτι που δεν έχει κοπάσει ακόμα, συνεχίζεται, και στο οποίο συμμετείχαν όλοι οι καταπιεσμένοι. Ότι και να κάνει λοιπόν η εξουσία, όσα μέτρα και όσες απαγορεύσεις και να επιβάλλει, αυτήν την οργή που βράζει μέσα στον κόσμο, δεν μπορεί να τη συγκρατήσει. Κάποια στιγμή θα πάρει ακριβώς τη μορφή της εξέγερσης. Το ζήτημα είναι να μην δεχτούμε εμείς εκ των προτέρων ότι η δύναμη είναι με τους πάνω. Οι πάνω είναι επικεφαλής ενός συστήματος που έχει τόσες πολλές αντιφάσεις, οι οποίες έχουν εκραγεί. Δεν μπορεί η κυβέρνηση να εκφραστεί με κανέναν άλλο τρόπο παρά μόνο με άγρια καταστολή, δεν μπορεί να κάνει οικονομικές παροχές. Σκορπάνε δισεκατομμύρια και τρισεκατομμύρια οι από πάνω για να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες της πανδημίας και η ζωή των ανθρώπων όχι δεν γίνεται καλύτερη, γίνεται διαρκώς χειρότερη. Αυτό δείχνει την αδυναμία τους να δώσουν πραγματικές λύσεις στα προβλήματα. Η ιστορία είναι με το μέρος μας, αρκεί να πιστέψουμε ότι η δύναμη είναι με τους καταπιεσμένους. Σε αυτό το οριακό σημείο είναι σημαντικό να καταλάβουμε τι έγινε με την πανδημία, έγινε μία τομή στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Απάντηση 2, Εύη Χατζή, μέλος του κοινωνικού χώρου για την ελευθερία Μικρόπολις και του δικτύου Covid-19-Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Κι εγώ δύο λόγια θα συμπληρώσω ακριβώς πάνω σε αυτό το πνεύμα. Δεν είναι απλώς ελπίδα, είναι μήνυμα που πρέπει να το ακούσουμε και είναι μήνυμα από τις ίδιες τις εξεγέρσεις της Αμερικής που ο κόσμος βγήκε έξω στο δημόσιο χώρο, σταμάτησε τη ροή της κανονικότητας και έβαλε τη φωνή του, τα θέλω και τις επιθυμίες μπροστά. Θέλω και επιθυμίες, όχι απλά για επιβίωση, αλλά για ένα κομμάτι που αφορά συνολικά τη ζωή, δηλαδή να πάρουμε τη ζωή μας στα χέρια μας γιατί έχουμε χάσει όλο τον έλεγχο της ζωής, από την εργασία, τη στέγη, από την υγεία, την ψυχική υγεία που αυτή τη στιγμή είναι στο προσκήνιο. Οπότε νομίζω ότι δεν αρκεί μόνο να ελπίζουμε, αλλά πρέπει να ακούσουμε. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, να ακούσουμε, να συναντηθούμε, να διεκδικήσουμε, αλλά και να δημιουργήσουμε. Για μένα ένα από τα σημαντικά μηνύματα στις σύγχρονες εξεγέρσεις, αλλά και της αλληλοβοήθειας και της αυτό-οργάνωσης μέσα στην πανδημία, ήταν αυτό: το κράτος κάνει τα πιο απλά πράγματα να φαντάζουν δύσκολα. Εμείς μπορούμε να δώσουμε απαντήσεις και τουλάχιστον να ανοίξουμε κάποιους δρόμους. Το Μικρόπολις είναι ο κοινωνικός χώρος ο οποίος γεννήθηκε μέσα από μία εξέγερση το 2008. Τότε λέγαμε ότι η εξέγερση δεν έδωσε την απάντηση. Αντίθετα, η εξέγερση έβαλε το ερώτημα, το οποίο εμείς καλούμαστε να απαντήσουμε, το πώς θέλουμε να ζήσουμε, με ποιους

θέλουμε να ζήσουμε; Μόνοι μας τεμαχισμένοι ή συλλογικά; Νομίζω ότι το συλλογικό πλέον είναι η μόνη διέξοδος.

.....

Η πανδημία του covid-19 ως μεγεθυντικός φακός στο βίωμα του εγκλεισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού των ανθρώπων με αναπηρία.

Γιάννης Μορφούλης, πολίτης με αναπηρία (Θεσσαλονίκη)

Θα ήθελα να ευχαριστήσω για την πρόσκληση. Είμαι πιο κοντά από όλους, παρόλα αυτά δεν είμαι εκεί και αυτό έχει να κάνει με τις δυσκολίες προσβασιμότητας του Μικρόπολις, αλλά αυτό είναι μια άλλη κουβέντα. Αυτό που σκεφτόμουν και ήθελα να πω είναι ότι ο κορονοϊός και η πανδημία στα μάτια μου δεν έκανε τίποτα άλλο, παρά να κάνει δυσκολότερες τις συνθήκες της ζωής κάποιων ανθρώπων που η ζωή τους ήταν ήδη δύσκολη. Δηλαδή, ανήκω σε μια ομάδα ανθρώπων με κινητικές δυσκολίες, βαριές ή λιγότερο βαριές που κακά τα ψέματα ζούσαμε σε μια μορφή καραντίνας και πριν την καραντίνα πριν γίνει γενικευμένο βίωμα, αυτό που έγινε πολύ απλά, είναι οι δυσκολίες που έτσι και αλλιώς αντιμετωπίζαμε να γίνουν αρκετά πιο δύσκολες.

Θα σας δώσω ένα απλό παράδειγμα, φανταστείτε με ποιους τρόπους θα μπορούσε να τηρηθεί ο κανόνας κοινωνικής απόστασης, όταν για παράδειγμα για να φροντίσω εγώ να αυτοεξυπηρετηθώ χρειάζομαι την βοήθεια σίγουρα ενός ανθρώπου, αυτομάτως ο κανόνας της κοινωνικής απόστασης πάει περίπατο, και εντάξει θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι τυχεροί οι άνθρωποι που την φροντίδα την περνούν μέσα από το οικείο περιβάλλον τους, όλοι όσοι όμως παίρνουν φροντίδα με άλλους τρόπους είτε σε ιδρυματικές δομές είτε έχοντας μορφές συνοδών, έμεινα χωρίς συνοδό, γιατί το πρώτο πράγμα που κάνει κάποιος είναι όταν έχει φροντιστή εκτός οικογένειας, είναι να τον σταματήσει εν μέσω πανδημίας.

Αυτό που θέλω να πω εν τέλει είναι ότι αυτό που έγινε είναι αυτό που άκουσα και σε προηγούμενες τοποθετήσεις, και αυτό είναι ο κοινός τόπος, είναι ότι πράγματα που ήταν έτσι κι αλλιώς δύσκολα, γίνανε ένα κλίκ δυσκολότερα, σίγουρα είναι μία ιστορία που δεν την περίμενε κανείς, σίγουρα ευελπιστούμε κάποια στιγμή να βγούμε από αυτό και από την καραντίνα με την στενή της έννοια και από άλλους περιορισμούς απλά σας καλώ να σκεφτείτε ότι υπάρχουν άνθρωποι με κινητικές δυσκολίες σοβαρές όπως εγώ που δε θα βγω από αυτή την καραντίνα γιατί πολύ απλά είναι ήταν και θα είναι σε αυτή και ένα ακόμα παράδειγμα που μου έρχεται τώρα πολύ γρήγορα και με αυτό θα ολοκληρώσω για να μην τρώω και τον χρόνο, έπαιξαν πολύ αυτά τα μηνύματα στην καραντίνα, βγαίναμε έξω στέλνοντας μήνυμα και πολλών από εμάς μπορεί να μας κακοφάνηκε ότι στέλνει μήνυμα, αλλά σκεφτείτε ότι υπάρχει κόσμος που για να βγει έξω πρέπει να κάνει αυτήν την διαπραγματεύση έτσι και αλλιώς είτε είμαστε σε περίοδο απαγόρευσης κυκλοφορίας είτε όχι γιατί πρέπει να κάνει ένα ολόκληρο σχέδιο επιβίωσης, στο δημόσιο χώρο από το πως θα μετακινηθεί μέχρι τι μέτρα θα πάρει διασκέδασης προβληματισμού και άλλων, θέλω να πω ότι είναι γενικευμένο απλά ήρθε ο Covid και το φώτισε, ελπίζω να μας μείνει αυτό όπως μας έμεινε μια καλή αίσθηση για τους γιατρούς ενδεχομένως, να μας μείνει αυτό να θυμόμαστε ότι υπάρχουν άνθρωποι σε πολλών μορφών καραντίνες.

Αυτά από 'μένα σε επίπεδο πρώτης τοποθέτησης. Ευχαριστώ για την πρόσκληση της συμμετοχής στο διήμερο. Ελπίζω να πάνε όλα καλά και να πετύχει το στόχο να

αρχίσει κάτι να γίνεται κινηματικά σε αυτήν την πολύ αλλά και στην Ελλάδα γενικά, γιατί είμαστε σ' ένα τέλμα τελευταία αυτά από εμένα.

Η πανδημία του Covid-19 ως μεγεθυντικός φακός στο βίωμα του εγκλεισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού των ανθρώπων με αναπηρία

Βαγγέλης Καρατζάς, Φάσμα-Σωματείο γονέων και συγγενών παιδιών με αυτισμό και asperger Κορινθίας.

Καλησπέρα σας. Είναι πολύ σημαντικό να ακούγονται φωνές σαν του Γιάννη. Βέβαια υπάρχουν φωνές ΑμεΑ που δεν μπορούν να ακουστούν, όπως είναι πολλές φωνές των παιδιών μας. Εγώ μιλάω σαν πατέρας ενός αυτιστικού γιου 8 χρονών που δεν έχει λόγο ή πολύ περιορισμένο λόγο. Και για αυτά τα παιδιά και γενικότερα για τα παιδιά με αναπηρίες, η καραντίνα ήταν ένα πολύ βίαιο και τραυματικό γεγονός. Ένα γεγονός που σε κάποια από αυτά τα παιδιά που είναι υψηλής λειτουργικότητας, όπως είναι ο υψηλής λειτουργικότητας αυτισμός και το σύνδρομο Asperger, μπορούσαν να καταλάβουν ίσως για το τι γίνεται, σε πολλά άλλα παιδιά δεν μπορούσαν να καταλάβουν γιατί μένουν στο σπίτι. Για να καταλάβετε λίγο τι σημαίνει για ένα παιδί στο φάσμα του αυτισμού να μείνει στο σπίτι, πρέπει να σκεφτούμε το εξής. Πρέπει να σκεφτούμε ότι ο άνθρωπος που είναι στο αυτιστικό φάσμα βασίζεται πάρα πολύ σε αυτό που λέμε ρουτίνα, σε αυτό που λέμε καθημερινότητα. Αυτό δεν πρέπει να ενισχύεται όσον αφορά εμμονές, στερεοτυπίες και τα λοιπά, αλλά όμως θα μπορούσε να είναι καλό όταν υπάρχει ένα πλαίσιο. Δηλαδή, ένα πρόγραμμα, ένα πλαίσιο είτε εκπαιδευτικό, είτε θεραπευτικό, είτε δραστηριοτήτων, βοηθάει πάρα πολύ έναν άνθρωπο που είναι στο φάσμα του αυτισμού και ιδιαίτερα ένα παιδί να αναπτυχθεί, να αποκτήσει αυτονομία, να έχει ψυχική ηρεμία και όλα τα υπόλοιπα. Θα ήθελα, λοιπόν, να κάνουμε την εξής εικόνα: σκεφτείτε λοιπόν ότι είστε ένα παιδί, ένας ενήλικας ακόμα, στο φάσμα του αυτισμού και θα σας πουν ξαφνικά ότι “δε θα πας σχολείο, δε θα έχεις το θεραπευτικό πλαίσιο που χρειάζεσαι, θα σταματήσεις να κάνεις θεραπείες (που οι θεραπείες δεν είναι κάτι δυσάρεστο για τα παιδιά, τους θεραπευτές τους ξέρουμε χρόνια, έχουν μία άλλη σχέση, είναι και μία μορφή, θα έλεγα, κοινωνικοποίησης), θα σταματήσεις να πηγαίνεις στην παιδική χαρά, θα σταματήσεις να πηγαίνεις στο πάρκο, θα σταματήσεις να κολυμπάς. Θα σταματήσεις να κάνεις δραστηριότητες, ίσως μουσική, ίσως γιόγκα, ίσως γυμναστική, ίσως... τι άλλο μπορώ να πω; Μουσικοθεραπεία, καλλιτεχνικά, θα σταματήσεις τα πάντα και το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι να βγαίνεις από το σπίτι και θα πηγαίνεις κάποια άσκοπη βόλτα γιατί δε θα πρέπει να περνάς και από τα σημεία που ήξερες ότι δε θα μπορούσες να κάνεις κάτι όμορφο, γιατί ξέρετε πολύ καλά ότι αυτοί που είναι στο φάσμα του αυτισμού ίσως έχουν πάρα πολύ καλή μνήμη, αλλά θα είσαι περιορισμένος μέσα.

Αυτό, όπως καταλαβαίνετε, είχε μία πάρα πολύ μεγάλη επίπτωση τόσο στον ψυχισμό των παιδιών όσο και των οικογενειών τους, αλλά και στην ανάπτυξή τους. Πολλές φορές, όταν ένας άνθρωπος που είναι στο φάσμα του αυτισμού περνάει ένα τραυματικό γεγονός ή κάτι που τον αναστατώνει, κάνει αυτό που λέμε ένα πσιωγύρισμα ή μία παλινδρόμηση για να το πούμε σωστότερα. Χάνει προσωρινά ένα μέρος των δεξιοτήτων και επαναφέρει κάποιες συμπεριφορές που ίσως είναι πιο εμμονικές, γεμάτες στερεοτυπίες, διαταράσσεται καθημερινά το πρόγραμμα. Δηλαδή, εγώ έχω δει προσωπικά στον γιο μου ότι το θέμα της τουαλέτας που το είχε κατακτήσει πήγε πίσω, άλλα παιδιά δεν κοιμόντουσαν, άλλα παιδιά δεν έτρωγαν, άλλα παιδιά έδειξαν επιθετική συμπεριφορά ακόμα και στον εαυτό τους. Και όπως

καταλαβαίνετε αυτό το γενικευμένο lockdown που έγινε για λόγους διαφύλαξης της δημόσιας υγείας, δημιούργησε ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας, τόσο σε ψυχολογικό επίπεδο όσο και ακόμα και σε σωματικό. Σκεφτείτε την καταπόνηση που δέχτηκαν οι μητέρες σωματικά και ψυχικά, που έτσι κι αλλιώς είναι προσκολλημένες στο πλευρό του παιδιού, δεν μπορούν να κάνουν... <γιατί είμαστε και Ελλάδα, υπάρχουν τα γνωστά στερεότυπα “η μαμά στο σπίτι, ο μπαμπάς στη δουλειά”>, που δεν μπορούσαν να κάνουν βήμα πριν από την καραντίνα μακριά από το παιδί, που ήταν συνεχώς σε ένα σπίτι κλεισμένες με ένα παιδί ή με έναν ενήλικα, <υπάρχουν και αυτές οι περιπτώσεις ξέρετε, δεν πρέπει να ξεχνάμε τους ενήλικες αυτιστικούς και όχι μόνο, τους ενήλικες ΑμεΑ>, με ένα παιδί που είχε συνέχεια στερεοτυπίες, συνέχεια ανησυχία, με ένα παιδί που δεν τρέφεται, δεν κοιμάται ή δεν ανταποκρίνεται στις καθημερινές του ανάγκες όπως έπρεπε. Σκεφτείτε το αυτό σαν ιδέα. Σκεφτείτε δυσλειτουργικές οικογένειες ή οικογένειες που έχουν προβλήματα, που το να ήταν έξω το ένα από τα δύο μέλη ή και τα δύο μέλη βοηθούσε στο να κρύβονται τα προβλήματα αυτά. Σκεφτείτε, λοιπόν, αυτές τις οικογένειες κλεισμένες σε σπίτια, σκεφτείτε τα φαινόμενα κακοποίησης, που το θεωρώ μεγάλο ψέμα ότι εντάθηκε γιατί το προκάλεσε η καραντίνα. Δεν υπάρχει κανένας λόγος και ποτέ καμία αιτιολογία για να υπάρχει κακοποίηση είτε προς γυναίκα είτε προς παιδί είτε προς οποιονδήποτε, αλλά αν βάλεις έναν άνθρωπο ο οποίος κακοποιεί και τον βάλεις στον ίδιο κλειστό χώρο με τα θύματά του, λογικό είναι να το κάνει με μεγαλύτερη συχνότητα.

Σκεφτείτε, λοιπόν, τη δυναμική μιας οικογένειας που έχει ένα άτομο με αναπηρία που δεν μπορεί να εκφράσει συχνά ή δε θέλει να εκφράσει γιατί δεν μπορεί λόγω του θέματος του αυτισμού, αυτό που θέλει, σαν μία κατσαρόλα που έχεις κλείσει το καπάκι και δεν υπάρχει βαλβίδα εκτόνωσης. Θα σας πω ένα μικρό παράδειγμα. Όταν λοιπόν ανακοινώθηκαν τα μέτρα, ανακοινώθηκε ότι απαγορεύεται το κολύμπι στη θάλασσα. Θεωρώ ίσως από τα πιο παράλογα μέτρα που έχω ακούσει ποτέ στη ζωή μου. Το κολύμπι στη θάλασσα, ακόμα και την εποχή του Μαρτίου ή του Απριλίου είναι μία πολύ μεγάλη διέξοδος για πολλά παιδιά, και το κολυμβητήριο. Εμείς, ας πούμε, σαν σωματείο έχουμε φτιάξει ένα πρόγραμμα κολυμβητηρίου. Οπότε είχαν πει οι γονείς ότι “Εμείς τα παιδιά μας θα τα βγάλουμε να περπατήσουν, θα τα βγάλουμε στην παιδική χαρά, θα τα βγάλουμε στη θάλασσα και ελάτε να μας πιάσετε”. Χρειάστηκε η παρέμβαση με βιντεοκλήση στον πρωθυπουργό μιας πολύ γνωστής μαμάς και μαχήτριας του αυτισμού, για να απελευθερωθεί το θέμα της κολύμβησης. Βεβαια, αυτός όμως δεν είναι ένας τρόπος για να λειτουργεί το κράτος. Δεν μπορούν να γίνονται όλα αυτά με παρεμβάσεις, ας πούμε, προσωπικές.

Από τα μεγαλύτερα πλήγματα ήταν που έκλεισαν τα ειδικά σχολεία ή τα σχολεία γενικότερα, γιατί υπάρχουν πολλά παιδιά στο φάσμα του αυτισμού που πηγαίνουν σε αυτό που λέμε τυπικό σχολείο που καλύπτει τις ανάγκες τους ίσως με μία παράλληλη στήριξη ή με ένα τμήμα ένταξης. Για να συσχετίσω λίγο τον τίτλο του υπέροχου διημέρου σας, (που σας ευχαριστώ πολύ που με καλέσατε, είναι μεγάλη τιμή) το “Ψυχική υγεία και κινήματα”, δημιουργήθηκε μία σπίθα κινήματος στο χώρο του αυτισμού και των ΑμεΑ γενικότερα. Δηλαδή, όταν αποφασίστηκε ότι θα ανοίξουν τα σχολεία όλα εκτός από τα ειδικά σχολεία και τις δομές ειδικής αγωγής που είναι ειδικά γυμνάσια, ειδικά λύκεια, ΕΕΚ και τα λοιπά, υπήρξε μία αναταραχή στα internet από μεμονωμένες φωνές. Ξέρετε, το κλασικό, στα social media αρχίζουν να γράφουν οι γονείς και να εκφράζουν με δυναμικό τρόπο τα παράπονά τους. Βρέθηκε, λοιπόν, κάποιος, μία μητέρα και είπε: “Αυτές τις φωνές γιατί να μην τις ενώσουμε;”. Και μάζεψε 10-15-22 ανθρώπους και φτιάξαμε ένα βίντεο, στο οποίο λέγαμε “Ανοίξτε τα σχολεία, γιατί τα ειδικά σχολεία, η ειδική αγωγή, δεν είναι παιδεία, είναι θεραπευτικό πλαίσιο, είναι θεραπεία”. Οπότε είναι παράλογο ακόμα και σε

υγειονομική κρίση μέσα να κλείνεις ένα θεραπευτικό πλαίσιο. Αυτό, λοιπόν, μετουσιώθηκε από μία, ας πούμε, μικρή πρωτοβουλία 22 ιδιωτών σε μία πρωτοβουλία 42 φορέων, που είναι είτε σωματεία όπως το δικό μας που έχει μία νομική μορφή, είτε ομάδες διαδικτυακές, είτε μεμονωμένοι γονείς, είτε συλλογικότητες. Σαν αυτό που παλεύετε να κάνετε εσείς και κάνετε, εσείς το έχετε κατορθώσει να παρεμβαίνετε. Και για πρώτη φορά λοιπόν ακούστηκε η φωνή των παιδιών μας και όχι μόνο των παιδιών με αυτισμό, όλων των παιδιών με αναπηρίες. Και αναγκάστηκε η κυβέρνηση να αλλάξει ρότα σε αυτό το θέμα.

Βέβαια, δε θα έπρεπε καν να είχαμε φτάσει σε αυτό το σημείο. Και επειδή φαντάζομαι εσάς σας ενδιαφέρει και το μέλλον, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να μην ξαναγίνει κάτι τέτοιο. Και για τον Γιάννη, και για τα παιδιά και για όλους, να υπάρξει πρόβλεψη. Αν υπάρχει κάποιο νεότερο lockdown, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη ότι και για τους ΑμεΑ να υπάρχει προσβασιμότητα, ελευθερία κίνησης και ό,τι χρειάζονται και για τα παιδιά που χρειάζονται ειδικό θεραπευτικό πλαίσιο όπως είναι η ειδική αγωγή, να μην υπάρξει lockdown στα σχολεία τα ειδικά. Εμείς δεν έχουμε πρόβλημα “κοινωνικής αποστασιοποίησης”. Θα σας πω ένα παράδειγμα: ο αυτιστικός γεννιέται κοινωνικά αποστασιοποιημένος και όλη μας τη ζωή προσπαθούμε, ακόμα και όταν είναι υψηλής λειτουργικότητας, να τον εντάξουμε στο κοινωνικό σύνολο, εμείς, ο ίδιος και τα λοιπά. Καταλαβαίνετε τι λέω. Οπότε θεωρούμε, λοιπόν, ότι αν γίνει ποτέ νέο lockdown, θα πρέπει να το κοιτάξουμε πάρα πολύ σοβαρά, ώστε να εξασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών και των ενηλίκων, προς την αξιοπρέπειά τους, το δικαίωμα στη θεραπεία, το δικαίωμα στη μόρφωση και το δικαίωμα στην ελευθερία. Δεν πρέπει λοιπόν επ’ ουδενί να καταπατώνται οι ελευθερίες και τα δικαιώματα όχι μόνο των ΑμεΑ αλλά και κανενός ατόμου, ακόμα και στο πρόσωπο μιας πάρα πολύ σοβαρής ασθένειας όπως είναι ο κορονοϊός. Δυστυχώς, η ζωή είναι δύσκολη, ο κόσμος είναι σκληρός και θα έρθουν και νέες ασθένειες, θα έρθουν και άλλα πράγματα και δεν πρέπει να ξεχνάμε αυτά που μας κάνουν ανθρώπους. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μία κοινωνία κρίνεται από το πώς φέρεται στις ευπαθέστερες ομάδες, όποιες κι αν είναι αυτές. Και πρέπει να υπάρξει κάποτε πρόβλεψη και για τους ανθρώπους που είναι δίπλα στα παιδιά ή δίπλα στους ενήλικες με αναπηρίες, που δεν μπορούν να φροντίσουν τον εαυτό τους. Θα πρέπει να υπάρχει μία βοήθεια, όχι μόνο επιδοματική αλλά μία βοήθεια ουσιαστική. Υπάρχουν νεκροί αυτή τη στιγμή, υπάρχουν νεκρά παιδιά, νεκρές μητέρες, υπάρχουν παιδιά, οικογένειες με προβλήματα κατάθλιψης και ψυχολογικά γιατί δεν έχουν καμία βοήθεια. Αυτό πρέπει να σταματήσει.

Αυτά ήθελα να πω, δεν θέλω να σας κουράσω. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκλησή σας και μακάρι να γίνει αυτό θεσμός και να συνεχιστεί.

.....

Υπερβαίνοντας τον εγκλεισμό μέσω της αλληλοβοήθειας και η αναγκαιότητα επανουκειοποίησης του δημοσίου χώρου,

Covid-19 Ιωάννινα : Πρωτοβουλία αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας

Ο τρόπος με τον οποίο επιβλήθηκε η καραντίνα και ο εγκλεισμός λόγω του covid-19 δεν άφησε κανέναν/μία ασυγκίνητο/η. Η επικράτηση και η εξάπλωση του πανικού και του φόβου μας άγγιξε με τέτοιο τρόπο, λόγω της συνθήκης αλλά και της διαχείρισης της κυβέρνησης κατά τον οποίο έγινε ξεκάθαρο πως διακυβεύεται η έννοια της

αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας. Η απομόνωση, ο ατομισμός, η επιβολή προστίμων για τις “άσκοπες μετακινήσεις”, η στέρηση της ελεύθερης κυκλοφορίας αλλά και ανθρώπινης επικοινωνίας που βιώσαμε έφερε τα άτομα πιο κοντά στο να αντιληφθούν πως η σύνδεση και η συμμετοχή στη κοινωνία και η σύναψη ειλικρινών σχέσεων είναι επιτακτική. Επιβλήθηκε ένα καθεστώς φόβου, φόβου προς την διπλανή και τον διπλανό μας και δημιουργήθηκε μια κουλτούρα αντικοινωνική. Όση προσπάθεια και να γίνεται μέσα από το νεοφιλελεύθερο αφήγημα να κοιτάζουμε τον κόσμο από τη σκοπιά του ατομοκεντρισμού, της ιδιώτευσης και του κέρδους μια τέτοια συνθήκη όπως αυτή της πανδημίας φανέρωσε πως η ατομική ευθύνη δίχως τη συλλογική είναι ένα τέχνασμα με σκοπό να επιρρίψει την ευθύνη στο άτομο, το οποίο στους γρήγορους και συνεχώς αυξανόμενους ρυθμούς σε ένα καπιταλιστικό κράτος, βιώνει το στρες, την απομόνωση, τη μοναξιά σε κάθε επίπεδο της ζωής του. Σε περίπτωση που δεν λειτουργεί με βάση τα κυρίαρχα κοινωνικά πρότυπα ή δεν θεωρείται παραγωγικό, αποδοτικό/δεν αποφέρει κέρδος, περιθωριοποιείται. Τα περιθωριοποιημένα άτομα βίωσαν τον εγκλεισμό με πολύ σκληρό τρόπο. Το κράτος ανέκαθεν δεν αναγνώριζε τους/τις άστεγους/ες, ψυχικά ασθενείς, τοξικοεξαρτημένους/ες, πρόσφυγες, ηλικιωμένες/ους, ΑμεΑ, τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα ως οντότητες και τους αγνοούσε ή κατέστειλε με κάθε τρόπο. Η σύνδεση, η αλληλεγγύη και η αλληλοϋποστήριξη επιβεβαιώθηκε για ακόμη μια φορά η πιο αποτελεσματική οδός.

Έτσι πήραμε την απόφαση να συσταθεί η Πρωτοβουλία αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας για τον covid-19 στα Γιάννενα η οποία επιδιώξαμε να λειτουργήσει όχι μόνο για αυτή τη συνθήκη αλλά και να αποβλέπει στη διαφαινόμενη οικονομική κρίση. Καλέσαμε τη κοινωνία να ανταποκριθεί στη συλλογή ειδών πρώτης ανάγκης, βιβλίων, παιχνιδιών. Συνδεθήκαμε με σκοπό τη παροχή όχι μόνο υλικής αλλά και ψυχολογικής υποστήριξης (διασύνδεση με ειδικές δομές/γραμμές για παροχή ψυχ. Υποστήριξης και για περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας η οποία αυξήθηκε ραγδαία τη περίοδο του εγκλεισμού, φανερώνοντας για ακόμη μια φορά το αποτύπωμα του σεξισμού και της πατριαρχίας στις ζωές μας) αλλά και νομικής υποστήριξης σε περιστατικά εργοδοτικής και αστυνομικής αυθαιρεσίας. Τον πρώτο καιρό υπήρξε σχετική ανταπόκριση στη συλλογή ειδών πρώτης ανάγκης και έγιναν διανομές στο Γηροκομείο των Ιωαννίνων και σε οικογένειες ή κοινότητες προσφύγων με τις οποίες ήρθαμε σε επαφή. Διαπιστώσαμε πως σε μια επαρχιακή πόλη όπως τα Γιάννενα η δήλωση αναγκών από τους ντόπιους δεν υπήρξε ενώ ταυτόχρονα είχαμε μεγάλους προβληματισμούς για το πως θα επικοινωνήσουμε πως δεν κάνουμε φιλανθρωπία ούτε κάποιου είδους εθελοντισμό ή αποτελούμε ΜΚΟ. Η επικοινωνία με τους πρόσφυγες/ισσες ήταν αρκετά δύσκολη όχι μόνο σε επίπεδο γλώσσας αλλά και δημιουργίας βαθύτερων πιο ουσιαστικών σχέσεων. Παρόλα αυτά καταφέραμε να δικτυωθούμε σε ένα επίπεδο με μερικούς ανθρώπους και διατηρούμε ακόμα επαφές. Η πρωτοβουλία έδωσε μια ανάσα απέναντι στην ασφυξία τους ελέγχου και του εγκλεισμού όχι μόνο μέσω της διανομής ειδών ή της υποστήριξης (νομική-ψυχολογική) αλλά και ως χώρος συνάντησης, διάδρασης, έκφρασης και επικοινωνίας που είχε εκλείψει στη διάρκεια της καραντίνας.

Με το φάντασμα του ιού να παραμονεύει ακόμη πάνω από τα κεφάλια μας αλλά και το άνοιγμα της αγοράς (επιστροφή στην «κανονικότητα») αναρωτιόμαστε πράγματι τι αντίκτυπο είχε όλο αυτό το βίωμα σε ψυχολογικό, οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό επίπεδο. Για να το εξετάσουμε μόνο μια ολιστική προσέγγιση θα μας έδινε συμπεριληπτικές απαντήσεις. Θα μπορούσαμε να πούμε πως τα ζητήματα της ψυχικής υγείας έγιναν πιο έκδηλα κατά τη διάρκεια της καραντίνας, όμως η ψυχολογική ποίηση της θα ήταν μεγάλο σφάλμα από μέρους μας. Η αύξηση της

έμφυλης βίας και καταπίεσης, η αστυνομική βία, αυθαιρεσία και καταστολή, οι εργοδοτικές αυθαιρεσίες αποτελούν ζητήματα βαθιά πολιτικά. Φυσικά για να τα διαχειριστούμε όλα αυτά μες τη καραντίνα δεν μας έφτανε ένας περίπατος και σίγουρα δεν μας αποπροσανατολίζει στο τώρα κανένας μεγάλος περίπατος στην Αθήνα. Κατά τη διάρκεια του lockdown ο κόσμος βρήκε διέξοδο στις πλατείες τα άλση, τις παραλίμνιες και παραθαλάσσιες περιοχές. Δίχως τα μαγαζιά η ανάγκη για επικοινωνία μεταφέρθηκε στα παγκάκια και τις πλατείες. Αλλά τελικά η διέξοδος έγινε αδιέξοδο. Πέρα από τη καταστολή και τον έλεγχο που βιώσαμε, στα Γιάννενα πάρθηκε η απόφαση να κλείσει η παραλίμνια περιοχή, το δάσος του Φρόντζου και ο περιφερειακός δρόμος με την επίφαση ότι γίνεται εκεί συνωστισμός. Όπως φαίνεται μάλλον έπρεπε να μας απαγορεύουν την διέλευση και παραμονή σε μέρη κοντά στη φύση ή στα οποία μπορείς να κάνεις ένα περίπατο και αν τυχόν κάθεται σε παγκάκια σε πλατείες αποτελείς επικίνδυνο, ανεύθυνο, αντικοινωνικό στοιχείο που διασπείρει τον ιό και αν δεν σε έδερναν (βλέπε κυνέλη) σίγουρα θα κέρδιζες ένα πρόστιμο των 150€ για άσκοπη μετακίνηση και προφανώς δεν λάμβαναν κανένα μέτρο προστασίας όταν το επέβαλαν. Την ίδια στιγμή που όσοι/ες διεκδικούσαν μέσα στη καραντίνα καλύτερες συνθήκες στα νοσοκομεία, στην εργασία, στη ζωή τους κατέστειλαν λόγω ιού μας αποδείκνυαν πως σε εγκαίρως συντριβανιών ευτυχώς δεν συνωστίζεσαι και δεν διασπείρεις κανέναν ιό. Παράλληλα όσο μέναμε σπίτι και υπέρογκα ποσά δίνονταν σε αν όχι ανύπαρκτα website, σε κανάλια και εφημερίδες για μια καμπάνια που μας ενημέρωνε πως να «προστατευθούμε», οι κάμερες και η τηλεκπαίδευση εισέβαλαν στις ζωές μας , πέρασε το νέο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο κεραμέως και το αντιπεριβαλλοντικό νομοσχέδιο Χατζηδάκη.

Τώρα πλέον δεν μένουμε σπίτι, γνωρίζουμε πόσο πολύ φοβούνται τον δημόσιο χώρο αφού πάντα λειτουργούσε ως πεδίο διάδρασης, έκφρασης και ανταλλαγής απόψεων. Το κίνημα των πλατειών αποτελεί ένα τρανταχτό παράδειγμα δημοσίου χώρου ως πεδίο αντίστασης και διεκδίκησης όπως και οι πορείες που προσπαθούν να απαγορεύσουν μέσω νομοσχεδίου. Η διαρκής επιβολή κράτους και κεφαλαίου σε κάθε σπιθαμή δεν μας τρομάζει. Ως πρωτοβουλία αυτοοργανώσαμε συλλογικές κουζίνες σε πλατεία (Τζαμί) και Άλσος Ιωαννίνων ενώ συμμετείχαμε σε δύο φεστιβάλ όπου μαγειρέψαμε (Αντιεξουσιαστικό και Ελευθεριακού Βιβλίου) ώστε να εδραιώσουμε τη παρουσία μας στον δημόσιο χώρο και λόγο, τρώγοντας μαζί – μαγειρεύοντας μαζί. Κατά τη διάρκεια της συλλογικής κουζίνας κάναμε εξίσου συλλογή και διανομή ειδών πρώτης ανάγκης. Η στροφή στον δημόσιο χώρο έχει ως σκοπό να απεμπλακούμε από κάθε εμπορευματική λογική και σχέσεις, να διεκδικήσουμε τη δική μας παραμονή εκεί και όχι των τραπεζοκαθισμάτων που αυξάνονται και πληθαίνουν σε πεζοδρόμια και πλατείες. Επιδιώκουμε μια σταθερή παρουσία σε επίπεδο γειτονιάς και διάδρασης με ντόπιους, εργαζόμενες αλλά και με τους άορατους/ες αυτής της κοινωνίας μέσω μιας πολιτιστικής προσέγγισης. Αυτόν τον καιρό πέρα από τις συλλογικές κουζίνες και την επανοικειοποίηση του δημοσίου χώρου , ασχολούμαστε με το ζήτημα των εξώσεων προσφύγων, ενημερωνόμαστε όπως μπορούμε και μέσω ενός συντονισμό που γίνεται για το θέμα. Συλλέγουμε εξίσου είδη πρώτης ανάγκης στον Ε.Κ.Χ. Αλιμούρα όπου και στεγαζόμαστε.

Έτσι θα συνεχίσουμε με όπλα μας την αλληλεγγύη και την αλληλοβοήθεια να διεκδικούμε συλλογικά, να αποφασίζουμε αμεσοδημοκρατικά μέχρι να ανασάνουμε ελεύθερα.

.....

Η ψυχική υγεία εν μέσω πανδημικής κρίσης στο Μιλάνο (Ιταλία): κρίση των δημόσιων υπηρεσιών υγείας και εναλλακτικές πρακτικές αλληλεγγύης,⁴
μέλη της συλλογικότητας Salute Fuorimercato (Υγεία Εκτός- αγοράς), Μιλάνο.

Τί είναι το εγχείρημα «Υγεία εκτός αγοράς»;

Το εγχείρημα «Υγεία εκτός αγοράς» έχει ως βασικό αντικείμενο την υγεία και είναι γεννημένο στο χώρο αλληλοβοήθειας Ri-Make του Μιλάνο.

«Υγεία εκτός αγοράς» είναι ταυτόχρονα η πρακτική μας, ο αγώνας μας και ο στόχος μας: η υγεία και το κέρδος είναι δύο αντιφατικές έννοιες. Για τον λόγο αυτό, η υγεία πρέπει να πάψει να αποτελεί εμπόρευμα και να θεωρηθεί ως ένα κοινό δικαίωμα, πραγματικά προσβάσιμο σε όλους, τόσο από εκείνους που συμμετέχουν επαγγελματικά ή ερευνητικά με τον τομέα της υγείας, όσο και από εκείνους που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες υγείας.

Μαζί θέλουμε να χτίσουμε δρόμους που στοχεύουν στα εξής:

-Στη μελέτη, την κατανόηση και τον διαμοιρασμό πληροφορίας σχετικά με την κατάσταση του τομέα της υγείας στη Λομβαρδία και την Ιταλία: για την ιδιωτικοποίηση και την εμπορευματοποίηση της δημόσιας υγείας, το δικαίωμα της πρόσβασης στην υγεία για τους μετανάστες, τις γυναίκες και τις οικονομικά αδύναμες ομάδες, την ισότιμη πρόσβαση σε λίστες αναμονής, υπηρεσίες, φάρμακα, εναλλακτικές μορφές υπηρεσιών φροντίδας και υγείας.

-Στην εργασία με σκοπό την ανάπτυξη πρωτοβουλιών ισότιμης υποστήριξης στην υγεία, μέσω πρακτικών αυτό-προστασίας, αλληλοβοήθειας και κοινοτικής φροντίδας. Εκκινώντας από κοινές ανάγκες και δικαιώματα που μας αποστερούνται, μπορούμε να χτίσουμε εγχειρήματα αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων που ανήκουν στην εργατική τάξη και κοινών διεκδικήσεων για όλους.

-Στο χτίσιμο μία συμμαχίας μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και των χρηστών των υπηρεσιών υγείας, ώστε να δηλώσουμε με μία κοινή φωνή αν εν τέλει η υγεία και οι υπηρεσίες της είναι καθολικά και δωρεάν προσβάσιμες ή όχι.

Σήμερα, μέσω της παρέμβασής μας θέλουμε να μοιραστούμε την εμπειρία μας σχετικά με τις ψυχοκοινωνικές συνέπειες της πανδημίας και του lockdown κατά τη διάρκεια της καραντίνας, οι οποίες συνδέονται με την κρίση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, καθώς επίσης και να παρουσιάσουμε τη συνεργασία μας και την επιλογή εναλλακτικών αλληλέγγυων πρακτικών ψυχολογικής υποστήριξης και, ειδικότερα, τις δράσεις μας ως προς την ψυχολογική παρέμβαση και την γραμμή υποστήριξης «He.Co.Psy - Health, Conflicts and Psychology» («Υγεία, Συγκρούσεις και Ψυχολογία»).

Πανδημία, lockdown και ψυχική υγεία

Η πανδημία μας εξανάγκασε να ζήσουμε σε μία συνθήκη διαρκούς φόβου και αβεβαιότητας σε πολλαπλά επίπεδα, από τις πιο προσωπικές έως τις πιο κοινωνικές εκφάνσεις της ζωής. Ο φόβος να αρρωστήσουμε, να μολύνουμε και να μολυνθούμε, η αντίληψη για την κοινωνική αποστασιοποίηση, τον αποκλεισμό από την ανθρώπινη συνάντηση, όλες αυτές οι ανησυχίες οδήγησαν στην ανάπτυξη ψυχολογικών συνδρόμων, όπως καταστάσεις άγχους, αποπροσωποποιήσεις, τραυματικές καταθλίψεις, σωματοποιήσεις και καταστροφικές σκέψεις υποχονδριακής φύσεως. Αυτοί οι φόβοι συνδέονται με το φόβο της απώλειας των πιο προσωπικών και οικείων

⁴ Μετάφραση από τα αγγλικά: Δήμητρα Αναγνωστοπούλου, μέλος Ομάδας Ψυχικής Υγείας – Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

μας σχέσεων, όπως των φιλικών σχέσεων. Η σημασιολογία της προστασίας των άλλων και του εαυτών μεταφράστηκε σε αυτό-απομόνωση και διάρρηξη των δεσμών. Ωστόσο, η βία στην οποία υποβάλλουμε τους εαυτούς μας (και μας επιβάλλεται) για την τήρηση αυτών των υποδείξεων δεν μας προστατεύει ως προς την εσωτερική μας συνοχή. Στην πραγματικότητα, μας εκθέτει σε μία βαθειά αίσθηση απώλειας, εγκατάλειψης και, εν τέλει, στο θάνατο. Η κοινωνική αποστασιοποίηση, επίσης, δεν μας επιτρέπει να προστατεύσουμε τους άλλους όταν πρόκειται για τα οικογενειακά μέλη που το έχουν περισσότερο ανάγκη, όπως για παράδειγμα τα παιδιά που κρατήθηκαν μακριά από έναν από τους γονείς τους, τους ηλικιωμένους ανθρώπους ή φίλους σε συνθήκη ανημποριάς.

Η κατασκευή του «συλλογικού τραύματος» εξηγεί τις στιγμές που όλοι βιώνουμε. Όταν το τραύμα δεν είναι αιφνίδιο, αισθητό και σύντομο (όπως μία φωτιά ή ένας σεισμός), αλλά παρατεταμένο, ολόκληρη η κοινωνία σημαδεύεται βαθειά με κίνδυνο να οδηγηθεί σε σοβαρές κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές και ρωγμές. Τα συλλογικά τραύματα παράγονται από την παγίωση των ψυχολογικών αντιδράσεων ολόκληρης της κοινωνίας και από τον τρόπο με τον οποίο μεταδίδονται στη συλλογική μνήμη και μεταξύ των διαφορετικών γενιών που εμπλέκονται. Προκειμένου να μιλήσουμε για ένα συλλογικό τραύμα, τα θύματα και οι θύτες πρέπει να συνυπάρχουν σε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα που απαντάται σε αυτό που ο Primo Levi ονόμασε «γκρίζα ζώνη»: μία συνθήκη στην οποία οι ατομικές και οι συλλογικές ευθύνες συγχέονται παράγοντας μηχανισμούς προνομίων και βίας που διασπούν την αλληλεγγύη μεταξύ των καταπιεσμένων.

Οι μορφές πολιτικής βίας των οποίων γινόμαστε μάρτυρες τους τελευταίους μήνες, όπως για παράδειγμα οι καταχρήσεις των αστυνομικών δυνάμεων, η στηλίτευση από απλούς πολίτες σε μπαλκόνια των ανθρώπων που περπατούν στο δρόμο ή έχουν βγει για τρέξιμο, η χωρίς διακρίσεις έκθεση στον κίνδυνο της μόλυνσης ολόκληρων κατηγοριών εργατών, η αποκοπή των παιδιών και των εφήβων από τα σχολικά πλαίσια, η φυλάκιση των σωμάτων εντός του σπιτιού μέσω μιας διαδικασίας ποινικοποίησης, η οικονομική καταστροφή των φτωχότερων στρωμάτων και η ένοχη αιματοχυσία των ηλικιωμένων ανθρώπων θα αφήσουν τραυματικά σημάδια στα χρόνια που έρχονται. Τραύματα μοιράζονται και οι άνθρωποι που βοηθούν και παρέχουν φροντίδα στον πληθυσμό, όπως για παράδειγμα οι επαγγελματίες υγείας και διάφορα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης, τα οποία επηρεάζουν και εμάς τους ψυχολόγους καθώς δεν βρισκόμαστε εκτός πλαισίου, αλλά είμαστε εμπλεκόμενοι κοινωνικά και ψυχολογικά.

Σήμερα, με το τέλος του lockdown, η επιτακτική ανάγκη της επανεκκίνησης η οποία επιβάλλεται μέσα από το παράδοξο της κοινωνικής αποστασιοποίησης δημιουργεί μία εκτεταμένη και διάχυτη αίσθηση απαλλοτρίωσης της ελευθερίας της επιλογής, της αυτό-προστασίας και περιορίζοντας την κοινωνική σφαίρα σε μία πειθαρχημένη υποταγή στην τραυματική εξουσία ως τη μόνη λύση φροντίδας.

Πώς να φροντίσουμε αυτό το τραύμα;

Τι είδους φροντίδα (η θεραπεία;) και υποστήριξη είναι δυνατές σε αυτήν τη συνθήκη; Προκειμένου να βρούμε μια απάντηση, πρέπει να διερευνήσουμε την κατάσταση της δημόσιας υγείας στην Ιταλία κοιτώντας στη διακεκομμένη γραμμή της ιστορικής της εξέλιξης.

Το 1978, με το κλείσιμο των ασύλων που υποστηρίχθηκε από τον Franco Basaglia (έναν κριτικό και στρατευμένο ψυχίατρο) και με τη γέννηση μίας νέας προοπτικής όσον αφορά τον ψυχικό πόνο, η ψυχική υγεία θεωρήθηκε ως ανθρώπινο δικαίωμα. Σαράντα χρόνια νεοφιλελεύθερων πολιτικών, ωστόσο, έχουν εμποδίσει και

αποκρύπτει την ουσιαστική εξέλιξη αυτής της προοπτικής. Μία οικονομική θηλιά οδήγησε σε μία μεγάλης κλίμακας υποχρηματοδότηση των δημοσίων υπηρεσιών ψυχολογικής υγείας, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί σήμερα στα 4 δισεκατομμύρια (πηγή: Government Mental Health Report 2017) που ισούται με 3,46% των συνολικών επενδύσεων για την υγεία, με μία περικοπή στο ελάχιστο δυνατό του προσωπικού και περιορίζοντας τις παρεμβάσεις στις νοσηλείες και στην ψυχιατρική αποκατάσταση.

Πράγματι, στις μέρες μας η πρόσβαση στην ψυχολογική φροντίδα καθορίζεται από ταξικές ανισότητες: ποιοι είναι ικανοί να πληρώσουν το ιδιωτικό σύστημα υγείας. Για τους υπόλοιπους δεν υπάρχει τίποτα παρά μόνο ένα υπερφορτωμένο δημόσιο σύστημα υγείας και ψυχοτρόπες ουσίες-δηλαδή η πιο φθηνή «ψυχολογική υποστήριξη»-ή η παραίτηση από τη φροντίδα. Σήμερα η ψυχική υγεία δεν προσεγγίζεται πλέον ως ένα δικαίωμα, αλλά ως εμπόρευμα, μια χρηματιστηριακή αξία σε μία ελεύθερη αγορά.

Το τραύμα της πανδημίας προβάλλει την έλλειψη των υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε μία περίοδο που οι διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις έχουν διαρρηχθεί σε βάθος. Πολλές γραμμές αλληλέγγυας ψυχολογικής υποστήριξης που αναδύθηκαν στο πλαίσιο της επείγουσας κατάστασης έπαιξαν έναν σημαντικό ρόλο σε αυτή τη συνθήκη: με την κατασκευή πλαισίων ψυχολογικής υποστήριξης εξ αποστάσεως μέσω καναλιών ψηφιακής επικοινωνίας, αυτές οι εμπειρίες υποκατέστησαν τα δημόσια ιδρύματα, τα οποία μετέπειτα «κυνήγησαν» αυτά τα εγχειρήματα που προέκυψαν από τα κάτω.

Ως εγχείρημα «Υγεία Εκτός Αγοράς» συνεργαστήκαμε και στηρίξαμε τις δραστηριότητες της γραμμής βοήθειας του Health, Conflicts and Psychology (He.Co.Psy): ένα εργαστήριο του Τμήματος Ανθρωπιστικών Επιστημών του πανεπιστημίου Milano-Bicocca, το οποίο γεννήθηκε από την εμπειρία μίας ομάδας ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, ανθρωπολόγων και παιδαγωγών προσανατολισμένων στη μελέτη των ανθρώπινων φαινομένων στο πλαίσιο της κοινωνικής, ιστορικής και πολιτικής πολυπλοκότητας και στη συγκρότηση ενός νέου ψυχολογικού παραδείγματος δυναμικά εστιασμένου σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο σε επίπεδο έρευνας όσο και παρέμβασης. Κινητοποιημένοι από μία πρόθεση που κατευθύνεται προς την κοινωνική αλλαγή και όχι στην αναπροσαρμογή και επανένταξη του ατόμου, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19, το εργαστήριο άνοιξε μία δύο επιπέδων γραμμή ψυχολογικής στήριξης και παρέμβασης για τον πληθυσμό και τους επαγγελματίες υγείας, σε συνεργασία με την Medicina Democratica, μία πολύ σημαντική αλληλέγγυα ιατρική ένωση στο Μιλάνο και στην Ιταλία. Η γραμμή ψυχολογικής βοήθειας έθεσε ως σκοπό τη φροντίδα και την υποστήριξη εκείνων των ανθρώπων που δυνητικά θα επηρεάζονταν περισσότερο από τις ακραίες ψυχολογικές συνέπειες του παρατεταμένου εγκλεισμού, της ασθένειας, της εργασίας με μεγάλη έκθεση στον κίνδυνο της μόλυνσης, την οικονομική και κοινωνική καταστροφή ως επακόλουθο των πολιτικών ανάπτυξης των τελευταίων δεκαετιών, κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά την πανδημία. Στην περίοδο του lockdown η δράση τους υποστήριξε περισσότερους από 100 ανθρώπους στην πόλη του Μιλάνο, με δωρεάν διαδικτυακές συνεντεύξεις που ανέλαβε μία ομάδα ψυχολόγων και αλληλέγγυων ψυχολόγων.

Αυτή η εμπειρία της αλληλεγγύης, όπως και πολλές άλλες στην πόλη και στη χώρα μας, αντιπροσώπευσαν μία δυναμική εναλλακτική ανάληψης δράσης σε σχέση με τις υπάρχουσες υπηρεσίες: αξιοποιώντας τα εργαλεία της αυτό-οργάνωσης και της ανταλλαγής δεξιοτήτων οι ψυχολόγοι που ενεπλάκησαν επέτρεψαν τη δωρεάν πρόσβαση στη φροντίδα χωρίς κοινωνικά κριτήρια (βασισμένα στο εισόδημα ή στη

γλώσσα, για παράδειγμα) και δημιούργησαν μία σύμπραξη με άλλες αλληλέγγυες από-τα-κάτω απαντήσεις σε κοινωνικές ανάγκες, από την παροχή φαγητού στην οικονομική στήριξη. Για παράδειγμα, οι δράσεις ψυχολογικής υποστήριξης που πραγματοποιήθηκαν με τη γραμμή He.Co.Psy συνδέθηκαν με τις δράσεις αλληλεγγύης και αυτοβοήθειας του Ri-Make στο πλαίσιο του εγχειρήματος “Non sei sola, Non sei solo” (Δεν είσαι μόνη/δεν είσαι μόνος), συμπεριλαμβανομένων δράσεων διανομής φαγητού, υποστήριξης σε εργασιακά και οικονομικά θέματα, σε ζητήματα ενοικίου και συλλογικής φροντίδας παιδιών για οικογένειες στις οποίες οι γονείς εργάζονται. Εκείνοι που αξιοποίησαν αυτές τις δράσεις υποστήριξης ίσως εντοπίσουν επίσης την ανάγκη ψυχολογικής στήριξης και να επωφεληθούν από αυτήν, ενώ εκείνοι που αξιοποίησαν τη γραμμή ψυχολογικής βοήθειας μπορούν να λάβουν υποστήριξη και ως προς άλλου είδους ανάγκες.

Υπάρχουν βέβαια περιορισμοί στις σχέσεις ψυχολογικής στήριξης εξ αποστάσεως. Είναι απαραίτητο να περιορίσουμε τη χρήση ψηφιακών μέσων για την ψυχολογική παρέμβαση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και να ξανα-χτίσουμε ψυχοθεραπευτικές σχέσεις με φυσική παρουσία, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για την απόδοση νοήματος και σωματικότητας στην κοινοτική φροντίδα. Ωστόσο, μία απλή επιστροφή στην κανονική «αντιβίωση» μέσω της αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με τη βοήθεια ημι-μόνιμων προληπτικών μέτρων, μοιάζει να συνιστά ψευδαίσθηση.

Πρέπει όλοι να σκεφτούμε τη συνέχεια μεταξύ ενός συλλογικού τραύματος και των συνεπειών του, οι οποίες δεν θα εξαφανιστούν με την ανάρρωση των παραγωγικών τομέων μέσω κάποιων επιφυλακτικών μορφών κοινωνικής ζωής σε μία μόνιμη αποστασιοποίηση και σε μία εξελισσόμενη οικονομική καταστροφή.

Οι αλληλέγγυες δομές φροντίδας ίσως είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα ευκαιριακό παράθυρο έκτακτης ανάγκης. Θα μπορούσαν να γίνουν γέφυρες προς την ανασυγκρότηση των πλαισίων ψυχολογικής υποστήριξης ως μία έγκυρη εναλλακτική και αντίθετη στην νεοφιλελεύθερη οπτική. Μπορούν να μεταμορφωθούν σε φυσικούς χώρους για κοινωνική και κοινοτική φροντίδα, οι οποίοι άμεσα στις γειτονιές και σε μία αρμονική συνύπαρξη με τις δημόσιες υπηρεσίες, ανταποκρίνονται στοχευμένα στις ανάγκες του πληθυσμού, εστιάζοντας στην από κοινού επεξεργασία του τραύματος: κέντρα δραστηριοτήτων για παιδιά, στα οποία μπορούν να επαναπροσδιορίσουν την εμπειρία μέσω του παιχνιδιού, θεραπευτικές ομάδες συγκροτούμενες σε εδαφική βάση, όπως σε χώρους κοινωνικοποίησης, συνελεύσεις στο εργασιακό πλαίσιο, όπου ταυτόχρονα με την προστασία των δικαιωμάτων, θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν και τα ψυχικά τραύματα της πανδημίας, στιγμές ψυχολογικής εποπτείας αφιερωμένες στους εθελοντές δικτύων αλληλεγγύης, ώστε να δουλέψουν επάνω στο ψυχικό βάρος των σχέσεων υποστήριξης.

Αυτοί οι χώροι κοινοτικής φροντίδας μπορούν να αναπτυχθούν όχι μόνο έως το σημείο της αναπροσαρμογής στην πραγματικότητα προ πανδημίας, αλλά να επαναπροσδιορίσουν την κοινωνική μήτρα του πόνου και να δημιουργήσουν χώρο στους προσανατολισμένους προς την αλλαγή ψυχικούς πόρους που θα αναδυθούν. Με την ίδια τη λειτουργία τους, αυτοί οι χώροι μπορούν να ωθήσουν την κοινωνία και την οργάνωσή της προς ένα εναλλακτικό παράδειγμα υγείας, το οποίο θα αντιτίθεται σε εκείνο του σύγχρονου καπιταλισμού. Πρόκειται για ένα ζήτημα ανάθεσης πολιτικού ρόλου σε αυτές τις πρακτικές φροντίδας που θα έρθουν αντιμέτωπες με τις θεσμικές επιλογές επανεκκίνησης.

Η προσβασιμότητα χωρίς κριτήρια εισοδήματος δεν σημαίνει ότι ισχυριζόμαστε πως οι ψυχολογικοί δρόμοι είναι δωρεάν: αντιθέτως, στηρίζουμε το μοντέλο «όποιος μπορεί, δίνει και, όποιος χρειάζεται, παίρνει». Συνεπώς, εκείνοι που έχουν τα

οικονομικά αποθέματα μπορούν να κάνουν αυτές τις δράσεις βιώσιμες ανακτώντας τις πηγές του πλούτου και διεκδικώντας την αναδιανομή τους.

Ο δρόμος της αμοιβαίας φροντίδας μπορεί να ξαναπιάσει το νήμα μιας από τις πιο ισχυρές διορατικές ιδέες του Basaglia, το οποίο διαρρήχθηκε από το νεοφιλελεύθερο πλάνο: η ψυχολογική υγεία είναι κάτι για το οποίο οι κοινωνικές κοινότητες πρέπει να φροντίζουν βασιζόμενες στις ανάγκες των ανθρώπων και στην υποκειμενικότητα. «Η ελευθερία είναι θεραπευτική» υποστήριξε ο Basaglia και η θεώρηση της θεραπείας ως μίας διαδικασίας χειραφέτησης μας επιτρέπει να ξεφύγουμε από τη νεοφιλελεύθερη συνταγή και τα τραύματά της.

.....

Η απάντηση αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας του αυτοδιαχειριζόμενου εργοστασίου Rimaflow κατά τη διάρκεια της πανδημίας από την αγορά,⁵

Massimo Lettieri⁶, εργαζόμενος στο αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο Rimaflow/Fuorimercato (Μιλάνο)

Η εμπειρία μου κατά τη διάρκεια του lockdown ήταν πολύ παράξενη. Γύρω μου ένιωθα το φόβο της μόλυνσης. Στη Rimaflow δημιουργήθηκε άμεσα μία ομάδα συντρόφων, οι οποίοι ζήτησαν να παρθούν μέτρα προστασίας. Στο σπίτι, η γυναίκα μου, ο μεγάλος μου ο γιός φοβόντουσαν τη μόλυνση. Τα κυβερνητικά διατάγματα ήταν έσπερναν πανικό. Ο σύλλογος Fuorimercato εξαπέλυσε μια εκστρατεία “Παραμένω αλληλέγγυος” αυξάνοντας με αυτό το τρόπο τη προσοχή γύρω από τις ανάγκες στο τομέα της διατροφής, της στήριξης των οικογενειών και των φοιτητών.

Στη Rimaflow αποφασίσαμε, για υγειονομικούς λόγους, να σταματήσουμε όλες τις δραστηριότητές της, καθώς κρίθηκε ότι δεν αποτελούσαν είδη πρώτης ανάγκης. Προσωπικά, για περίπου δύο μέρες ήμουν χαμένος. Άμεσα, συμμετείχα σ’ ένα δίκτυο υποστήριξης μέσω διαδικτύου αξιοποιώντας μία προηγούμενη εμπειρία μου σ’ ένα κέντρο φορολογικής στήριξης. Από το σπίτι, με έναν υπολογιστή και ένα τηλέφωνο, προωθούσα προγράμματα αναζήτησης κρατικών βοηθημάτων σε ανθρώπους που είχαν χάσει το εισόδημά τους ή δεν είχαν κανένα εισόδημα και το προηγούμενο διάστημα.

Στη συνέχεια, και σε εναντίωση στην επιλογή του κλεισίματος της Rimaflow, άρχισα να προωθώ στο εσωτερικό του συντονιστικού το άνοιγμα του εργοστασίου σε όποιον θα ήθελε να κάνει κάτι για τη στήριξη των ανθρώπων που βρίσκονταν σε δυσμενή θέση. Είχα λάβει διάφορα μηνύματα από την πλευρά των τεχνιτών, ιδιαίτερα από τον ταπεισιέρη Πατρίτσιο και τον δερματοποιό Ντονάτο, να ξεκινούσε μία παραγωγή μασκών προστασίας προσώπου. Επίσης, οι μικροπαραγωγοί και μικρά επαρχιακά εργαστήρια στο διατροφικό τομέα, όπως κρεοπωλεία ή γαλακτοπωλεία, δεν

⁵ Μετάφραση από τα ιταλικά: Δήμητρα Πουλιπούλου, μέλος Ομάδας Ψυχικής Υγείας – Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

⁶ Ο Μάσιμο απαντάει στις ερωτήσεις/προβληματισμούς που είχαν αποσταλεί σε μορφή ερωτήσεων στις/στους συμμετέχουσες/ντες ομιλήτριες/ές του διημέρου. Βλ. την αμέσως επόμενη ομιλία του Ματέο. Ο Μάσιμο και ο Ματέο, εργάστηκαν για την υλοποίηση του σχεδίου παραγωγής προστατευτικών μασκών προσώπου στις φυλακές Μπολάτε σε συνεργασία με το αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο Rimaflow.

μπορούσαν να προσεγγίσουν τους πελάτες τους στη πόλη εξαιτίας των τοπικών lockdown.

Σε εκείνη τη φάση, επεξεργάστηκα στο μυαλό μου ότι, πως γίνεται η οργανωτική δομή αλυσίδας σουπερμάρκετ να καταφέρνει να αντέχει στην έκτακτη ανάγκη, ενώ οι μικροί, για ακόμη μία φορά, κατέρρεαν εξαιτίας της έλλειψης υποστηρικτικού δικτύου; Στο συντονιστικό, ένας συνétaίρός μας, μου είπε ότι, καθότι το 2018 είχα την εμπειρία της κατ' οίκον κράτησης, έπρεπε να διδάξω και στους υπόλοιπους πως να μένουν στο σπίτι αντί να δραπετεύουν. Αλλά με ξεπερνούσε και αισθανόμουν ότι ήταν αναγκαίο να διαρρηγνύσω τους εγκεφαλικούς φραγμούς, κι έτσι, στις 23 Μαρτίου, γιόρτασα τα γενέθλια του γιού μου και ενημέρωσα τη γυναίκα μου πως από την επόμενη μέρα θα ξεκινούσα να εργάζομαι.

Οι τεχνίτες δέχτηκαν αμέσως να παράγουμε προστατευτικές μάσκες όπως και άλλοι σύντροφοι δήλωσαν πως θέλουν να εργαστούν για τη παραγωγή τους. Συγκινήθηκα βλέποντας όλη αυτή την ενέργεια του κόσμου. Άνθρωποι που ποτέ στη ζωή τους δεν είχαν δει ραπτομηχανή, να είναι σκυμμένοι επάνω στον πάγκο και να μαθαίνουν να παράγουν μάσκες, τον μαραγκό και τον σκηνογράφο να κατασκευάσουν μια μηχανή που μπορούσε να κόβει πιο γρήγορα το ύφασμα.

Έπειτα για τον Ματέο, κρατούμενος των φυλακών Μπολάτε, εργαζόμενός μας που δεν είχε τη δυνατότητα πρόσβασης σε κρατικά επιδόματα και δεν μπορούσε να βγει από τη φυλακή για να εργαστεί, αποφασίσαμε να ενεργοποιήσουμε το smart working. Το σωφρονιστικό κατάστημα του διέθεσε ένα γραφείο, ένα κινητό και έναν υπολογιστή. Ο Ματέο δούλεψε πολύ στην αναζήτηση των κατάλληλων υλικών, όπως και για να εξασφαλιστούν οι άδειες παραγωγής. Στις τηλεφωνικές μας συνομιλίες ανέφερε πως μερικοί κρατούμενοι ήταν πολύ καλοί στο ράψιμο και έτσι, ξεκίνησε άμεσα να εργάζεται ώστε να εξασφαλιστεί μία σύμβαση με τη φυλακή με σκοπό να προσληφτούν ως ράφτες για την παραγωγή μασκών προσώπου anti covid. Μέσα σε λιγότερο από ένα μήνα, προσλήφθηκαν τέσσερις κρατούμενοι που έραβαν μάσκες για λογαριασμό της Rimaflow. Η σκέψη που με διέτρεχε όλο αυτό τον καιρό της υγειονομικής κρίσης δεν ήταν το lockdown. Για εμένα ουσιαστικά δεν υπήρξε lockdown, γιατί ήμουν έξω κάθε μέρα κι έκανα πάνω από 1000 χιλιόμετρα μέσα σε 15 μέρες. Η σκέψη μου επικεντρώνονταν ότι δεν θα πρέπει να αφήσουμε τον κόσμο στα χέρια των κερδοσκόπων. Αυτή η περίοδος ανέδειξε ποιοί είναι οι κανόνες του καπιταλιστικού συστήματος. Επικέντρωσε τις δυνάμεις του στη φωλιά των κερδοσκόπων οι οποίοι κατάφεραν να αρπάξουν τα διαθέσιμα χρήματα που βρέθηκαν από το κράτος για τη παραγωγή των διαφόρων μέσω προστασίας, ενώ οι μικροί έμειναν κλεισμένοι στα σπίτια τους. Ο νόμος δεν μας επέτρεπε να βγούμε από το σπίτι για δουλειά εάν η δραστηριότητα δεν προβλέπονταν από το διάταγμα. Η αστυνομία στη γύρα στους δρόμους προκαλούσε φόβο διότι οποιαδήποτε στιγμή μπορούσε να σε σταματήσει και να σου γράψει μήνυση ή να σου δώσουν μία κλήση από 350 μέχρι 500 ευρώ. Εάν λοιπόν είσαι ένας απλός τεχνίτης που θέλεις να μετατρέψεις τη δραστηριότητά σου, θα το σκεφτείς πρώτα πολύ καλά ενώ, εάν είσαι κερδοσκόπος, μέσα σε ελάχιστο χρόνο μπορείς να κερδοσκοπήσεις αγοράζοντας τις μάσκες στη Κίνα μεταπωλώντας πολύ ακριβότερα. Αυτή η διαφορά ανάμεσα σε αυτούς που οργανώνονται κι αυτόν που υποφέρει με τρελαίνει. Για αυτό ακριβώς το λόγο επικεντρώθηκα τόσο πολύ στη δημιουργία μίας οργάνωσης που να κρατά ενωμένους τους τελευταίους. Ενωμένοι θα είμαστε πιο δυνατοί.

Το πλαίσιο μέσα οποίο ζούσα κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού, ήταν σουρεαλιστικό. Μία χαοτική πόλη που είχε γίνει μουγκή. Δρόμοι χωρίς κυκλοφοριακό, έμοιαζε να διασχίζεις την έρημο. Ήταν όλα ενάντια στην ρουτίνα της καθημερινής μας ζωής. Υποστήκαμε έναν εγκλεισμό χωρίς να έχουμε διαπράξει κανένα έγκλημα. Σκέφτηκα

πολύ το κοριτσάκι μου που ήταν 4 ετών που δεν μπορούσε πλέον να βγαίνει από το σπίτι, τις βλάβες που θα της προκαλούσε στην κοινωνικοποίησή της. Θυμάμαι ένα απόγευμα που είχα βγάλει βόλτα τη μικρή μου και μία κυρία που είχε βγάλει το σκυλί της με αποκάλυψε ασυνείδητο. Αναρωτήθηκα, σε τι κόσμο ζούμε τελικά;

Η συλλογική δράση της Rimaflow ήταν μια συμμετοχική δράση. Η Rimaflow που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης ως μία απάντηση στην οικονομική κρίση του 2008-2009, δεν θα μπορούσε στη προκειμένη περίπτωση να μείνει αδρανής ως παρατηρητής. Εμείς οι ίδιοι νιώθουμε ότι αποτελούμε μέρος της λύσης, οπότε με τους τεχνίτες και τους κρατούμενους καταφέραμε να κατασκευάσουμε μάσκες ιατρικού τύπου αλλά βαμβακερές, τις οποίες αρχικά διανείμανε δωρεάν στην περιοχή γύρω από τη Rimaflow, στα νοσοκομεία και στη συνέχεια, κατά κάποιο τρόπο, αποτέλεσε κι ένα μέσο να δημιουργηθεί κι ένα εισόδημα. Το ίδιο κάναμε και με τη διανομή προϊόντων εκτός αγοράς, προϊόντα μία βραχείας παραγωγικής αλυσίδας, από τον παραγωγό κατευθείαν στον καταναλωτή στη πόλη. Προσπαθήσαμε να μειώσουμε τις αποστάσεις των μικρών παραγωγών και των πελατών μέσα στη πόλη. Η αλληλεγγύη δεν περιορίστηκε μόνο σε αυτές τις δύο δραστηριότητες, αλλά στηρίξαμε και οργανώσαμε επίσης τη διανομή τροφίμων προερχόμενα από τη συμβατική κεφαλαιαγορά στις οικογένειες που αντιμετώπιζαν δυσκολίες επιβίωσης. Καταφέραμε να προσεγγίσουμε περίπου 1600 οικογένειες μόνο κατά τη περίοδο του lockdown.

Συμμετείχαμε στις συλλογικές διεκδικήσεις των εργαζομένων που ήταν αναγκασμένοι να εργάζονται στα εργοστάσια κατά τη περίοδο της έξαρσης της πανδημίας. Στηρίξαμε την απεργία των εργαζομένων που αρνήθηκαν να παρουσιαστούν στην εργασία τους όσο δεν εφαρμόζονταν τα μέτρα προστασίας και κινητοποιήσεις για τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων.

Κατά κάποιον τρόπο, η προσχώρησή μας σε τέτοιου είδους μορφές διενέξεων μας οδήγησε σε αντιφάσεις όταν αποφασίσαμε να ξανανοήσουμε τη Rimaflow.

Στην αντιπαράθεση να εργαστούμε ή να μείνουμε στο σπίτι μας, αποφασίσαμε πως η εργασία στη Rimaflow θα αποτελεί μία προσωπική επιλογή. Η προστασία της υγείας μας διασφαλιζόνταν από τους χώρους που χρησιμοποιούνται και από το χρονοδιάγραμμα της εργασίας, στοιχεία που δεν υπάρχουν σε χώρους εργασίες με ιεραρχίες. Αντιθέτως, η εργασία στη δική μας περίπτωση, ήταν σε εθελοντική βάση, μέσα σε υπερβολικά μεγάλους χώρους ενώ σε κάθε γραφείο τοποθετήσαμε μόνο μία ραπτομηχανή.

Για συναισθηματικούς κυρίως λόγους, παρακολουθούσα στενά τους αγώνες των κρατουμένων. Σε διάφορες φυλακές, από το νότο μέχρι το βορά της Ιταλίας, ξέσπασαν εστίες εξέγερσης εξαιτίας της διακοπής των επισκεπτηρίων των οικογενειών για τους κρατούμενους. Το 2018 ήμουν κι εγώ κρατούμενος για 7 μήνες για υποθέσεις που αφορούσαν την κατάληψη του εργοστασίου Rimaflow, στη σημερινή της μορφή λειτουργίας. Για 3 μήνες ήμουν έγκλειστος σε διάφορες φυλακές, όπως εκείνη του Σαλέρνο, η οποία ήταν και από τις πρώτες εστίες εξέγερσης. Παρακολουθώντας τις εξελίξεις στα δελτία ειδήσεων έζησα για άλλη μία φορά εκείνους τους τόπους, φαντάστηκα τα εξεγερμένα πρόσωπα των κρατουμένων, τις σκάλες, τα τμήματα, τη στέγη, τα παράθυρα και τις σιδεριές, ακόμη και τους φύλακες. Υπήρξε μία περίοδος που σίγουρα με είχε σημαδέψει. Είχα δώσει μία υπόσχεση στον εαυτό μου να ξεκινήσω μια πολιτική παρέμβαση υποστήριξης αυτών των ανθρώπων που όταν ήμουν μέσα στη φυλακή τους αναγνώρισα ως θύματα. Θύματα ενός συστήματος που παράγει απόβλητα, παράγει αποκλεισμούς, παράγει μιζέρια και παράγει ανθρώπους σε εγκλεισμό. Δεν υπάρχουν εναλλακτικές για αυτούς τους ανθρώπους εάν δεν χτίσουμε ένα εναλλακτικό οικονομικό μοντέλο και

προσωπικά, μία από αυτές τις ατέλειωτες ημέρες που πέρασα μέσα στο κελί, είχα σκεφτεί ότι πρέπει να εργαστούμε για ένα νέο οικονομικό μοντέλο, εάν θέλουμε να είμαστε τελικά ελεύθεροι.

Πολλά από αυτά τα παιδιά πέθαναν κατά τη διάρκεια αυτών των κινητοποιήσεων. Λένε από υπερβολική δόση. Υπέφερα να φαντάζομαι αυτούς τους ανθρώπους έγκλειστους, αποκομμένοι από μία καθημερινότητα ελεύθερης ζωής. Για τους κρατούμενους το επισκεπτήριο είναι μια στιγμή γιορτής. Τους έβλεπα και το είχα ζήσει κι εγώ προσωπικά, όταν χτυπούσε το εσωτερικό τηλέφωνο και ανακοίνωνε το όνομά σου. Ντυνόμασταν λες και θα πηγαίναμε σε γιορτή, αρωματιζόμασταν (στην καθημερινότητά μου δεν φοράω αρώματα), χαμογελούσαμε και ευτυχισμένοι πηγαίναμε στο ραντεβού με ένα ψήγμα ελευθερίας. Οι συγγενείς, ο δικηγόρος, ο παπάς, εκπροσωπούν την επαφή με τον έξω κόσμο. Τους καταλάβαινα όταν έγινε η εξέγερση. Τους αφαιρέθηκε αυτή η ελάχιστη επαφή με την ελευθερία για την οποία ζούσανε.

Είχα την τύχη λοιπόν να πέσω επάνω στα παιδιά της Μπολάτε⁷. Μου άρεσε που ήμουν ένας από τους υποστηρικτές που προωθούσαν αυτό το σχέδιο. Πρέπει να πω πως, στο εσωτερικό της φυλακής, υπάρχουν φανταστικά παιδιά, με μία εντυπωσιακή θέληση να διακιωθούν. Ίσως γιατί αυτή η δικαίωση να ήταν κι αυτό που αποζητούσαν πριν από το γεγονός που τους είχε καταδικάσει και το σύστημα δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει αυτά τα αποθέματα ενέργειας. Το κορεσμένο καπιταλιστικό σύστημα είναι ένα σύστημα κλειστό κι εμείς πρέπει να το ανατρέψουμε.

Ο εγκλεισμός κατά τη διάρκεια του lockdown μου προκάλεσε φόβο, γιατί ο φόβος του θανάτου είναι ο ίδιος ο θάνατος. Θυμάμαι μία συζήτηση με τους συντέταιρούς μου σχετικά με τι θα ήταν σωστό να κάνουμε. Ανακαλώντας, με το δικό μου τρόπο, ένα πασίγνωστο ποίημα της Μάρτα Μεντέιρος, «αργοπεθαίνει όποιος...», αναρωτήθηκα: μα είναι τελικά ο θάνατος ότι χειρότερο θα μπορούσε να σου συμβεί; Ο θάνατος είναι ένα πέρασμα. Ο φόβος του θανάτου είναι μία συνθήκη για μία άθλια ζωή.

Τελικά -θα πω και μια βρισιά- άντε και γ... cogoponivus και όλοι οι φόβοι, οι φοβίες και οι παράνοιες που δημιουργεί.

Το συναίσθημα που με άγγιξε περισσότερο ήταν η αυτοκαταστροφικότητα της συλλογικότητας. Με ένα διάταγμα, ότι το προηγούμενο διάστημα θεωρούνταν λανθασμένο γινόταν σύννομο. Για παράδειγμα, θυμάμαι μία άθλια πολιτική καμπάνια που έτρεξε πριν κανένα χρόνο εναντίων γυναικών πιστών του Ισλάμ, για τη μαντίλα. Κατά τη διάρκεια του lockdown έβλεπα παντού, στα σουπερμάρκετ ανθρώπους με μάσκες και γυαλιά ηλίου για προστασία και με έπιαναν τα γέλια. Με τα τοπικά και εθνικά διατάγματα απαγορεύτηκε και ο σεβασμός για τα στοιχειώδη της επιβίωσης, οι αυθόρμητες συναθροίσεις κοινωνικοποίησης και μοιράσματος μειώθηκαν. Η φυσική άσκηση ήταν μία από τις προβλεπόμενες δραστηριότητες που συμβούλευε ο Π.Ο.Υ. για τη διατήρηση καλής φυσικής κατάστασης έτσι, απέμεινε ο περίπατος με τα παιδιά.

Ελπίζω από τα βάθη της καρδιάς μου, να μη ξαναζήσω ποτέ καμία περίοδο της ζωής μου έγκλειστος, είτε για λόγους υγείας είτε γιατί πρέπει να υπακούσω σε κανονισμούς. Εάν όμως μου ξανασυνέβαινε θα έκανα το ίδιο όπως και στις δύο προηγούμενες εμπειρίες μου. Στην πρώτη κατάφερα και έγραψα ένα βιβλίο, ένα γεγονός που για όποιον με ξέρει θα το αποκαλούσε ένα θαύμα. Στη δεύτερη καταφέραμε να παράξουμε κοινωνικότητα και κοινωνική στήριξη. Κατά τη διάρκεια της καραντίνας προσλάβαμε 7 καινούρια άτομα, όλοι προερχόμενοι από μία δυσμενή κοινωνική κατάσταση.

⁷ Φυλακή στην Λομβαρδία, κοντά στο Μιλάνο.

Πιστεύω ότι θα πρέπει να διεκδικήσουμε το δικαίωμα του αποφασίζω. Στη ζωή μου έδινα και θα συνεχίζω να δίνω πολλούς αγώνες για τη βελτίωση των συνθηκών των δευτέρων. Εάν όμως δεν έχουμε τη δυνατότητα να αποφασίζουμε για το μέλλον μας, θα είμαστε πάντα αναγκασμένοι να απαιτούμε μέσω των διεκδικήσεων. Η εξουσία και η αντιεξουσία στηρίζονται στη λογική του ελέγχου των πόρων, στον έλεγχο του πλούτου. Έτσι, σε έναν κόσμο όπου το 1% του πληθυσμού ελέγχει το 99% του πλούτου δεν μπορεί να υπάρξει ισορροπία. Οι τελευταίοι τελικά πληρώνουν το τίμημα αυτής της κατάστασης.

Την περίοδο που ήμουν κι εγώ κρατούμενος, συνάντησα μόνο φτωχούς ανθρώπους. Υπήρχαν κι εκείνοι που επιθυμούσαν τον πλούτο, αλλά πλήρωναν το γεγονός ότι είχαν γεννηθεί φτωχοί. Στη προσπάθειά τους να πλουτίσουν έπαιξαν το χαρτί της εμπορίας ναρκωτικών, της ληστείας. Συνάντησα έναν κύριο που έλεγε: εντάξει, κατέστρεψα 20 χρόνια από τη ζωή μου αλλά τα παιδιά μου θα έχουν δύο σπίτια και ένα μέλλον. Αυτή η δουλειά μου επέτρεψε να πραγματοποιήσω όλα τα σχέδια της ζωής μου. Κι εγώ σκεφτόμουν από μέσα μου ότι εάν ήταν ένας υπάλληλος θα είχε υλοποιήσει τους ίδιους στόχους, τη φυλακή να χτυπάει κάρτα κάθε μέρα.

Για να κλείσουμε, η ανάκτηση των δημόσιων αγαθών σε καθιστά συνειδητά υπεύθυνο. Γι' αυτό, για εμένα, η Rimaflow με εκπροσωπεί περισσότερο από κάθε άλλη μορφή διεκδίκησης μέσω αυτών των δύο πρακτικών: της αυτοδιαχείρισης και της αυτοδιάθεσης.

Η αυτοδιαχείριση είναι μία σοβαρή πρακτική. Είναι μία πρακτική που σε υποχρεώνει να σέβεσαι το σύντροφό σου. Σε υποχρεώνει να σέβεσαι τις σχέσεις αλληλεξάρτησης. Η αυτοδιάθεση είναι η θέληση να αποδείξεις την αξία σου μέσα στην κοινωνία (είναι το φαινόμενο της αλληλεξάρτησης που ταλανίζει διότι μέσω αυτής, αποδεικνύω στην κοινωνία ότι υπάρχω στο εσωτερικό της κοινωνίας).

.....

Ματέο - εργαστήριο παραγωγής μασκών προστασίας προσώπου. της Rimaflow/Fuorimercato στη φυλακή Μπολάτι (Λομβαρδία)⁸

Ο.Ψ.Υ.: Πώς θα περιέγραφες τον εγκλεισμό κατά τη διάρκεια του lockdown ως προσωπικό σου βίωμα και πώς ως γενικευμένο βίωμα που αφορούσε πλέον όλη την κοινωνία; Τί σκέψεις θα έκανες σε σχέση με τον εγκλεισμό που συνδέουν τα δύο επίπεδα, το προσωπικό με το κοινωνικό;

Μ.: Ο εγκλεισμός... Ο εγκλεισμός από μόνος του είναι η ολοκληρωτική, η απόλυτη καταστρατήγηση των δικαιωμάτων. Κατά τη διάρκεια του lockdown, τα λιγοστά δικαιώματα που είχαμε κατακτήσει μετά από τόσα χρόνια στη φυλακή, μπήκαν σε αναστολή. Για παράδειγμα, ενώ είχα τη δυνατότητα εξόδου από τη φυλακή για να πηγαίνω στη δουλειά μου και παρόλο που η RiMaflow, η εταιρία για την οποία εργαζόμουν εκείνη την περίοδο, παρέμενε σε λειτουργία, εγώ δεν μπορούσα να απολαύσω τα δικαιώματα ενός απλού πολίτη. Μου στερήθηκε η δυνατότητα να

⁸ Μετάφραση από τα ιταλικά: Δήμητρα Πουλιπούλου, μέλος Ομάδας Ψυχικής Υγείας – Covid 19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

πηγαίνω στη δουλειά μου. Τώρα εμείς⁹, επινοήσαμε μαζί αυτή την πρόκληση, δηλαδή, να θέλουμε να παράγουμε μάσκες προστασίας προσώπου. Ήταν όμως τόσο άσχημο, όταν έρχεται εκείνη η ώρα που συνειδητοποιείς ότι στην πραγματικότητα, ότι έχεις κατακτήσει, πια δεν σου ανήκει, ότι τίποτα δεν είναι δικό σου και σου αφαιρούνται όλα απότομα και από το πουθενά. Δεν μπορείς πλέον να διεκδικήσεις ούτε όσα σου ανήκαν. Δεν είναι, δεν είναι δικά σου. Δεν μπορούσα πλέον να βγαίνω έξω, δεν μπορούσα πλέον να βλέπω την οικογένειά μου, δεν μπορούσα πλέον να αποφασίζω αυτά που ήθελα να κάνω. Για παράδειγμα, είχα νοικιάσει ένα σπίτι και μόλις σήμερα, δηλαδή για την ακρίβεια χθες, επέστρεψα εκεί μετά από πέντε μήνες σε lockdown. Στο σπίτι -που δεν θα το έλεγες για την ακρίβεια και σπίτι- όλα μέσα ήταν μουχλιασμένα. Ήταν πραγματικά πολύ άσχημο. Στο επίπεδο -πώς να το έλεγα- της σύνδεσης με τον συλλογικό εγκλεισμό, θα έλεγα πως ένιωσα ότι εμείς οι κρατούμενοι, θα μπορούσαμε να είχαμε -πώς να το λέγαμε- μία πιο ισχυροποιημένη θέση του λόγου μας, καθότι οι άνθρωποι άρχισαν να καταλαβαίνουν πως είναι να εξαναγκάζονται να ζουν ανάμεσα σε τέσσερις τείχους, κι ας είναι αθώοι. Κι έπειτα, από παιδί είχα αυτού του είδους τη θέση, που εν μέρει την ορίζω ως αναρχική, εν μέρει όχι, εν μέρει δεν την ορίζω, αλλά πάντα ήμουν -πώς να το πω- σε επαφή με την προσωπική ευθύνη κι ως εκ τούτου, δεν μπορώ να εξαπατηθώ από άλλες εξουσίες. Δεν θέλω να εξουσιάζομαι από άλλους κι ακόμη περισσότερο, όταν δεν συμμερίζομαι την άποψη επί της οποίας ασκείται αυτή η εξουσία. Δυσκολεύτηκα πάρα πολύ εκείνη την περίοδο μέχρι το σημείο που διακινδύνεψα να υποστώ σοβαρά αντίποινα επειδή προσπάθησα να οργανώσω μία συλλογική αντίσταση ενάντια στην ίδια την εξουσία και μερικές φορές τα αντίποινα ήταν πραγματικά πολύ άσχημα. Ψεύτικοι εκπαιδευτές, ψεύτες κομφορμιστές, που αποβλέπουν περισσότερο στα αντίποινα. Μάταιες οι ελπίδες. Δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να σου βάζουν εμπόδια ακριβώς σε αυτό το σημείο που σχετίζεται, δηλαδή, με τα δικαιώματά σου.

Ο.Ψ.Υ.: Πού παρατήρησες να εστιάζεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις σου κατά τη διάρκεια του γενικευμένου εγκλεισμού, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο;

Μ.: Σε προσωπικό επίπεδο, όπως είπα, κυρίως στο επίπεδο συναισθημάτων, στο θυμό. Θυμός και αντίδραση. Τι μπορώ να κάνω εγώ προσωπικά, ώστε να αλλάξω αυτήν τη συνθήκη. Θυμός, επειδή μου στερούνταν τα δικαιώματά μου, επομένως, σε σχέση με το πώς θα μπορούσα να ενεργήσω. Για την ακρίβεια, πώς να καταφέρω να διαφυλάξω τα δικαιώματά μου που μπήκαν πλέον σε αναστολή σε μία προϋπάρχουσα συνθήκη αναστολής δικαιωμάτων. Ιδού λοιπόν! Όσον αφορά επί του συλλογικού, κάποια στιγμή αντιλήφθηκα ότι όλοι ήμασταν τόσο αγαπημένοι μεταξύ μας που δεν μπορούσε πλέον κανένας να διαφοροποιηθεί. Έπρεπε να ήμασταν όλοι υπάκουοι. Ο οποιοσδήποτε θα μπορούσε να κουνάει το δάχτυλο στον διπλανό του, ότι η ζωή, δια της βίας, χρωστούσε σε μια ασθένεια. Προσωπικά, πιστεύω ότι, ανεξαρτήτως από τις συνέπειες που θα μπορούσαν να υπάρξουν και καθ' ότι η προσωπική ευθύνη πάντα ενυπάρχει, είναι περισσότερο αναγκαία η υπεύθυνη ενημέρωση αντί της επιβολής.

Ο.Ψ.Υ.: Πώς τροποποιήθηκε το πλαίσιο όπου διαβιούσες κατά τη διάρκεια του lockdown;

⁹ Αναφέρεται στο προηγούμενο ομιλητή, τον Μάσιμο, εργαζόμενο του αυτοδιαχειριζόμενου εργοστασίου Rimaflow/Fuorimercato (Μιλάνο), ο οποίος του απευθύνει τις ερωτήσεις στα ιταλικά εκ μέρους της ομάδας ψυχικής υγείας - Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης.

Μ.: Τροποποιήθηκε. Όσον αφορά στη δική μου ζωή, που είναι παρόμοια με εκείνη των κρατούμενων στην ίδια θέση με τη δική μου -που μπορούν να βγαίνουν καθημερινά, να εργάζονται, να κάνουν πράγματα εκτός φυλακής, να σπουδάζουν, να μένουν με την οικογένειά τους- άλλαξε δραστικά από τη μία μέρα στην άλλη. Κι έτσι λοιπόν, εμείς, πισωγυρίσαμε σε συνθήκες φυλάκισης, όπως ήμασταν πριν δέκα χρόνια. Προσωπικά έκανα δέκα χρόνια φυλακή. Υπάρχουν άλλοι που έχουν κάνει και περισσότερα. Είναι σαν να επέστρεψα πίσω δέκα χρόνια. Κλειδωμένος στο θάλαμο, που ζητούσαμε οξυγόνο και οξυγόνο δεν μας έδιναν και μας λέει, το αποκαλούν -πώς να το πω- για τη διασφάλιση της υγείας μας που δεν κατάφερναν να διασφαλίσουν. Για παράδειγμα, μας έδωσαν δύο μάσκες σε πέντε μήνες. Δύο μάσκες...! Εγώ προσπάθησα να καταγγείλω τον επιθεωρητή. Αλλά ήταν μεγάλο μπλέξιμο. Γιατί τότε έρχεται ο φόβος. Έτσι δεν είναι; Εκεί βρίσκεται φόβος, διότι δεν υπάρχει υποστήριξη από κάποια ομάδα, δεν υπάρχει -πώς να το πω- ένας κοινός αγώνας ή μία συλλογική διεκδίκηση. Κάποια στιγμή, οργάνωσα αυτή τη μεγάλη απεργία διακοσίων ατόμων, η οποία πήρε και δημοσιότητα στις εφημερίδες, κατά τη διάρκεια της οποίας οι κρατούμενοι, ας το πούμε, στράφηκαν εναντίον μου και στο τέλος, απομείναμε μόνο εγώ και ο Φερνάντο να αναλάβουμε την ευθύνη για την απεργία και τότε φοβηθήκαμε. Τώρα, η εξαίρεση έχει γίνει κανονικότητα. Τώρα, είμαστε κλειδωμένοι μέσα. Τώρα, εμείς που έχουμε ξαναξεκινήσει να βγαίνουμε από τη φυλακή -σήμερα είναι η πρώτη μέρα που είμαι έξω- είμαστε απομονωμένοι, σε εισαγωγικά φυσικά, ο ένας από τον άλλον. Είμαστε όλοι συγκεντρωμένοι, ο ένας επάνω στον άλλον, στον ίδιο όροφο. Κάποιοι έχουν κάνει το τεστ ενώ άλλοι όχι. Κι ως εκ τούτου, το τεστ ακυρώνεται. Κι αυτό αποτελεί πλέον τη νέα μας κανονικότητα. Πλέον, η εξουσία του δεσμοφύλακα, στην οποία όλο το προηγούμενο διάστημα αντιστεκόμασταν μέσω της δύναμης της σκέψης μας, των συναισθημάτων μας, βγαίνοντας έξω από τη φυλακή που μας επέτρεπε να αποκτούμε μία εκτίμηση διαφορετικών καταστάσεων, τώρα πλέον έχει μεγεθυνθεί κατά πολύ. Τώρα καταφέρνουν να μας συνθλίβουν με πολύ περισσότερη ευκολία. Κι αυτό, διότι δεν μας ενημερώνουν. Δεν έχουμε πρόσβαση στην ενημέρωση. Δεν διαβάζουμε τα νομοθετικά διατάγματα που μας αφορούν, δεν διαβάζουμε τους νόμους, δεν διαβάζουμε το προεδρικό διάταγμα. Μας πήραν τα κινητά μας τηλέφωνα. Δεν έχουμε τη δυνατότητα να ενημερωθούμε. Οποιοσδήποτε μπορεί να μας κοροϊδέψει. Κι αυτό αποτελεί πλέον τη νέα μας κανονικότητα.

Ο.Ψ.Υ.: Πώς δραστηριοποιήθηκες για να αντιμετωπίσεις αυτή τη συνθήκη του γενικευμένου εγκλεισμού; Συλλογικοποίησες τη δράση σου; Συμμετείχες σε συλλογικές/κοινωνικές διεκδικήσεις εντός ή εκτός του πλαισίου του εγκλεισμού και ποιες ήταν αυτές;

Μ.: Ναι, όπως είπα και πριν, κάποια στιγμή είπαμε στον εαυτό μας ότι έτσι είναι αδύνατον να συνεχίσουμε και καθότι κατέχουμε τη γνώση του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης, που αποτελεί και τη νομοθεσία που μας διασφαλίζει, διεκδικήσαμε τα δικαιώματά μας. Για να διεκδικήσεις όμως τα δικαιώματά σου, χρειάζεσαι οπωσδήποτε κι άλλες δυνάμεις που να αντιτάσσονται στην εξουσία, αλλά στο τέλος απομείναμε μόνο δύο, διότι οι υπόλοιποι φοβήθηκαν περισσότερο από εμάς, κι έτσι, αποστασιοποιήθηκαν από τις συλλογικές διεκδικήσεις. Διαχωρίστηκαν. Γράψαμε επίσης και μερικά άρθρα για εφημερίδες. Προσωπικά έκανα -πώς να το πω- συμφώνησα να βγει ένα άρθρο με την ιστορία μου, όχι τόσο επειδή ενδιαφέρομαι να μιλήσω για την προσωπική μου ιστορία, αλλά επειδή χρησιμοποίησα, ήθελα να χρησιμοποιήσω ως εργαλείο αυτό το περιοδικό, ώστε να μιλήσω για το πώς μπορούν να βελτιωθούν οι συνθήκες ακόμα και για εμάς τους φυλακισμένους. Γι' αυτό το

χρησιμοποίησα. Όμως, λίγες φορές τελικά συναντάμε ανθρώπους ως συμμάχους μας. Αυτό είναι όλο.

Ο.Ψ.Υ.: Νιώθεις φόβο ότι ο γενικευμένος εγκλεισμός μπορεί να επαναληφθεί όπως κατά τη διάρκεια του lockdown; Εάν ναι, πώς νομίζεις ότι θα τον αντιμετωπίζες αυτή τη φορά; Ποιες διαφορές θα έλεγες ότι θα υπάρξουν σε προσωπικό και σε κοινωνικό επίπεδο;

Μ.: Σε κοινωνικό επίπεδο καμία. Πιστεύω, δηλαδή, ότι θα χρησιμοποιηθεί ξανά η ανεπάρκεια του συστήματος. Για ακόμη μία φορά, το προεδρικό σύστημα δεν θα ήταν προετοιμασμένο να διαχειριστεί μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης, παρά το γεγονός ότι είχε να διαχειριστεί πέντε μήνες lockdown. Επομένως, ΚΑΜΙΑ διαφορά. Σε προσωπικό επίπεδο, ελάχιστα πράγματα. Νομίζω ότι θα με προσγείωνε. Εν συντομία, θα έδινα μεγαλύτερη προσοχή στις στρατηγικές που θα έπρεπε να χρησιμοποιήσω, ώστε να μάθω να ζω πιο ελεύθερα. Αυτό είναι όλο.

Ο.Ψ.Υ.: Τί είδους συλλογικές διεκδικήσεις χειραφέτησης αλλά και κοινωνικούς αγώνες καλούμαστε να δώσουμε σε σχέση με την ψυχική υγεία; Ποιες προτεραιότητες θα έθετες και ποια κοινωνικοπολιτικά προτάγματα θα οραματιζόσυνα;

Μ.: Προσωπικά θεωρώ θεμελιώδες να υπάρχει ενημέρωση των ανθρώπων σχετικά με τις δυνατότητες που έχουν και που απορρέουν από τα δικαιώματά τους. Είναι επομένως απαραίτητο, π.χ. για να επιστρέψουμε και στο θέμα των κρατουμένων, να ενημερώνουμε τους ανθρώπους ότι, μετά από έξι μήνες φυλάκισης έχουν το δικαίωμα εξόδου 45 ημέρες νωρίτερα. Ότι δεν είναι υποχρεωτικό να ακολουθήσουμε το μονοπάτι που προτείνεται με τον εκπαιδευτή, διότι τις περισσότερες φορές αυτό το μονοπάτι είναι μία απάτη. Να μην μας διαφεύγει να ενημερώνουμε τους ανθρώπους για τα δικαιώματά τους. Ένας φίλος μου, ο Ιβάν, μου είπε κάποτε πως συναντά ανθρώπους που δεν γνωρίζουν ότι έχουν το δικαίωμα να εξεταστούν από γενικό ιατρό, ενώ καλύπτεται από την εθνικό σύστημα υγείας. Κατά τη γνώμη μου, η ενημέρωση των ανθρώπων, δηλαδή, παρέχοντας μία γενικευμένη, ελεύθερη εκπαίδευση -σε εισαγωγικά- θα βοηθούσε πολύ. Τόσο πολύ που, πιστεύω ότι, αποτελεί καθήκον όσων διαθέτουν αυτά τα εργαλεία. Να τα χρησιμοποιούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελέσουν εργαλεία και για άλλους. Δηλαδή, εάν εγώ έχω τη γνωστική, συναισθηματική ικανότητα να σκέφτομαι και να αισθάνομαι ορισμένα πράγματα, έχω επίσης το καθήκον και την ευθύνη να προσπαθήσω να τα βάλω σε εφαρμογή και για εκείνους που δεν το κάνουν, για εκείνους που διαθέτουν άλλα χαρακτηριστικά, διαφορετικά από τα δικά μου, αλλά δεν έχουν τα συγκεκριμένα. Κι όσον με αφορά, να πω ότι αυτό, το να μη φροντίζει κάποιος τον αδύναμο, πάντα με διέλυε και υπήρξαν φορές στη ζωή μου που, αυτό ακριβώς δεν άντεξα. Αυτό!

.....

Τοποθέτηση-ερώτηση, Γρηγόρης Τσιλιμαντός, μέλος του κοινωνικού χώρου για την ελευθερία Μικρόπολις και του δικτύου Covid19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκη

Θα ξεκινήσω απ' τον Dario και θα καταλήξω στον Massimo. Ανέφερε ο Dario ότι, στην περίοδο του κορωνοϊού συνέβη -να το πω έτσι- μία παράξενη συνύπαρξη των

ανισοτήτων ταυτόχρονα με την αλληλεγγύη, δηλαδή, η αλληλεγγύη απευθύνονταν πια σε όλους. Αυτό συμβαίνει συνήθως σε συνθήκες εθνικού πολέμου. Αυτή η ιστορική παρακαταθήκη. Οι εθνικοί πόλεμοι ισοπέδωναν όλες τις ανισότητες. Κι εδώ το περίεργο είναι το εξής: σε περιόδους ειρήνης, που έχουμε αυτό που λέμε εμείς κοινωνικό πόλεμο, χρησιμοποιούνται ιατρικοί όροι ερμηνείας αυτού του είδους πολέμου. Εδώ, υπήρξε μία αντιστροφή της ορολογίας για ένα ζήτημα που ήταν ιατρικό. Χρησιμοποιήθηκαν πολεμικοί όροι και πάνω σε αυτό αναφέρθηκε ο Dario, στο τραύμα, για το κοινωνικό και ψυχικό τραύμα. Πρώτα-πρώτα θα πρέπει να απαντήσουν και οι ίδιοι οι γιατροί, γιατί η Ιταλία ήταν ένα παράδειγμα προς αποφυγή. Δεν ξέρω κατά πόσο η Ιταλία φόβισε όλους τους Ιταλούς, αλλά σίγουρα φόβισε όλους τους Ευρωπαίους. Είναι άλλο πράγμα η αποστέρηση της ελευθερίας, με μια επιθετική στάση του κράτους -αυτό συνέβη έως έναν βαθμό με τα διατάγματα- και είναι άλλο πράγμα η παραχώρηση της ελευθερίας στο κράτος. Αυτό νομίζω συνέβη από μέρους της κοινωνίας. Δεν ήρθε δηλαδή με τη βία το κράτος να σου αποστερήσει την ελευθερία, αλλά υπήρχε μία συναίνεση, μία εκχώρηση των ελευθεριών στο ίδιο το κράτος. Αυτό νομίζω ότι μπορεί να αποτελέσει το μεγαλύτερο τραύμα, τη μεγαλύτερη τραυματική εμπειρία στη σύγχρονη ιστορία. Ιδιαίτερα την ευρωπαϊκή, γιατί σε άλλες περιοχές έχουμε άλλα φαινόμενα. Αυτό απευθύνεται και στους δύο. Βλέπουν να υπάρχει το αντίκτυπο αυτής της εκχώρησης σήμερα; Σε ποια ισχύ βρίσκεται αυτή η εκχώρηση, η οποία παρατηρήθηκε την περίοδο του κορωνοϊού και κατά πόσο αυτή δημιουργεί συναινετικές διαδικασίες για μεγαλύτερο περιορισμό των ελευθεριών και μεγαλύτερη παρέμβαση του κράτους στη βιο-πολιτική των ανθρώπων; Με τον κορωνοϊό, ήταν σαν να κηρύχθηκε ένας παγκόσμιος πόλεμος σε βάρος της γης, μόνο που αυτός δεν ήρθε απ' έξω, δεν ήρθε από πάνω, αλλά ήρθε από την ίδια τη γη. Τα δε κράτη, συμπεριφέρθηκαν μεταξύ τους συντονισμένα μεν, ως προς τα μέτρα καταστολής, αλλά εξέλαβε το κάθε κράτος την σωτηρία του δίνοντας εθνικά χαρακτηριστικά στη μόλυνση. Δηλαδή, η Ιταλία ξαφνικά, έγινε ο αποδιοπομπαίος τράγος τουλάχιστον για μία μεγάλη περίοδο, ακόμα και τώρα. Δεν ήταν αυτοί οι οποίοι είχαν το πρόβλημα, αλλά γενικά ήταν οι Ιταλοί. Για παράδειγμα, τώρα αυτό συμβαίνει σ' εμάς, στην Ελλάδα, δηλαδή, κλείνουν τα σύνορα με τη Σερβία. Απαγορεύεται να έρθουν Σέρβοι, όχι αυτοί που έχουν πρόβλημα, αλλά όλοι οι Σέρβοι. Αυτά είναι καινούργια πράγματα, τα οποία τα ζήσαμε μεν με τους πρόσφυγες, αλλά αυτό που λέγαμε -και ειδικά στο προσφυγικό- είναι ότι αυτά έρχονται για να επεκταθούν τελικά σε όλους.

Απάντηση, Dario, μέλος του εγχειρήματος “Salute Fuorimercato”

Ευχαριστούμε για αυτήν την σκέψη, για αυτήν την ερώτηση, για αυτόν τον αναστοχασμό. Γι' αυτό που είπατε σε σχέση με το τραύμα και το συλλογικό τραύμα, γιατί κι εμάς μας απασχόλησε πάρα πολύ, επειδή χρησιμοποιούσαν συνέχεια αυτήν την ορολογία, τη «στρατιωτική ορολογία», τον «αόρατο εχθρό». Φυσικά σε πολλούς πολιτικούς χώρους λεγόταν ότι πρέπει να πάψει να χρησιμοποιείται αυτή η πολεμική ορολογία για ένα θέμα υγειονομικού χαρακτήρα.

Όσον αφορά τον τομέα της ψυχικής υγείας, εμείς λέμε ότι πρέπει να δούμε τα κοινωνικά χαρακτηριστικά που έχει αυτή η κρίση, όπως για παράδειγμα να περιμένεις πάρα πολλές ώρες στην ουρά. Αυτά είναι όμως στοιχεία μιας πολεμικής κατάστασης. Θα λέγαμε, ότι ήταν ένας «πόλεμος χωρίς βόμβες». Δεν ήταν ένας πόλεμος, αλλά σίγουρα δεν ήταν για τον λαό και για μία συνθήκη ειρήνης.

Σε σχέση με αυτήν τη συναίνεση, υπήρξε μεγάλη κούραση μέχρι να καταλάβουμε τι σημαίνει όλο αυτό σε σχέση με το lockdown και ποια είναι τα μέτρα που πρέπει να πάρουμε. Όμως, παρόλο που υπήρχε αυτή η συνθήκη, αναπτύχθηκαν όλα αυτά τα

αντανακλαστικά της αυτοδιαχείρισης, της αλληλοβοήθειας, που ήταν πάρα πολύ ενδιαφέροντα, όσο και έντονα και ανέδειξαν άλλες δυνατότητες.

Και σε σχέση με αυτήν την ερώτηση που αφορά τη βιοπολιτική, αυτό το οποίο σίγουρα είδαμε, αφορούσε και τη μικροπολιτική. Διότι είδαμε για τους ηλικιωμένους ανθρώπους να παίρνονται αποφάσεις ζωής και θανάτου και οι ηλικιωμένοι άνθρωποι τελικά να πεθαίνουν. Και ακριβώς αυτή η τραυματική εμπειρία, στο να παίρνονται τέτοιου είδους αποφάσεις και ειδικά για αυτούς τους πληθυσμούς, όπως ήταν οι ηλικιωμένοι, έχει αφήσει ένα τραύμα, ένα συλλογικό τραύμα, που θα γίνει ακόμα μεγαλύτερο. Το συλλογικό τραύμα βαθαίνει.

Τοποθέτηση, Εύη Χατζή, μέλος του κοινωνικού χώρου για την ελευθερία Μικρόπολις και του δικτύου Covid-19 Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Μία παρατήρηση για αυτό που λέμε «ήρθε για να μείνει». Η ορολογία που χρησιμοποιήθηκε, την είδαμε στο προσφυγικό, τη βλέπουμε στην κλιματική αλλαγή. Όταν συμβαίνουν πράγματα, μιλάνε για «ασύμμετρη απειλή», ενώ είναι πολύ συγκεκριμένες οι αιτίες. Οπότε αυτή η στρατιωτική διαχείριση των κρίσεων, είναι αυτό που έχουμε να αντιμετωπίσουμε μπροστά μας. Έχει έρθει για να μείνει.

.....